

KULDLÕIGE

Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli kaheksa kümnendit

TALLINNA
TERVISHOIU
KÕRGKOOI

TALLINNA
TERVISHOIU
KÕRGKOOI

KULDLÕIGE

Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli kaheksa kümnendit

Tallinn 2020

Täname:

Marit Talunik, Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli turundus- ja kommunikatsioonispetsialist

Ave Meetua, Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli dokumendihalduse spetsialist

Piret Gilde, Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli personalijuht-rektori assistent

Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli juubeliraamatu „KULDLÕIGE. Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli kaheksa kümnendit“ idee ja teostus: Ülle Ernits, Svea Talving, Merike Pinn

Persoonilood: Svea Talving

Toimetaja: Svea Talving

Kujundus ja ajatelg: Merike Pinn

Fotod: Marek Metslaid, Eesti Riigiarhiiv, Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli arhiiv, erakogud

Täname raamatu väljaandmist fotomaterjalidega toetanud Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli töötajaid.

Autoriõigus: Tallinna Tervishoiu Kõrgkool 2020

© Kõik õigused kaitstud

ISBN 978-9949-01-917-5

Trükk: statusprint.eu

Hea lugeja

Sinu ees olev raamat avab ukсед erilisse maailma – see on KULDLÕIGE tervishoiukoolitusest, selle arengust ja eelkõige inimestest. Loodetavasti leiad kaante vahelt mälestusi, mis Sinu ellu ärkavad, ehk leiad sealt midagi, mis üllatab, kuid kindlasti puudutavad Sind eriliste inimeste tegemised. Inimesed loovad organisatsiooni, mitte asjad. Inimesed annavad asjadele sisu ja tähenduse ning nii muutub materia elavaks looks.

Tallinna Tervishoiu Kõrgkool on imeliste inimeste loodu. Siin saab õppida ja areneda, siin saab turvaliselt harjutada. Siin saab toetust, kui on raske, ja jagatud rõõm mitmekordistub.

Õppijad ja töötajad, kes on koolist läbi käinud aastakümnete jooksul, kannavad meist midagi kaasas ja igaüks nendest on jätnud meisse midagi endast.

Kuigi meie maja Kännu tänaval ei ole vana, on selle seinte vahel toimunud palju head, mis omakorda peegeldub meie rahva tervises. Meil on ilus maja Kohtla-Järvel Kukrusel. Kukruse maja, nagu me teda hellitavalt nimetame, on väike tuksuv süda, mille vereringe moodustavad Ida-Virumaa asutused ja inimesed. Pärnus oleme leidnud kodu Pärnu Haiglas – nii kaugel, kuid siiski nii lähedal, võib meie koostööd laulusõnadega iseloomustada. Kuressaare on meie noorim, hele täht, mille ere valgus veel kaugele kiirgab.

Kõrgkool on kui ilus värviline liblikas, mis õppekavade tiivad sirutanud üle Eesti, viies haridust sinna, kus seda vajatakse. Meie hoolime ja pühendume. Päriselt.

Kummardugem vaikselt austuses nende poole, kes 80 aasta jooksul oma panuse andnud ja nüüdseks juba manalateele läinud. Praegu me oleme olemas tänu teile!

Head endised ja praegused kolleegid, kallid õppijad ja vilistlased, partnerid ja sõbrad, meie ühistes kätes ja südames on kõrgkooli olevik ja tulevik!

Ülle Ernits, rektor

Ülle Ernits

rektor

Minu lugu

Mina sattusin siia nii. Töötasin Tallinna kiirabihaiglas ravikehakultuuri instruktorina. Tuli võimalus minna praktikakursustele Soome. Peale õppimise töötasin Oulu ülikoolihaigla neuroloogiaosakonnas õena. Seejärel olin veel pool aastat õena ametis. Pärast praktika- ja tööaega Soomes tulin Eestisse tagasi. Mind oli saadetud õppima Pohjois-Pohjanmaa lääni tervishoiuministri ja meie tookordse tervishoiuministri Laur Karu kokkuleppega.

Kui tagasi tulin, pakuti mulle kiirabihaigla traumapunkti vanemõe tööd. See oli prestiižikas koht. Soomes olles olin ära õppinud neuroloogiaõenduse ja insuldihaike taastusravi põhimõtted. Juba kujutasin ette, et olen vanemõde, kuigi ei olnud veel tööle asunud. Samas, enne kui meid Soome praktikale saadeti, rõhutati, et pärast seda peame õpetajatööle suunduma. Ma unustasin selle ära! Teel Soome, Georg Otsa laeval, ütlesin endale, et ainus asi, milles ma kindel olen – õpetama ma küll ei hakka. Aga ei, süda hakkas vaevama. Igaks juhaks läksin tervishoiuministreeriumi ütlema, et tere, nüüd ma olen Soomest tagasi. Kõik olid ära unustanud, mis kohustusi mulle oli peale pandud. Ministeeriumi ametnikud eesotsas Ester Puusepaga hakkasid kibekiiresti suhtlema, kuhu minusugust Soome kogemusega inimest panna. Leiti, et meditsiinikooli on õpetajat vaja. Nõnda siis võttis mind 1991. aasta sügisel vastu Tallinna Meditsiinikooli juht dr Michelson, rääkides, mis on kooli väärtused ja kuidas seal peab õpetama.

Mind see jutt ei kõnetanud, ma ei tahtnud midagi ja mul ei olnud ka missiooni. Rääkimata sellest, et peaks veel õpetama. Sättisin end minekule. Isegi kui sa lähed kraavi kaevama, leian su üles, ütles Michelson. Sellega oli otsustatud, et pean meditsiinikooli tulema. Mõtlesin siis, et küll ma „õelustega” hakkama saan ja tulingi. Kiirabihaiglas oldi muidugi vihased.

Kõige õudsem oligi esimene aasta. Mul ei olnud ühtki konspekti. Kogu kursuse kava oli ühe A4 peal märksõnadena. Pidin lugema põetusteooriat, polnud ühtegi raamatut ega õpikut. Õnneks olid meil kodus abikaasa arstiteaduslikud raamatud. Ometi ei maganud ma kolmapäeva öösiti vastu neljapäeva. Kartsin, sest hommikul oli loeng.

Vähehaaval kujunes minust praktika juhendaja. Käisin mööda haiglaid meie kooli praktikante vaatamas. Igal hommikul helistasin telefoniautomaadist tööle: täna olen seal ja seal haiglas, tajumata, et see tegelikult kedagi ei huvita, puudus lihtsalt selline töökultuur.

*Mäletan, kuidas
ema mulle ütles:
Ülle, sa mõtled selle välja,
mis teha tuleb. Ja seda
ma tegingi.*

Tänu praktikajuhendamisele tutvusin haiglates erinevate inimestega. Mu peas olid sündinud uued plaanid õenduse õpetamiseks. Tahtsin neid jagada. Sain korraga aru, et teadmised, mida olen Soomes kogunud, on Eestis harukordsed. Nii pidasingi 1200 auditoorset tundi aastas, lisaks ergonoomikakursused, õpetasin praktilisi võtteid ja panin õed neid harjutama.

1996. aastal kutsus Michelson mind keset suve välja. Ütles mulle, et hakka osakonnajuhatajaks. Läksin koju ja mõtlesin, et äkki hakkangi, kuid tundsin, et ei ole veel valmis. Olin õpetajakohal seni, kuni mul igav hakkas. Siis aga oli kooli direktor juba Lihtmaa. Tegin palju meetoodilisi muutusi. Direktor hakkas mind tähele panema. Ta tegi mulle kaks korda ettepaneku õppedirektoriks hakata. Ka tema kutsus mu suvel välja. Ütles: Ülle, võta oma koht vastu. Ütlesin jah. Läksin trepist alla ja mõtlesin, et mida ma nüüd tegin. Helistasin kolleeg Anne Ehasalule, rääkisin, et Lihtmaa pakkus mulle kohta ja ma võtsin vastu.

Direktorist rektorini

1998. aastal sain Tallinna Meditsiinkooli õppedirektoriks. Need olid keerulised ja pöörased aastad, millest tuln välja tänu kuldsetele hetkedele Raimond Lihtmaa sekretäri Olgaga. Tegime kahekesi pikki päevi. Aga oluline oli see, kuidas ta õpetas mind töösuhetes toime tulema. Sa pead lihtsalt lahti laskma eelarvamustest, olema avatud ja usaldama, nii lihtne see ongi, ütles Olga.

21. septembril 2001 kaitsesin magistrikraadi ja juhtisin kooli kõik need kuud, mil koolis juht vahetus. Ühel päeval tuli minu juurde Mati Kask, otsene ülemus haridusministeeriumist. Küsis, et kuidas mul läheb, keegi tuleb meditsiinkooli direktoriks tuua, ja et kas mina saaksin hakkama? Olin siis üksinda juhtimise rütmi kätte saanud ja mind nimetati kohusetäitjaks. Mul ei olnud plaani direktoriks kandideerida. Mulle just meeldis, et üks tark mees oli kooli direktor. Lihtmaa oli oma visioonidega kümme aastat kooli arengust ees. Temaga koos töötamine oli hea kogemus.

Mul ei olnud raske direktoriks hakata. Taskus oli Eesti kvaliteedijuhtimise diplom nr 1. Veel oli mul PHARE keskastme kutseõppeasutuse juhi tunnistus. Niisiis polnud mul muud, kui jätkata, katsuda aru saada ja püüda asju näha samasuguse rahvusvahelise visionääri pilguga – see oli see, mida õppisin. Ühekorraga leidsin, et mul on kooli juhtimisinstrumendid käes, kvaliteet, bioetika – me olime kõik ära teinud. Otsustasin, et proovin.

*Ainus asi, et
ma ei teadnud, kust
otsast kooli tuleks
juhtida.*

Ja siis, 2002. aasta tulikuumas juunis toimus Tallinna Meditsiinikooli direktori konkurs. Kodus, korteris oli samal ajal kõikide akende ja uste vahetus. Järgmisel päeval oli kandideerimine. Mäletan seda ööd, kuidas visklesin kuumuses, sest äsja paigaldatud uksi ja aknaid avada ei tohtinud.

Kohe, kui mind kooli juhiks valiti, lõime oma traditsioonid. 2002. aastast hakkasime väliskse juures pildistama ja kooliperet õnnitlema trepil, nii et mõned tavad on meil päris kaugest ajast pärit. Mul oli meeskond. Nimetasin Reine Kadastiku enda kohusetäitjaks. Ainus asi, mida ma ei teadnud, oli see, kust otsast kooli tuleks juhtida.

Alguses oligi nii, et helistasin Anneli Kannusele, et küsida: mis sa teed? Ma ei teadnud mitte midagi, mis ma tegema pean. Pusiasin ise. Tegin endale tööplaanid kuude lõikes. Mati Kask, haridusministeeriumi kutseharidusosakonna juhataja, aitas.

See käivitumine kestiski vaid paar aastat, kõik ülejäänud on toimunud väga ruttu.

2003 saatsin SA Archimedesele ettepaneku teha kõrghariduse hindamine. Sealt see algaski. Muudkui kirjutasin sõnu, kuidas oleme edukas kool. 2004 oli meil esimene institutsiooni ja õppekavade akrediteerimine. Vaatasin ennast eemalt nagu kuskil filmis. Oli üks noor naine, juht, kes täiega põrus. Keegi on öelnud, et pärast esimest läbikukkumist saab sinust juht. Institutsionaalse akrediteeringu saime küll tingimisi, tegelikult saime kõrgkooliks ka. Hambatehnikat ei akrediteeritud, aga õed ja ämmaemandad „läksid läbi”. Olin astunud oma kooliga rahvusvahelisele areenile. Mul ei olnud valikut.

Kui sa oled juhiks saanud kooli seest, on keeruline teha raskeid muudatusi. Tänu sellele, et saime tagasiside, nagu saime, pidime alustama struktuursete, s.t väga põhjalike muudatustega. Võisin ju tajuda, et üks või teine polnud oma tugevustega parim sellele ametikohale, aga mul ei olnud argumente. Kuidas sa lähed, ütled seda oma vanale kolleegile. Olin lõhkise küna ees. Sellest alates hakkasingi päriselt juhtima. Pidin tegema raskeid otsuseid – inimesi ametikohtadelt välja vahetama. Kui enne valitses koolis stabiilsus, siis sellest alates algas keeruline muutuste juhtimine, mis vältas mitu aastat. See oli raske protsess just inimlikust vaatest.

Tegelikult, juhtimine algabki ebamugavatest otsustest. Juhtimine algab sealt, kust tuleb probleem. Mu süda valutab hambatehnika eriala pärast, millest oli saanud minu juhtimise „ämber”. Muidugi leidis vaimseid toetajaid, kadunud Volli Kalm näiteks, kes tookord vaatlejana ütles, et ärge tehke välja inglaste seisukohast, et hambatehnika ei pea olema kõrgharidus. Meie majal polnud veel oma ressursi, juhte ei olnud piisavalt järel kasvanud. Olin üksildane nendes asjades, kus oli vaja laiemat vaatevälja, palju abi oli selleaegsest õppedirektorist Reine Kadastikust, kellega Pirital kilomeetreid kõndisime ja muudkui arutasime. Mäletan, kuidas ema mulle ütles: Ülle, sa mõtled selle välja, mis teha tuleb. Ja seda ma tegingi.

*Juhtimine algabki
ebamugavatest otsustest.
Juhtimine algab
sealt, kust tuleb
probleem.*

Kutsusin kokku hambatehnikud ja kõrghariduse hindamise esindaja. Leppisime kokku, et teeme uue õppekava ja kõik läks hästi. See oli nii ilus koosolek, et süda läheb veel praegugi soojaks. Nii need otsused tulevad. Suure mõtlemise peale mõtled välja.

Aga minu kõige suurem juhtimisülesanne oli seotud viineritega. Nägin ostudokumenti „Kilo viinereid”. Palusin majahoidjalt selgitust selle kohta. Kas te siis ei tea, et meie kooli koer sööb ainult viinereid, pahandas tema. Ja kui kool ei suuda neid osta, ostan ma need talle oma palga eest. Mis mul siis üle jäi, koer oli kooli oma, valvas pealegi hoolega kooli. Järelikut kuulus ka tema toitlustamine kooli kohustuste alla. Koera nimi oli Kolli-Volli ja ta teenis meid aastaid. Tegelikult oli koer Volli puhul kõik ametlik, isegi ametijuhend oli.

2005 saime ametlikult rakenduskõrgkooliks. 2006 ühinesime Kohtla-Järve meditsiinikooliga. Minust sai rektor. See on nagu väike seeme, et nagu külvad, tema annab oma vilja.

Juhtimise kultuurist

Algusaastatel, kui meil oli vaja teha arengukavasid ja kuude kaupa suuri dokumente, lugesin sõnu peale. Lepime kokku, et hääletoonid ja näoilmed ei loe, me ei ole isiklikud. Kuulame sõnumi sisu. Ühel hetkel ei olnud seda vaja öelda. Me teame, mis on organisatsiooni kultuur. Minu põhimõte on see, et kui keegi soovib uut keskkonda, siis kirjutab ise projekti. Asja sisu juhib raha, see oli juba Michelsoni tarkus, kes ütles: Ülle, vaata, et sinust ei tule majandusjuhatajat.

Mul on hea meel, et meie kooli ametikohtadele on püsivalt konkurss. Ja kooli sisseastumiseks samuti. Et Eesti riik on arenenud, tervishoiu valdkond on nähtavaks ja atraktiivseks muutunud. Suur roll on tervishoiuteemalistel teleseriaalidelgi. Eesti on jõudnud maailmale järele.

*On nii ilus tunne,
kui sa solvumise oma
hingest ära saad.
Nii peab kaua vastu.*

MIDAGI ERILIST

Mul on olnud see õnn, et õiged inimesed on õigeid suundi näidanud ja mul on olnud julgust seda järgida. Olen inimesena kõvasti kasvanud. Õnnega koos. Ülemuseks pole ma kunagi tahtnud. Juhtimine on mulle lihtsalt meeldinud. Sul peavad põhiväärtused paigas olema. Ja inimesi tuleb armastada. Kui riid tuleb majja, siis töötan endaga niikaua, kuni ligimesearmastus tuleb tagasi. Aga nädalavahetus on vahel ja pühapäeva õhtuks peab armastus tagasi tulema. On nii ilus tunne, kui solvumise oma hingest ära saad. Nii peab kaua vastu.

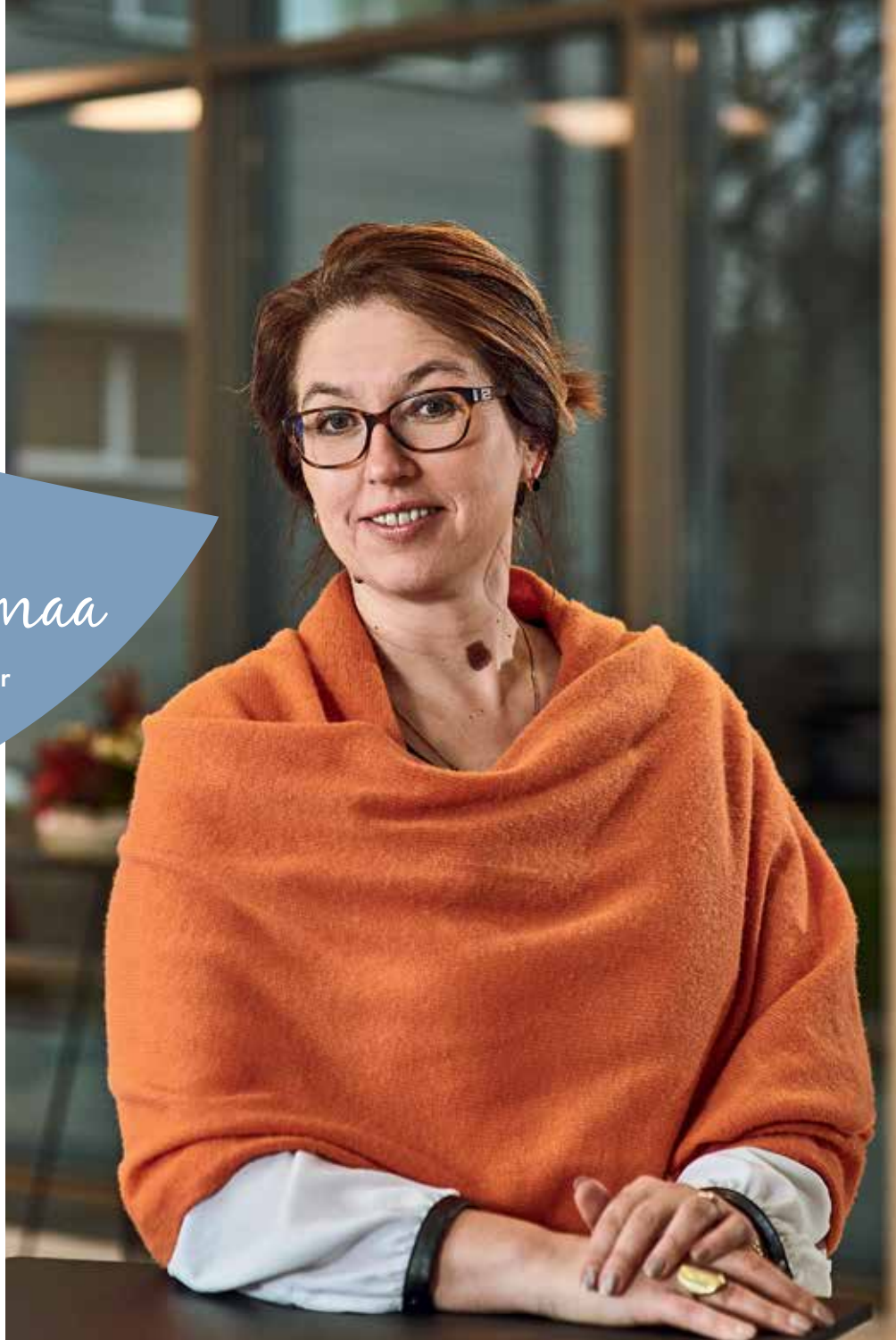

Elu teel. Ja nii palju kui saab, ka vanaema rollis. Moon ja mina oleme suurimad sõbrad. Moonile meeldib jalutada koolimaja pikkades-pikkades koridorides, mängida rektori kabinetis akna all või kui väsimus peale tikub, siis teha sealsamas ka väike päevauinak.

*Ulvi
Kõrgemaa*

õppeprorektor

Minu lugu

Pärast keskkooli pidi minust saama majandusgeograaf, aga Tartu ukсед jäid mulle suletuks. Majandusgeograafiasse oli metsik konkurss ja sisse ma ei saanud. Otsustasin tulla Tallinna.

Kui mina Tallinna jõudsin, olid pealinna ülikoolid oma vastuvõtu lõpetanud. Igaks juhuks käisin Mustamäel Tipis* ära, ka sinna olin hiljaks jäänud. Trolliga linna poole tagasi sõites lugesin juhtumisi Õhtulehte, kus oli juttu meditsiinikoolist. Tulin taksopargi juures maha. Võtsin takso, sest ei teadnud, kus Tüve tänav asub. Nii ma siia kooli sattusin, teadmata millestki midagi.

Astusin meditsiinikooli ja õeõpe hakkas mulle meeldima. Et ma pealinna ka oma elu sisse seadsin, jäin tööle Tallinna. Maandusin kuulsasse neljandasse haiglasse nomenklatuuri ravima. Olid 1990-ndad, Eesti iseseisvumine, koos patsientide ja personaliga jälgisime aknast, kas sinimustvalge veel lehvib Toompeal.

Neljas haigla hakkas jõudsalt arenema, temast sai väike keskhaigla, kus kõik tundsid kõiki. Oli põnev töötada, seltskond oli edumeelne ja kokkuhoidev. Sattusin opiлокki, intensiivravi osakonda. Töötasime entusiasmist ja õhinapõhiselt ning kui vaja, tulime ööselgi välja. Kui saime esimese sterilisatsiooniparaadi, tekitas see peaaegu revolutsioonilise tunde.

Neljanda haigla juht oli karmi käega. Eks tema ongi mind mõjutanud saama selleks juhiks, kes ma olen. Mõned asjad, mida tema mulle õpetas, on mind saatnud terve elu. Kui läksid temalt midagi küsima, päris ta esmalt, miks sul seda vaja on. Kui sa vastata ei osanud, ütles ta, et mine ära. Sa pidid asja endale selgeks mõtlema. Nagu ka nüüd: ma pean enne mõtlema, ma ei saa kohe otsuseid teha. Eriti kui need mõjutavad rohkemaid inimesi kui mind ennast. Võib-olla on mulle mõju avaldanud ka see kiire ülesehitamine. Võtsin üle opitoa, mis oli üsna kehvast seisusest ja lõin sinna hoopis teise keskkonna. Elu aga arenes pööraselt, tänane tase jäi kohemaid eelsele alla. Kooliga on olnud sama. Siia sattusin siis, kui koolil oli vaja hakata edasi liikuma ja haiglaelu oli end minu jaoks ammendanud. Töötasin haiglas 11 aastat, kuni 2003.

Ma pean enne mõtlema, ma ei saa kohe otsuseid teha. Eriti kui need mõjutavad rohkemaid inimesi kui mind ennast.

Õppimisest, õpetamisest

Mul ongi olnud ainult kaks maja, kus töötanud olen. Miks ma haiglast ära tulin? Nägin konkursikuulutust. See oli aeg, mil loodi Ida-Tallinna Keskhaiglat. Keegi ei teadnud, mis Magdaleena haiglast saab. Mulle see ei sobinud. Et organisatsioon saaks edasi minna, töötajad areneda, oli minul vaja eest ära tulla. Olen mõelnud, kas seda saab nimetada karjääripöördeks? Vist jah.

Meditšiinikooli otsiti õendusõpetajat. Aasta varem olin tulnud siia kõrgharidust omandama ja kool tundus mulle õige koht. Praktikad mul oli, kool oli tuttav ka. Kandideerisin, jälle üle noatera. Lasin avalduse postkasti ja mõtlesin, las saatus otsustab. Aga mind kutsuti vestlusele ja võeti õpetajaks. Mul ei olnud kõrgharidustki veel!

Kandideerisin märtsis, tulin tööle augustis, kooli lõpetamine oli detsembris. Teadsin, et pean suvel diplomitöö valmis kirjutama, et töö kõrvalt seda enam teha ei jõua. Alustasime koos Merike Kravetsi ja Elina Revaga toas, kus nüüd on üliõpilasesindus. Õppeaasta algul ilmses kohe, et tulemas on suured muudatused. Senine osakonnajuhataja lahkus töölt. Palju asju tuli ringi teha. Minule pakuti praktikakoordinaatori, Elinale õppetöö koordinaatori kohta, tuli uus osakonnajuhataja.

Meil ei olnud õrna aimugi, kuidas kool töötab või mis on õppekava. Võitlesime ikka palju iseendiga, et koolist kui sellisest üldse aru saada. Uus osakonnajuhataja Marika Asberg oli toetav ja me saime hakkama. Samal ajal kirjutasid tähtsamad juhid institutsiooni akrediteerimise aruannet, õppekavade juhid aga õppekavade eneseanalüüsi aruandeid. Oli periood, kus pidin endalt küsima, kes ma siis olla tahan. Tulin õpetajaks, aga sattusin kooli juhtima.

Siiski, kõik oma vead õppejõuna jõudsin ära teha. Olen tunnist tulles lahinal nutnud ja otsustanud, et ma ei lähe sinna kunagi tagasi. Aga jonn oli nii suur, et ütlesin endale: mis mõttes, ma ei saa hakkama või? Muutsin meetodikat, ja sain. Hea, et ma tunnis ei nutnud. Tulin loengust näoga, et kõik peabki nii olema.

Olen tunnist tulles lahinal nutnud ja otsustanud, et ma ei lähe sinna kunagi tagasi.

Juhielu karussell

Akrediteerimine ehk rahvusvaheline hindamine 2004 tähendas juba, et sattusin sellesse karusselli tõsisemalt sisse. Küll pooljuhuslikult ja kogemata, aga ikkagi. Tuli Ülle, tookord veel direktor, ja ütles, et mina pean osakonnajuhataja asemel olema.

Me polnud Üllega tuttavadki, mulle oli võõras kogu see hindamine, ja juba sattusin juhtide seltskonda. Mõtlesin siis tookord, et sul on tähtsad inimesed laua taga, esitavad sulle tähtsaid küsimusi, räägi siis ka tähtsat juttu. Rääkisingi või vähemalt arvasin,

et räägin. Pärast seda tegi Ülle ettepaneku, kas ma oleksin nõus tema meeskonda tulema. Praegusele ametikohale. Aastaks. Kuid ministeerium otsustas, et 2005. aasta augustist saab koolist rakenduskõrgkool.

Ajal on oma suur roll. Mingil ajal on millegi sellise tegemine võimalik, mis viis aastat varem ei oleks olnud mõeldavgi. Õe ja ämmaemanda õppekavad said akrediteeringu esialgu kolmeks aastaks ja ... läksid uuesti hindamisele. Saime positiivse tulemuse. Edasi tulid hambatehnikud ... Samal ajal muutus kõrghariduse hindamissüsteem. Kogu see 15 aastat on kulgenud erinevate rahvusvaheliste ja siseriiklike hindamistega ja tähendanud meile tõsist aruandlusoskust.

2009 toimus üleminek väljundipõhiste õppekavadele. See kujutas endast filosoofilist muutust õpikäsitluses, mis oli varem õpetamiskeskne ja nüüd suundumas õppimiskeskseks. Kohe järgnes ka ülemineku hindamine, kõik läks suurepäraselt. 2012 tuli institutsionaalne akrediteerimine. Mida aeg edasi, seda sagedamini saime ekspertidelt nii kõrgkooli keskkonna kui ka oma inimeste, samuti arendamise eest kiita. Ja nii sa jäädki igavesti kõrgkooli ja meeskonda looma: küll liiguvad õppejõud, küll muutub kõrgkool. Ühed tahavad praktikast ära tulla, teised praktikasse liikuda. Organisatsioonis, eriti kui see on veel vaimse töö tegemise koht, peab toimuma pidev liikumine.

Uut verd peab kogu aeg tulema. Hambatehnikas, tegevusteraapias, ämmaemandates on uued juhid. Tervisedenduse õppekava on minu rõõm ja südamevalu. 2007 me ta lõime, siis oli see oma ajast ees. Ühiskond ei olnud veel valmis, sest see on heaoluühiskonna õppekava. Praegu on tervisedendajad, keda me koolitame, töökohtadele ette broneeritud.

Äsja oli meil avatud uste päev, ma ei mahtunud esimesele korrusele kõndima. Varem ei olnud seda probleemi, nüüd on suur fuajee, aga ikka ei mahtunud. Üks meie optometrist on öelnud, et kui oled siia kõrgkooli sisse saanud, on sul pool töölepingut alla kirjutatud. Vahet ei ole, kas kutse- või kõrghariduses. Küsimus on pigem selles, milline eriala kellelegi sobib. Ma arvan, et inimesed otsivad kindlust.

Meie kõrgkool annabki võimalused tuleviku eluks – saad ameti, saad tööle ja siis on sul maailm lahti. Võid minna oma erialarada pidi või vaadata kõike hoopis laiemalt. Mina küll ei kahetse, et juhuslikult siia kõrgkooli sattusin. Oleks minust saanud majandusgeograaf, ei oleks pilt nii avar olnud. Ja kindlasti ei oleks ma kokku puutunud nii värvikate inimestega, kui neid tervishoidu satub.

*Meie kõrgkool annabki
võimalused tuleviku
eluks – saad ameti, saad
tööle ja siis on sul
maailm lahti.*

Erialaks juhtimine

Juhi töös on kõige olulisem hoolimine. Ühelt poolt õppejõud, teiselt poolt õppijad, kellel alati ei ole ühised huvid, kelle arusaam sihile jõudmise teekonnast võib kardinaalselt erineda.

Mõnikord tullakse minult lahendust küsima. Reeglina otsustan ma üliõpilase kasuks. Õppija peab saama oma asjad aetud ja parima hariduse. Vahel pean aitama õppejõudu selleni jõuda. Vahel on asjad rängad ning vahel täpselt vastupidised. Kõrgkool on kahtepidi juhtimine ja seda saab ainult hoolivusega.

Kui meil on tõine „tüli”, siis sellest järgmisel hetkel oleme jälle inimesed. Oleme seda imestanud ja imetlenud. Meil on koostöö. Teame, mida teine teeb, ei pea isegi küsima. Usaldus on aastatega kasvanud nii loomulikuks. Vaidleme tuliselt, kõrvalt vaadates võiks isegi öelda, et tülitseme, aga hetk hiljem on meil naiste teema. Ja siis ei ole meie vahel mingeid erimeelsusi.

*Kui meil on töö - "tüli",
siis järgmisel hetkel oleme
jälle inimesed. Oleme seda
imestanud ja imetlenud.
Meil on koostöö.*

MIDAGI ERILIST

Pidev õppimine, jah, see on küll nagu elu moto. Enamiku asjadest olen ise ära õppinud, ehk siin on jonnakust ka. Minu suur kiring on käsitöö, olen kudunud, heegeldanud või tikkinud kogu elu. Mida pingelisem periood, seda suurem kiring, ainult aega jääb väheks. Hiljuti õppisin, kuidas kududa Haapsalu salli. Ja tuleb välja väga kenasti.

**Tipp – rahvapärane hüüdnimi
Tallinna Polütehnilisele Instituudile,
praegune TalTech*

ULVI KÕRGEMAA: Usaldus on kasvanud aastatega nii loomulikuks. Vaidleme tuliselt, kõrvalt vaadates isegi tülitseme, aga hetk hiljem on meil naiste teema. Ja siis ei ole meie vahel mingeid erimeelsusi.
ÜLLE ERNITS: Algusaastatel lugesin sõnu peale. Lepime kokku, et hääletoonid ja näoilmed ei loe, me ei ole isiklikud. Kuulame sõnumi sisu. Ühel hetkel ei olnud seda vaja öelda. Me teame, mis on organisatsiooni kultuur.

Ave Perve

finants- ja haldusdirektor

Minu lugu

Minu siiasattumine 1998. aastal oli pime juhus. Tolleaegsest meditsiinikoolist oli lahkumas pearaamatupidaja. Kooli jurist Heino Sisask tundis mind eelmisest töökohast ja soovitas. Ma ei olnud pearaamatupidajana enne töötanud. Noore inimese julgusega otsustasin aga, et võtan pakkumise vastu. Mu ema oli olnud eluaegne pearaamatupidaja, loomult suur organisator. Küllap olen ema moodi, arvasin, leides isegi, et olen organisatorivõimetega õppijahing. Nii ma siis proovisin. Ka ema oli minu otsusega nõus ja ütles, et kui vaja, saan temalt küsida.

See oli aeg, mil raamatupidamine oli äsja kolinud arvutisse. Oli raamatupidamisprogrammide algus ja suurte muutuste aeg. Õnneks tähendas see uus aeg nii minule kui ka kolleegidele ühist õppimist. Peagi orienteerusin uues süsteemis ja edasi läks libedalt.

Koolist, õpetamisest ja rahast

Suure ettevõtte juhtimine oma visioonide ja erinevate plaanide elluviimisega oli keerukas. Ja on tänini. Sest üks asi on visioon, teine asi aga tegelik elu. Majandusinimesena juhtisin asju nii, et neid oleks võimalik ellu viia. Kuulasin kõrvad kikkis ja kui see haakus ka rahalise võimalusega, olin esimene, kes otsejoones ütles, et teeme ära.

Meie kõrgkoolis kehtib põhimõte, et kõige tähtsam on õppetöö. Meil ei ole vaja ehituslikke tõestusi endale, vaid aru saada, et kõike tuleb teha õppe vaatevinklist. Muidugi, töäjõud on tähtis, aga meie oleme selleks ellu kutsutud, et õppija saaks teadmisi. Et tudeng saaks tasemel hariduse, peavad hea hariduse saama ka töötajad. Kui teame, et mingit eriala on vaja arendada, siis sellest lähtume.

Kõige olulisem on oma valdkonna plaanid teha, kuigi tihtipeale kiputakse arvama, et raha otsustab kõike. Tegelikult see nii ei ole. Meie oleme suunad ja sihid seadnud aastate lõikes. Oleme olnud süstemaatilised, arendanud erialasid valdkonnapõhiselt ja nendele ka materiaalse baasi loonud. See toetabki kõrgkooli visiooni ja riiklike prioriteetide elluviimist.

Oleme kirjutanud taotlusi ja saanud rahastust erinevate projektide elluviimiseks. Plaanid olemegi teinud erialade kaupa, luues näiteks simulatsioonikeskuse ja erinevad laborid. Samal ajal oleme tegelenud maja nüüdisajastamisega. Korruste kaupa oli meil süsteem, millest me kõrvale ei kaldunud. Jagasime oma eelarve nii, et selle tuluosa on kasutatud kooli arendamiseks.

*Meie kõrgkoolis
kehtib põhimõte,
et kõige tähtsam
on õppetöö.*

Kuid üks asi on maja remontimine. Me arvestame väga oma inimestega. Kõik need uuendused ja muudatused ongi sellest lähtunud. Ehitus ei ole kunagi olnud esikohal, esikohal on alati meie õppija ja töötaja.

Olen kõrgkoolis töötanud 22 aastat. Minu ülesanne ongi see, et suudan eelarvet ja kogu seda elu tasakaalus hoida. Et oleks tagatud heaolu. Olen pigem numbriinimene, kes hoiab tasakaalu nii töös kui ka suhetes, aitab kooli majandust ja õppepoolt, jalad maas, korraldada.

Meil on palju õppejõude, kes on kõrgkoolis pikalt töötanud. Paljud neist on tänaseks kasvanud juhtideks. Meie juhtidel on visiooni ja lennukust. See ei tähenda, et ideid peaks jonnakalt ellu suruma. Pigem tähendab see õhku visatud visioone, mis õigesse pinnasesse satuvad. Juhid peavadki suutma ideid ja võimalusi välja pakkuda. Mõnikord näib, et neil on lausa hullumeelsed ideed, aga kui hakkad mõtlema ja kaaluma, on asi mõistlik ja vajalik. Juhid peavadki sellised olema. Usun, et kõige olulisem on oma asja hingega teha. Seepärast ongi see asutus meil nii hästi püsinud. Tänu visionääridele, oma eriala fanaatikutele.

Olen püüdnud inimesi oma ideede elluviimisel toetada, koos arutades oleme leidnud lahendused. Kõik on võimalik, kui tahta. Aga tahtmine asju ellu viia peab olema loomuses. Selle olen pärinud vist vanematelt. Mind on elus alati aidanud positiivsus. Aastatega olen tekitanud inimestele arusaamise, et pikaajaline tasakaalu ja rahaliste lahenduste leidmine annab neile kindlustunde. Kõik see on käinud läbi eelarvete. Muidugi arvutan ma asjad läbi, aga mul on alati ka varuvariandid, arvestan asjaoludega, mis võivad tekkida. Mulle väga meeldib mu töö.

MIDAGI ERILIST

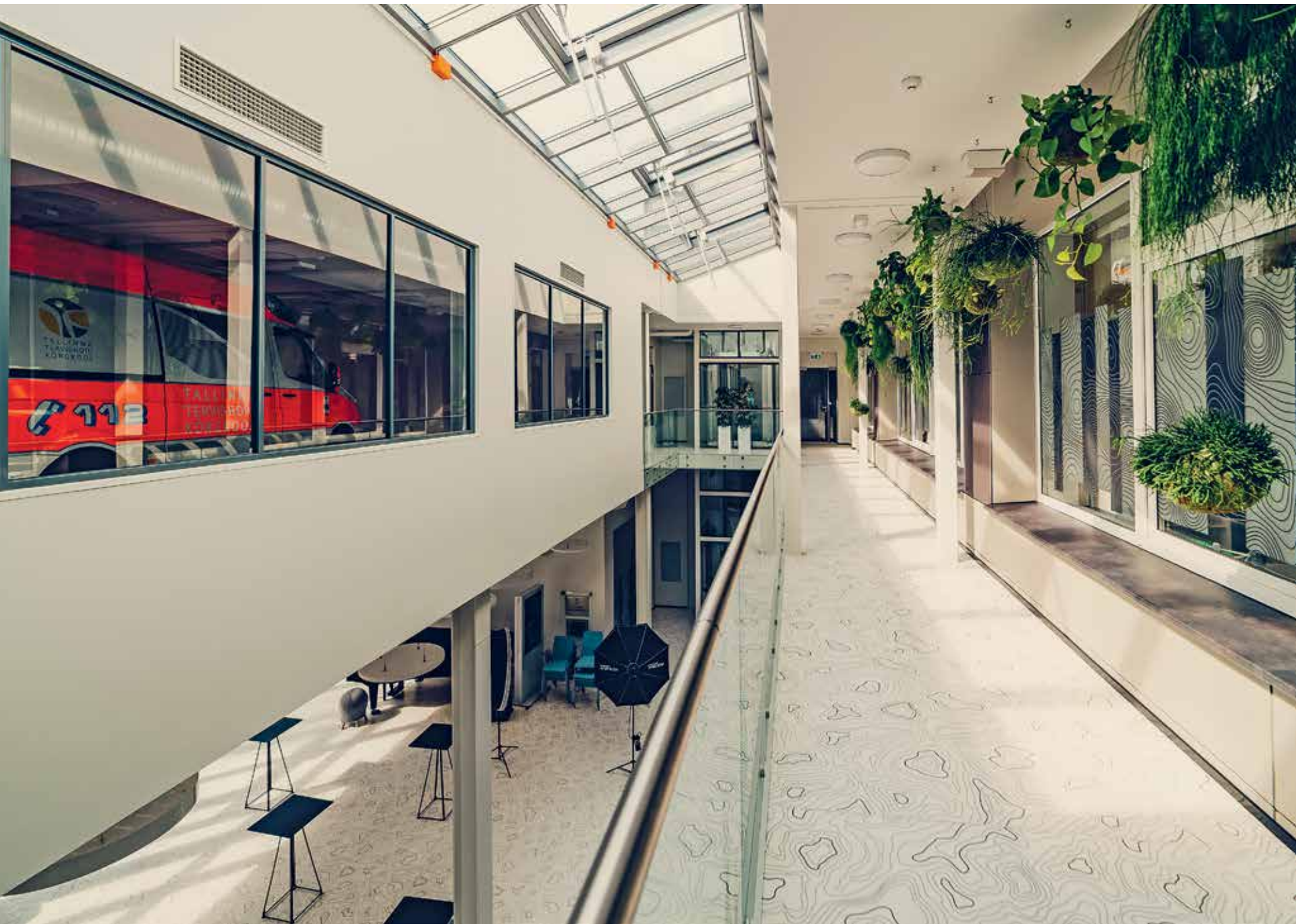
Mulle meeldib ilukirjandus. Meeldib, kui raamat on paks ega saa kohe läbi. Oper, üldse hea muusika on mulle elus väga oluline, mind võib puhkuse ajal leida mõnest maailma ooperiteatrist.

Ja hea on ka see tunne, kui saad midagi teiste heaks teha. Ma ei pea ütleva, et mina tegin, see pole mulle oluline. Aga tunnen end hästi, olles toetav taustajõud – peres, kodus ja töö juures.

Kõige rohkem teeb mulle heameelt see, kuidas kõrgkooli sisseastujast kujuneb aja jooksul haritud ja professionaalne tervishoiutöötaja. Kui kõrgkooli lõpetanu meist uhkusega räägib, tunnen alati selle üle siirast rõõmu.

Kõik on võimalik, kui tahta. Aga tahtmine asju ellu viia peab olema loomuses.

*Tallinna Meditsiinilisest
Keskoolist
Tallinna Tervishoiu
Kõrgkooliks*

Üks kasvamise lugu

80 aastaga meditsiinikoolist tunnustatud rakenduskõrgkooliks on üks kasvamise jada ja lugu. Õdede koolitamise idee saab alguse esimese iseseisvusaja lõpuaastail, 1940. aastal avatakse Tallinna Õdede Kool, aastapäevad hiljem liidetakse see Tallinna Velskrite Kooliga. Nii pannaksegi 80 aastat tagasi algus Tallinna Meditsiinilisele Keskkoolile. Teise maailmasõja ajal evakueerub kool Venemaale Tambovisse, kus õpe jätkub imekombel eesti keeles. Novembris 1944 taastub töö Tallinna Meditsiinilises Keskkoolis. Peale velskrite, velsker-ämmaemandate ja meditsiiniõdede hakkab kool õpetama apteegitöötajaid. 1945. aasta toob uue nime – Tallinna Vabariiklik Meditsiiniline Keskkool. Proviisori abi ja meditsiiniõe eriala on kõige populaarsemad. Kuigi järgnevate kümnendite jooksul rändab kool Tallinna ühest paigast teise, on 1940-ndate lõpul 1,6 soovijat kohale. Lisanduvad uued erialad: akušöör ja lasteasutuste meditsiiniõde. Hambatehnika eriala pannakse seevastu pausile, töökohad on täis, uusi pole. Õppimine on tasuline, parematele makstakse stipendiumi. 1950-ndatel on koolis ligi pool tuhat õpilast ja praktikakohad laienevad üle Eesti. Avatakse õhtune ja kaugõpe, koolielu käib spartakiaadide ja range punaideoloogia vaimus.

1964. aastal taas nimevahetus: Tallinna Meditsiinikool, aga sedapuhku 2005. aastani. Õppijate arv kasvab, ruumikitsikus kimbutab. 1960-ndate kooliellu kuulub sügisene kartulivõtt kolhoosides ja sovhoosides. Nõukogude tervishoiusüsteem madaldab õe staatust ja karjäärivõimalusi, aga endiselt õpitakse parimate erialaspetsialistide käe all! Läbimurre oma maja saamiseks saabub 1972. aastal, mil Tallinn eraldab uue koolihoone krundi Tüve tänav 25 (praegune Kännu 67). Oktoobris 1977 on uue maja avaaktus. Õppimistingimused paranevad tuntavalt. 1980-ndate algul õpib koolis juba ligi 700 õpilast ja see arv kasvab aasta-aastalt. Õppida saab viit eriala, kuigi õppeprogrammid ja suunised tulevad Moskvast. Nõukogudeaegne õppekava peab vastu 1991. aastani, siis hakatakse järjest kõrvaldama „punaseid aineid”.

Uuendused algavad 1995. aastast, mil kooli asub juhtima Raimond Lihtmaa. Arvutiõpetus, õe kutsele omistatud uus tähendus, esimesed kõrgharidust omandavad õed. On vaene aeg, napib õppevahendeid ja -seadmeid, õppelaborid saavad uue näo sõbralike naaberriikide abil ja toel. Kümnendi lõpul alustavad õpet optometristid.

Uue aastatuhande pööraste muudatuste laines sünnivad tegevusterapeudi ja hoolduse eriala, õeõpe laieneb, regionaalselt. 2001. aastast on kooli juhtimisel tunda tulevase rektori Ülle Ernitsa söakust ja kätt. Läbi raskuste, aga edukalt läbitakse 2004 esimesed akrediteerimised. 2005. aastast on luba jätkata uue nimega: Tallinna Tervishoiu Kõrgkool. 2006 valitakse rektoriks Ülle Ernits. Edasi läheb hooga ja ainult ülespoole. Kohtla-Järve meditsiinikool saab kõrgkooli struktuuriüksuseks. Kõrgkooli juhivad võrratu tiim, tänini. 2007 alustavad tervisedendajad. Õeõpe laieneb Pärnusse. 2012 on õppetool juba seitse: õendus, ämmaemandus, optomeetria, hambatehnika, tegevusteraapia, farmaatsia ja tervisedendus. Lisaks kutseõppe- ja õppeosakond ning keeleõppe haldusala. Tallinna Tervishoiu Kõrgkool võtab hoogu ja saab akrediteeringu järgneviks seitsmeks aastaks. 2014 saab akrediteeringu kutseõpe. Valmib uudne raamatukogu. 2015 avatakse simulatsioonikeskus, farmaatsialaborid ja tervisedenduse nädisloenguruum. 2018 alustab uus õppestruktuur: kolm keskust, üks õppetool, kaks osakonda. Kõrgkool avab terviseteaduse magistriõppe. Valmib juurdeehitus, katusel ravimtaimede aed ja simulatsioonikeskus, kus saab praktiseerida ehtsal kiirabiautol Ülle. 2019 on koolis 1966 õppurit ja 104 õppejõudu.

2020. On Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli 80 tegevusaasta juubel. Veebruaris lõpetab 47 magistranti terviseteaduse magistriõppe esimese lennu. Kõrgkool läheb pandeemia oludes paari päevaga edukalt üle e-õppele. Kooli senised ja praegused õppurid on abistamas inimesi kõikjal. Üle Eesti.

Eesti Rahva Ühisabi avab Tallinna Õdede Kooli tegevuse 1. nov. k. a.
 Endise Õdede Kooli õpilasi, kes soovivad sisse astuda Tallinna Õdede Kooli, palutakse sisse anda sooviavaldused 20. okt. 41. a. aadressil: Pärnu mnt. 104, Tallinn.

Uus katse luua meditsiinikool.

1937. aastal esitati taotlus õdedekooli loomiseks Tallinna. Lahkhelide tõttu Tallinna linnavalitsuse ja Punase Risti Peavalitsuse vahel jäi asi venima.

1930. aastad

1937

1940. aastad

19.07. 1940

16.10. 1940

20.01. 1941

13. oktoobril 1937 valmis sotsiaalministeeriumi tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktoril Tallinna Õdede Kooli põhikirja, kuid kooli organiseerimiseni ei jõutud.

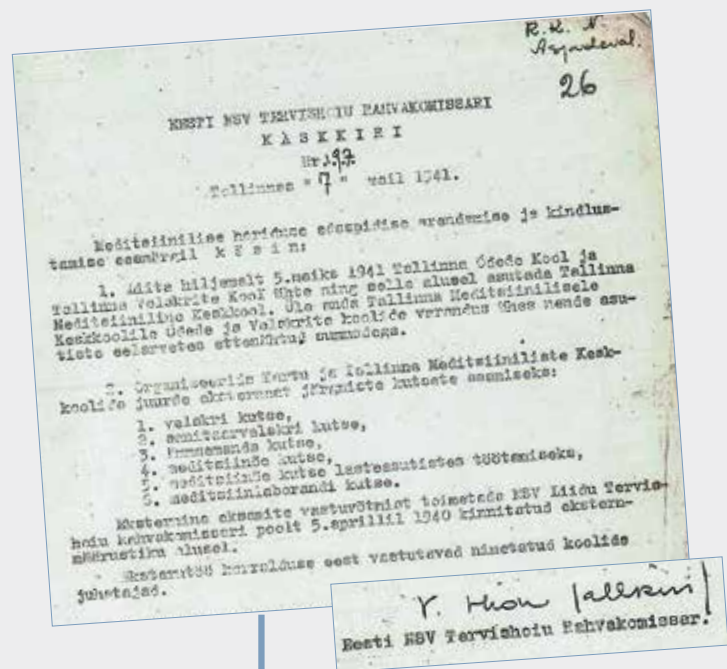
23. novembril ilmus Päevalehes teadaanne, et Tallinna linnavalitsus kinnitas Tallinna Õdede Kooli põhikirja, loodav kool hakkab tegutsema keskhaigla uue hoone valmimisel, seega loodetavasti 1940. aastal.

19. juulil 1940 jõuti kokkuleppele uue kooli asutamise osas. Lisaks õdede klassile oli plaanis avada ka velskrite klass.

Samal päeval otsustas Eesti Punase Risti Peavalitsus asutada iseseisva õppeasutusena velskrite kooli.

Kool avas uksed. Kooli võeti vastu 34 noormeest. Kooli juhatas Hans Viinapuu. Koolihooneks sai maja aadressiga Niguliste 6.

7.05.1941

Tervishoiu Rahvakomis-
sariaadi käskkirjaga liide-
ti Tallinna Õdede Kool ja
Tallinna Velskrite Kool.
Kooli nimeks sai Tallinna
Meditsiiniline Keskkool.
Uues koolis sai
õppida kuut eriala.
Kooli juhatajaks määrati
dr Hans Viinapuu.

22.06.
1941

Algas Suur
Isamaasõda.

1941

Sõja tõttu peata-
sid Eesti meditsii-
nikoolid õppetöö.
Tallinna Meditsii-
niline Keskkool
evakueeriti Vene
NFSV territooriumile.

1942

13. detsembril 1942
andis ENSV Rahvakomis-
saride Nõukogu Moskvast
välja otsuse asutada Vene
NFSV territooriumil eesti
õppekeelega velsker-
ämmaemandate kool.
Kool pidi alustama
õppetööd 1943. õppe-
poolaastal.
Kooli asukohaks valiti
Tambovi linn, kus juba
tegutses velskrite kool.

1943

Koolis õpetati
kaht eriala:
– velskrid
– velskrid-
ämmaemandad.

1943

Tambovi Velsker-
Ämmaemandate Koolis
õppis kevadise vastu-
võtu alusel 49 tütarlast
ja 6 noormeest.
Koolis oli 9 õpetajat.
Õppimistingimused olid
kehvad: ruumid oli küt-
mata ja puudus elekter.
Õpilased elasid kool
ruumides, hiljem saadi
ruume juurde. Kehv oli
ka toitlustamine.

Kiri Tambovi
Velsker-Ämmaeman-
date Kooli direktorile.

Vene väed olid jõudnud Eesti lähiste. Osa õpilasi saadeti vägede kannul Eestisse. Nende tööks sai sõjas kannatada saanud haiglate taastamine. Osa õpilasi pidi hakkama tööle velskrite ja õdedena.

Kooli direktoriks sai dr Valter Pärtelpoeg.

Koolis asus õppima 170 õpilast. Õppetöö viidi üle 2. keskkooli ruumidesse Estonia pst 6. Õppetöö toimus kolmes vahetuses.

Kooli juhtimise võttis taas üle dr Voldemar Saulin. Õppealajuhatajaks määrati Aliine Prei.

1944

Voldemar Saulin suunati tööle Moskvasse. Uueks direktoriks sai dr Valentin Savi.

1944

Novembris saabusid Tallinna kõik Tambovi Velsker-Ämmaemandate Kooli õpilased ja õpetajad. Õpinguid jätkas 46 õpilast. Kuulutati välja uus vastuvõtt, mille tulemusena asusid õppima veel 17 velskrit, 30 velsker-ämmaemandat ja 30 meditsiiniõde. Lisaks päevasele õppele avati ka eksternaat apteegitöötajatele, meditsiiniõdedele ja velskritele. Õppetöö toimus Pärnu mnt 104.

1944

1944/
1945

Pärnu mnt 104 asuv hoone sisustati kooli ühiselamuks.

Koolis töötas 10–12 õpetajat, neist 8 andis gümnaasiumiaineid ja ülejäänud õpetasid erialaaineid. Erialalektoreid oli raske leida. Koolis õppis kokku 170 õpilast, neist eksternina 47.

1945

1. aprillil nimetati kool ümber Tallinna Vabariiklikuks Meditsiiniliseks Keskkooliks.

Avati kaks lisaeriala: proviisori abilise ja hambatehniku eriala. Proviisori abi kutset oli võimalik omandada ka eksternina, seda võisid kasutada suure staažiga apteegitöötajad. Sisuliselt alustati farmatseutide regulaarset koolitust. Erialane koolitus toimus põhihariduse baasil.

**1945/1946
hambatehnikute
õpe Tatari 21b
Vabariikliku
Hambaproteeside
Töökoja puna-
nurgas.**

1945

Sisseastumiseksamitele registreerunute arv:
hambatehnik – 51
proviisori abi – 84
velsker – 69
õde – 187.
Kõige populaarsemad olid proviisori abi ja meditsiiniõe eriala. Õppimine oli tasuta, edukad said stipendiumi.

1946

Kooli direktoriks sai dr Justin Norman.

1946

Koolis õpetati viit eriala:

- hambatehnik
- proviisori abi
- velsker
- velsker-ämmaemand
- õde.

Iga semestri lõpus sooritasid kõikidel erialadel õppijad oma valitud eriala aineksamitele lisaks eksamid kõikides õpetatavates üldainetes.

2. septembril esimesed lõpetajad:

1 velsker, 11 velsker-ämmaemandat, 20 meditsiiniõe. Proviisori abid said lõputunnistuse kevadel.

1947

1945–1947 sai õpetust hambatehnikute esimehe kursusele – 22 õpilast. Teises lennusaastal 1947–1949 oli 29 õpilast. Töökohade täitumise tõttu tuli õppesse paus kuni 1957. aastani, mil alustati taas hambatehnikute õpetamist.

Koolis avati velsker-ämmaemandate asemel uus kursus lihtsalt ämmaemandatele. Kursus koosnes ühest klassist.

1947. aastal käis sisseastumiskatsel 221 õpilaskandidaati, vastu võeti 186 õpilast. Esimese semestri lõpus õppis koolis 382 õpilast.

Uue erialana lisandus lasteasutuste meditsiiniõdede kursus. Vastu võeti 29 õpilast. Uus oli ka akušöörade eriala.

1948

Lõpetati vastuvõtt farmatseudi ja proviisori erialale, kuna neid oli juba küllalt. Vastu võeti 161 õpilast velskri, meditsiiniõe, lasteasutuste õe ja ämmaemanda erialale. Ühele kohale kandideeris 1,6 õpilast. Õppimine oli tasuta – 175 rubla kuus. Parematele maksti stipendiumi 140–180 rubla kuus. Raskusi oli õppekirjandusega, õpilaste koolist väljalangevus oli suur. Tehti esimene katse oma koolihoone saamiseks. Linnalt saadi krunt keskhaigla lähedusse, kuid planeeritud hoone ei valminud.

1949

1950.
aastad

1950

1950/
51

Enamik kliiniliste ainete loengutest Tallinna Vabariikliku Haigla loengusaalis kuni 1950. aasta aprillini. Ruume renditi Tallinna 7. keskkoolilt Hariduse 3. Rendileping sõlmiti iga õppeaasta alguses. Kasutada sai kümnet klassiruumi, sealhulgas kolm korda nädalas lasketiiru ja võimlat.

Vastu võeti 154 õpilast. Õpetatavad erialad: lasteasutuste õde, proviisori abi, velsker, ämmaemand/akušöör, õde. Ühele kohale kandideeris 1,2–1,6 õpilast. Meditsiinikoolis õpetatavaid erialasid ja vastuvõututingimusi levitati üldhariduslikes koolides, samuti korraldas kool lahtiste uste päevi.

7. aprillil asus ametikohustusi täitma uus direktor dr Peeter Kukk.

Koolil oli kaks internaat: üks asus Liiva tänaval (57 voodikohta) ja teine Laial tänaval (13–3; 47 voodikohta). Laial tänaval asus ka kooli raamatukogu – 1–2 riulit, lugemissaali ei olnud.

Kooliruumide ja ühiselamute asukohad

Tatari 21b

Estonia pst 6

Tõnismägi 12

Räägu 49

1977. aastal valmis oma maja Kännu 67

Tammsaare tee

Sõpruse pst

1952/1953 ruumid Vene 21 (Sanitaarharidusmajas)

1948. aasta lõpuks ühiselamu ja raamatukogu Lai 13, korter 3

1944/1945 Estonia pst 6 2. keskkooli ruumides

1946–1959 osa õppetööst 7. keskkooli ruumides Hariduse 17

1945/1946 hambatehnikute õpe Tatari 21b

1959–1965 allüürnikud Tõnismägi 12

1948. aasta lõpuks ühiselamu Liiva (Ravi tn) 18/20

1944. aastast Pärnu mnt 104

1966. aastast Räägu 49, Tallinna Pedagoogilise Kooli ruumides

Liiva (Ravi) 18/20

Praktilisi töid raviasutustes hakkasid juhendama vastavate ainete õppejõud, kes ise andsid teoreetilisi tunde. Velskrid ja õed ei tohtinud enam töötada praktikajuhendajatena. Praktika eest oli õpilastele ette nähtud praktikatasu. Õpilasi hakati suunama praktikale ka Tallinnast välja – Paide, Pärnu, Kuressaare, Rakvere, Võru, Viljandi, Jõhvi ja Haapsalu haiglasse.

Suurendati vastuvõttu ämmaemand-akušööri erialale, õppima võeti 30 õpilast aastas. Kokku õppis koolis 317 õpilast.

Koolis õppis kokku 317 õpilast. Õdesid ja proviisori abisid enam ei koolitatud. Õppida sai lasteasutuse õe, velskri ja ämmaemand/akušööri erialal.

Tervishoiuministri käskkirja kohaselt hakati vastu võtma igal aastal 60 õde õhtuses osakonnas.

Kui eelmisel õppeaastal töötas koolis neli ainekabinetti, siis 1954/55. õppeaastal seitse õppekabinetti: ajaloo- ja keeltekabinet, füsioloogia, anatoomia, kutse-eelne ettevalmistus, keemia, füüsika, farmakoloogia. Kasvas väljaspool Tallinna asuvate praktikakohtade arv. Praktikakohtadena liisandusid Rapla, Tapa, Kehra, Kiviõli ja Jõhvi haigla.

1952

Õppetöö toimus Moskvas kinnitatud plaani alusel. Kooli lõpetamiseks oli vaja sooritada igal osakonnal neli riiklikku eksamit riiklike eksamipiletite alusel.

1952/53

Kuni 1953. aastani oli üks populaarsemaid õe eriala. Vastu võeti kuni 60 õpilast aastas. 1952. aastast vastuvõtt õe erialale lõpetati. 1953/54. õppeaastast kaotati õdede päevane õpe, õdede koolitus viidi õhtusesse vahetusse.

1953/54

Kasvas märgatavalt õpilaste arv – kokku õppis koolis 465 õpilast. Taas hakati koolitama proviisori abisid ja õdesid. 1954. aastast alates oli farmatseudiõpe vaid keskkooli baasil, õppeaeg kaks aastat. 1945–1955 lõpetas farmaatsia eriala umbes 155 õpilast.

1954/55

Fotosid 1950. aastate albumist

Kooli direktoriks asus dr Uno Meikas.

1955

Rajoonidesse saadeti praktilise kahe eriala esindajad – kolmanda kursuse velskrid ja akušöörid.

1955/
56

Avati kaugõppe kahe erialale: velskritele ja farmatseutidele. Õhtuses õppes jätkasid õed.

1956/
57

Farmatseudi, velskri ja ämmaemanda erialale hakati õpilasi vastu võtma ainult keskkariduse baasil. Koolis alustati võõrkeelte õpetamisega.

1959

Traditsiooniline ühispilt 1955/56. aasta lõpuaktuselt.

20. jaanuaril 1960 sai kooli nimeks Tallinna Meditsiiniline Kool. Ruumid saadi Kooperatiiv- ja Kaubanduskoolis aadressil Tõnismägi 12, kus allüürnikena töötati 6 aastat.

1959/60 alustas kool tööd uute õppeplaanide järgi. Suurendati praktiliste tundide arvu ja praktikat. Suurendati õpilaste arvu kaugõppeosakonnas.

Tallinna Meditsiinilise Keskkooli õpilased kirurg dr Uno Sibula juhendamisel kirurgiapraktikumis.

7. detsembril nimetati Tallinna Meditsiiniline Keskkool ümber Tallinna Meditsiinikooliks. Seda nime kandis kool 2005. aastani.

1960.
aastad

1960

1962/
63

1964

Õpilaste arv koolis suurenes. Koolis oli 336 õpilast, päevases osakonnas 159 ja kaugõppeosakonnas 177 õpilast.

Koolis õpetati kuut eriala: meditsiiniõde, lasteasutuste meditsiiniõde, akušöör, farmatseut, hambatehnik, velsker.

Koolis olid bioloogia, anatoomia ja füsioloogia, keemia, farmakoloogia, ravivormide tehnoloogia, hügieeni ja kliiniliste ainete kabinet.

Probleeme tekitas ruumipuudus.

5. mail kinnitati kooli direktoriks dr Nina Tihase.

Haigete põetamise kursuste tase tõusis. Kursusi juhendas meditsiiniõde-instruktor.

Suur puudus oli meditsiiniõdedest lasteasutustes. Selleks avati koolis eraldi rühm ja vastu võeti 30 lasteasutuse õeks õppida soovijat.

Tallinna 6. ja 10. keskkooli juures alustati meditsiiniõdede ettevalmistamist.

Tallinna Meditsiinilise Keskkooli õpilasi juhendab farmaasiapraktikumil õppejõud Kaljo Sõerde.

1966. aastal paigutati kool allüürnikuna Tallinna Pedagoogilise Kooli ruumidesse Räägu tänaval. Õppetöö toimus ka Toompeal Rahvakohtu tänaval, samuti Tallinna Ehitusmehaanika Tehnikumi ruumides. Räägu 49 oli koolil kasutada ka ühiselamu. Meditsiinkooli õpilaste käsutuses oli 25 tuba ja ühiselamus elas 100 õpilast.

Kartulivõtt Kasari kolhoosis

Kohustuslikuks klassiväliseks tööks oli sügisene töö kolhoosides-sovhoosides.

1964

28. detsembril kinnitati Tallinna Meditsiinkooli direktoriks dr Argo Rooks.

1966

1. septembril 1966 avati Kohtla-Järve Meditsiinkool. Vastu võeti 98 õpilast. Kooli direktor oli Anatoli Siivenkov. Kooli eelkäijad: Kohtla-Järve Meditsiinkooli algusaastaks saab lugeda 1945. aastat. 1954–1958 tegutses kool Velskri Kooli nime all. 1962. aastal korraldati Punase Risti kursuseid. Kool oli Tallinna Meditsiinkooli osakond kuni 1966. aastani.

1968

8. aprillil sai Tallinna Meditsiinkooli direktoriks dr Alfred Raamat.

1960. aastad

Lisaks tavapärasele kehalise kasvatuse tundidele olid koolis nn fakultatiivtunnid nagu suusatamine ja uisutamine, ujumine, võimlemine, laskmine. Peale selle tegelesid õpilased rahvatantsu, male, korvpalli ja võrkpalliga.

30. novembriks sai valmis ühiselamu Nõmme tee 49. Pinda 3306,4 m².

Ühiselamu oli mõeldud 400 õpilasele.

Õppima võeti 8-klassilise kooli baasil nii eesti kui ka vene õppekeele rühmadesse meditsiiniõdesid ja lasteasutuste meditsiiniõdesid õppeajaga 2 aastat 10 kuud, keskkooli baasil meditsiiniõdesid õppeajaga aasta ja 10 kuud, keskkooli baasil meditsiiniõdesid õppeajaga aasta ja 10 kuud, ämmaemandaid õppeajaga 2 aastat ja 6 kuud, farmatseute ja hambatehnikuid aasta ja 10 kuud.

**1970.
aastad**

1970

Oma õppehoonet Tallinna Meditsiinkoolil ei olnud, tunde peeti Tallinna Pedagoogilise Kooli ruumides Räägu 49 pärastlõunasel ajal. Samuti õpiti TEMT-i ruumides Kiire 1.

Direktor dr Alfred Raamat,
õppealajuhataja Hella Tomson.

1970/1971.
õppe-
aasta

Õpetati järgmisi erialasid:
meditsiiniõde, akušöör,
farmatseut, hambatehnik
ja lasteasutuste meditsii-
niõde.
Kooli lõpetas 1971. aastal
164 noort.

1972/
1973

Väikese ilmakodaniku esimesed hetked on ämmaemanda hellades kätes ja edasine hool lasteõdedelt.

Õppetöö tundides. Õppevahenditeks olid tahvel, kriit ja kui oli, siis ka skeemid-joonised organite ehitusest. Aineõpikuid enamasti ei olnud ja kõik tuli meelde jätta või konspekteerida. Kohustuslik (masina)kirjaoskus kuulus haritud õe ametioskuste hulka.

Teine samm oma koolihoone saamisel tehti 1970. aastatel. Tallinna linn eraldas uue koolihoone tarvis krundi aadressil Tüve tänav 25 (praegu Kännu 67).

28. aprillil 1972. aastal eraldati krunt.

6. mail 1972 koostati uue koolihoone projekt. Projekti tellija oli Eesti NSV kõrgema ja kesk-erihariduse ministeerium.

- ♦ Hoone ehitajaks oli määratud projektis PI EKE Projekt.
- ♦ Valmiv hoone pidi mahutama 32 klassikomplekti ehk 1280 õpilast.
- ♦ Territooriumi suurus 13 715 m².
- ♦ Hoone üldpind kokku 6084 m².
- ♦ Esialgne maksumus 858 240 rubla.
- ♦ Hoone soklikorrusele rajati kooli söökla ja võimla.

1972

1973

Piik kosmeetikasaladuste riiki.

Praktikal Tallinna haiglates.

Projekti kooskõlastused Tallinna vee, kanalisatsiooni, katlamajade ja Eesti Energiaga saadi 1973. aastal. Ehituskruundil olevad hooned kuulusid lammutamisele.

Nähti ette, et kogu krunt tuleb heakorras-tada, kõnniteed asfalteerida ning krundile rajatakse spordi- ja mänguväljakud.

Pärast plaaniülesande läbivaatamist leidis ehituseksperit projektis puudujääke. Hoo-ne projekteerimisel ei olnud arvestatud seal antava hariduse iseloomu ning leiti, et projektis tuleb teha muudatusi.

1973. aastal esitati projekt ülevaatamiseks ENSV kõrgema hariduse ministeeriumile.

„Tänapäeval on kõik ühekordsed asjad, pakenditel on kiri „steriilne,” see tõmmatakse lahti, visatakse ära. 1970-ndatel põhinesid õe oskused käelisele tegevusele. Kummivoolikuga vererõhuaparaat, klaassüstlad, metallnõelad, mis sinna otsa käisid, tuli puhastada ja keeta, va-
titupsud ette valmistada, steriliseerida. See oli kõik lisatöö, mille omandamine käis õe õppe juurde. „Päris tööl” ei küsinud meie käest keegi, millal sa seda teed. Sa pidid seda tegema, ja nii, et see on steriilne. Tööd oli palju. Aga me olime õnnelikud.” Nelja kümnendi kogemusega õde Linda Raudsepp Läänemaalt õe tööst ja noorte õdede väljaõpetamisest.

1975

5. mail 1975. aastal alustati ehitustöödega.
1975. aastal valmis tulevase koolihoone vundament.

1976

*“Kõigi meie unistavad pilgud, tulevikuplaanid ja abistavad käed on uues koolimajas. Kui ainult rutem saaks ...”
(Tallinna Meditsiinikooli kroonika 1976)*

Koolihoone ehitus algas hooga ja seda ehitati nagu tavalist koolimaja. Projekteerimisel ei olnud arvestatud koolis antava hariduse eripäraga.

**Õpilaste arv õppeaasta algul 549.
Kursuste kaupa:**

I kursus – 64
II kursus – 216
III kursus – 218
IV kursus – 51
Põhikohaga töötas
koolis 30 õpetajat.

Farmatseudid olid praktikal oma ala tõelised käsitöömeistrid, et toimeained milligrammhaaval pulbriks hõõruda või apteegikaalul kaaluda, sest paljud ravimid valmisid apteegis kokkusegamise teel.

1976

1976/1977. õppeaasta algusest kinnitati uus koolivorm: näiteks akušööridel ja farmatseutidel oli selleks sinisest lavsaanist kittelkleit. Haiglates pidid õpilased kandma valgeid kitleid.

Töö raamatukogus käis soovitude abil ja perfokaartidel põhineval andmebaasil, mida täiendati-uuendati käsitsi.

Tallinna Meditsiinikooli direktor ja õppejõud Alfred Raamat annab tundi kirurgia-kabinetis.

Sarnaselt praegusajale oldi ka 70-ndatel üksteisele patsiendid. Fotol reguleeritav operatsioonivoodi – tollase meditsiini uus ja edumeelne arengusamm.

1. juuli. Uue koolimaja ootuses. Viimane kivi müüriti uue koolimaja aula vasakusse tagumisse nurka, mille alla pandi metalltoru õpilaste ja õpetajate nimedega, päevaste ajalehtede, õpilaste kohustustega ja metallrublaga. Kivi müürisid ENSV kõrgema ja keskerihariduse minister Ilmar Nuut ja ENSV tervishoiuministri asetäitja Oku Tamm.

Uue koolihoone ehitus venis ning 1977/1978. õppeaastat alustati olukorras, kus endistesse üürimajadesse enam ei mahtunud ja uus maja polnud veel valmis.

Akušööri ehk praeguse ämmaemanda õpe elaval näitel beebinukuga. Kui tulevasel töökohal ilmnes, et „elav näide“ ka liigutab ja häält teeb, võis see äsja lõpetanud akušööril seest õõnsaks võtta.

1977

**UUE KOOLIMAJA
VIIMASE KIVI
PIDULIK
MÜÜRIPANEK**

TOIMUB 1. JUULIL
KELL 16⁰⁰

TÜVE TN. 25

KOGUNEMINE KELL 15⁰⁰ SAAGH 49
VIIMASE KIVI ASETAVAD KÕIK
TALLINNA MEDITSIIKOOLI 1977 ALDPETAJAD
KOOS NOOREMATE KLASSEDE ESINDAJATEGA
(MÕIA JA MÕIB 2 TUNTI ÕPILAST),
PEDAGOOGILISE KOLLEKTIIVI JA MINISTEERIIUMITE ESINDAJATEGA.

1. SEPTEMBER 1977
OLEME LAGEDA TAEVA ALL.
ENDISTESSE ÜÜRIMAJADESSE ENAM EI
MAHU, UUS MAJA POLE VEEL VALMIS.

AKTUS ORGANISATOORSET LAAKI
1. SEPT. II - IV KURSUSED LAHEVAD
PRAKTIKUMIDELE
I - III KURSUSED KES KOLLEKTIIVI
KES KOOLIMAJA KOLMISE
JA KORISTAMISE TÖÖDELE

1977/78. S/A ALGUL:

KOKKU 147 ÕPILAST.
KONKURSI ÜHELESI
ERIALALE 61 OLVUD.

VASTUÕTT	ÕPILASTE ARV	ASTA ALGUL
MBIA - 15	1901	1906
MBIB - 31	-	-
MBIC - 23	69	10
MBID - 31	25	10
MBIE - 23	25	10
MBIF - 10		
MBIA - 34		
MBIB - 38		
MBIC - 27		

Tallinna Meditsiinikooli lõpetajad 1977. aastal. Moes olid lokirullidega tehtud soengud, kirjud lillelised kleidid, pärlid ehk kõik üdini naiselik.

OMA koolihoone Känu tänaval!

1977

21. septembril 1977. aastal kirjutati alla uue koolimaja vastuvõtuaktile. 3. oktoobril peeti avaaktus.

Õppeolud paranesid märgatavalt. Sisustati nõuetekohased kabinetid ja laboratooriumid ning raamatukogus tehti algust tervishoiualade õppimist toetava kirjanduse soetamisega.

“... Heledates avarates koridorides lilled, seintel pildid.”

1978

1977/1978. õppeaastal õppis koolis 580 õpilast.

Väga tähtsaks oli koolis muutunud sõjaline õpetus. 1978. aastal tähistati kooli 35. aastapäeva.

1980. aastatel ei olnud meditsiinierialad noorte seas väga populaarsed ja sisseastumiseksamitel ei olnud konkurssi. 1. juuni seisuga oli koolis 22 õppeühma. Koolis õppis 452 õpilast, neist 47 õhtuses osakonnas. Õppida sai viit eriala: õde, lasteasutuste õde, farmatseut, akušöör ja velsker. Kooli lõpetas 164 õpilast.

Tallinna Meditsiinikooli keemiaõpetaja, Eesti NSV teeneline õpetaja Eevi Rõuk õpilastega.

Õpilasi ei võetud vastu enam lasteasutuste õe erialale. Uuesti avati hambatehnikute kursus. Näiteks ämmaemand/akušööriks ja velskriks õpiti kaks ja pool aastat, farmatseutide ja hambatehnikute õppeaeg oli aasta ja 10 kuud.

1970. aastatel ja 1980. aastate algul oli koolis endiselt suur vene keele osakaal. Nii näiteks olid pedagoogikanõukogu protokollid vaid venekeelsed. Loodi sidemed meditsiinikoolidega Vilniuses ja Riias. Korraldati teoreetilisi konverentse, referaatide ja ainete konkursse ja õppevahendite näitusi.

1980.
aastad

1980

1980/81

Kooli ruumides avati tervishoiuuseum. Aparatuur oli toodud Saksa Demokraatlikust Vabariigist. Tervishoiuuseumis peeti osa anatoomia, füsioloogia ja hügieeni praktilistest tundidest.

Vahetus koolijuht: kooli hakkas juhtima direktori kt Hella Tomson.

Tallinna Meditsiinikooli anatoomia ja füsioloogia õpetaja Natalja Možarova tulevaste akušööridega tervishoiuuseumis.

Õppeaasta algul õppis koolis 679 õpilast.

Taas vahetus juht: direktori kohusetäitjaks sai dr Pavel Petruhin.

1981

Õpilaste vastuvõtt aastaga kasvas hüppeliselt. Õppeaasta algul õppis koolis 832 õpilast, neist 3% noormehed, kes õppisid hambatehnikuteks ja velskriteks.

Fotol direktor Arkadi Michelson, Karl Kuuse ja Merike Kravets

Praktikabaasid olid kinnitatud koolis õpetatavate nõuete alusel. Näiteks ämmaemanda eriala praktikabaasid olid Tallinna Linna Kiirabihaigla, Tallinna Pelgulinna Haigla, Tallinna Vabariiklik Haigla, Kliiniline Lastehaigla.

1981/82

Raeapteegi assisteerimisruumis valmistavad ravimeid assistent Anni Lepp (esiplaanil) ja Tallinna Meditsiinikooli õpilane, apteegis praktikal viibiv Eve Niin.

1982

22. jaanuaril 1982 määrati kooli direktoriks dr Arkadi Michelson.

Kooli traditsiooniks oli kujunenud Meditsiinikooli õpilaseks "löömine" pärast vormimütside kättesaamist. Toimused koolisisesed konkursid nagu "Parim meditsiiniõde", korraldati õpilastööde konverentse. Populaarsed oli suusapäevad Nelijärvel ja matkad Harkus.

1983

Õppekavad ja -programmid Eestisse tulid Moskvast tsentraliseeritud korras ja olid kohustuslikuks täitmiseks. Siiski kohandati õppetöö sisu kohalike olude järgi.

Abituriendid tutvuvad Tallinna Meditsiinikooliga.

1985/86 aasta lõpetajad direktor Arkadi Michelsoniga – vabanemise tuulepuhang on näha ja tunda. Senise jäikuse asemel on lõpetajate riietus ja soengud muutunud vallatlevamaks, naeratused loomulikuks ja lõpupilt üles võetud õuemurul.

1990. aastatel alustati põetajate koolitusega. Õppijatest suurem osa töötas haiglates või hoolekandenasutustes ja õppetöö toimus kolmel öhtul nädalas. Õppeaeg oli 1,5 aastat.

Põetajate õpet jätkati päevases õppes põhikooli baasil, kuid tegevus lõpetati üsna pea. Noored keskharidusega õpilased ei olnud valmis tööks põetajana, väljalangevus õpperühmas oli suur.

1990-ndate keskel nimetati eriala ümber hooldusõe erialaks.

1997. aastast alates enam hooldusõdesid ei koolitatud, neid koolitati EELK Tallinna Diakooniakoolis, Kohtla-Järve Meditsiiniakoolis ja Tartu Meditsiiniakoolis. Uuesti alustati vastuvõttu hooldusõe erialale 2003. aastal.

1990.
aastad

1991

1992

1990.
aastad

Kuni 1991. aastani toimus õppetöö nõukogudeaegse õppekava järgi. Õppekavast hakati kõrvaldama “punaseid aineid”.

Õdede õpe oli endiselt nii eesti kui ka vene keeles, seepärast oli kool kakskeelne. Koolis valitses üleminekuage, mistõttu kooli materiaaltehniline baas oli kehvaõitu.

Alates 1992. aastast võeti kooli vastu ainult keskhariduse baasil õppijaid.

**Klassiruum
1990. aastatel.**

1996. aastast alustati järkjärgulist üleminekut kõrgharidusele.

Näiteks 1996/97. õppeaastal alustati ödede õpetamisel Eesti-Taani projektirühma koostatud Euroopa Liidu nõuetele vastava öe põhikoolituse õppekava järgi.

Võeti vastu esimesed ödedeks õppida soovijad kõrghariduse õppekavale.

Kuigi koolis toimus silmanähtavaid muutusi, nappis ka 1990. aastate teisel poolel nii õppevahendeid kui ka õpetajaid.

1997. aastal algas hambatehnikute praktiline õpe tänapäevases tähenduses. PHARE programmi abil renoveeriti hambatehnika õppelaboratoorium, õpetajad said sama programmi raames teooriaõpet Taani hambatehnikult, valmis uus õppekava. Suurenes teoreetiliste ainete maht ja vähenes praktiliste oskuste osakaal. Olukord hambatehnikute õpetamisel illustreeris ilmekalt kogu tollast õpetamise olukorda.

Hakati koolitama optometriste. Õppelaborite esialgne sisustus saadi enamasti annetuseks ning õpetajateks kaasati optikas ja prillialal töötavaid spetsialiste. Õpetamises saadi abi soomlastelt.

1994

Õppeplaani lisati arvutiõpetus.

1995

Kooli hakkas juhima dr Raimond Lihtmaa.

Algasid uuendused. Hakati koostama uusi õppekavasid rakenduskõrghariduse tasemel.

Alates 1995. aasta kevadsemestrist alustati tööd tsükiliste õppekavade järgi.

Alustati venekeelsete õppeühmade järkjärgulist üleminekut ainult venekeelselt õpetamiselt eestikeelsele.

1996

... puudub nõutava koolitusega kaader, olemasolevatel õpetajatel puudub nõutav kõrgharidus. On probleeme ka juhendamise ja juhendamise, sest hea spetsialist ei tarvitse olla hea õpetaja ...

1997

1998

Tallinn Tervishoiu Kõrgkooli rektoriks valiti Ülle Ernits.

16. oktoobril 2006 peeti aulas aktus, mis oli pühendatud rektor Ülle Ernitsa inauguratsioonile.

Tallinn Tervishoiu Kõrgkool sai Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 118 28. veebruarist 2005 riigi rakenduskõrgkooli staatuse. Kõrgkool jätkas tegevust uue nimega Tallinn Tervishoiu Kõrgkool.

Uus õppekava kutseõppes: hooldusõde.

Kool pälvis esimese Erasmuse ülikooli harta (Erasmus University Charter).

Kooli juhtis kuni 2001. aastani juhataja-direktor. 2001. aastast kuni 2002 oli direktori kt Ülle Ernits. Alates 2002. aastast sai temast direktor. 2005-2006 oli Ülle Ernits rektori kt.

Alustati tegevusterapeutide õppega. Vastu võeti 22 üliõpilast. Uus eriala osutus populaarseks – sooviavaldusi esitati 117.

2000. aastad

Eelolev kümnend oli kooli ajaloos pöördelise tähtsusega.

2000/
2001

2001

2002

2003

2004

2005

2006

Uus õppekava: õdede regionaalne õpe

- Kohtla-Järve
- Haapsalu

Kool läbis edukalt esimese õppekavade ja institutsiooni rahvusvahelise akrediteerimise.

Kohtla-Järve Meditsiinkoolist sai ümberkorralduse tulemusena Tallinn Tervishoiu Kõrgkooli struktuuriüksus.

Sügisest läks kõrgkool projekti “Rakenduskõrgkoolide õppeinfosüsteemide arendamine” raames üle uuele elektroonilisele õppeinfosüsteemile (ÕIS).

Tehti tervishoiu õppekavarühma üleminekuhindamine, rakendati väljundipõhised õppekavad.

Õenduse ja ämmaemanduse õppetool läksid osaliselt üle veebipõhisele praktika juhendamisele, millega tagati tõhusam üliõpilaste tagasisidestamine praktikal.

10 tervisedendajat läbisid täies mahus tervisedenduse õppekava ja kaitsesid edukalt lõputöö.

2007

Koolis õppis 1331 üliõpilast. Õpet alustasid tervisedendajad. Õdede regionaalse õppe algus Pärnus.

2009

2010

Stiilinäide 2007. aastast.

16. oktoobril tähistati kõrgkooli 70. aastapäeva,
mille raames:

- ilmus kõrgkooli ajalookogumik „Tallinna Tervishoiu Kõrgkool 1940–2010”;
- toimusid konverentsid „Kõrgkool ja tööandja – parimad õppekava loojad” ning tegevusteraapia 10. aastapäeva konverents „Tegevusteraapia eile, täna ja homme”;
- asutati Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli Vilistlaskogu, et kaasata vilistlasi õppekavade arengusse ja tagada õppejõudude järelkasv;
- toimus fotokonkurss teemal „Teooria vs. praktika”;
- ilmus erilehekülg ajalehes Postimees.

Õppijate arv kõrgkoolis oli kasvanud: 2011. aastal oli koolis 1748 õppurit.

Meditsiini õppekavarühm läbis edukalt üleminekuhindamise ja sai uue põlvkonna koolituslitsentsi.

Muudeti õe põhiõppe õppekava. Lisandus sõja- ja katastroofimeditsiini õppeaine, mida hakati õpetama koostöös Kaitseväe Ühendatud Õppeasutustega. Täiendatud õppekava läbinud on paremini valmis sõja- ja katastroofiolukorras toimetulekuks.

2010

Esimese Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli auliikme nimetuse pälvis Inga-Britt Lindström märkimisväärsete teenete eest tegevusteraapeudi õppekava arendamisel ja rahvusvahelisel tunnustamisel.

Alustas esimene erakorralise meditsiini tehnika õppekava kutseõpperühm. Koostöös SA Innovega peeti esimene kutsevõistlus hooldustöötaja õppekava õpilastele.

Alustati abivahenditehnika täienduskoolituse ettevalmistamise ja pidamise.

2011

5. oktoobril valiti taas rektoriks Ülle Ernits.

Alates 2011. aastast esitati kõrgkooli tegevusteraapeudi õppekavale iga-aastane riiklik koolitustellimus.

Õppeainete tagasisidestamisel võeti kasutusele ÕIS-põhine küsitlus, mille kaudu tagasisidestatakse kõik ainekursused.

Uus õppekava: õdede regionaalne õpe Kuressaares.

Kõrghariduse rahastamine muutus riiklikult koolitustellimuselt tegevustoetuse põhiseks.

Tallinna Tervishoiu Kõrgkool sai akrediteeringu järgmiseks seitsmeks aastaks. Sellekohase otsuse tegi Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri kõrghariduse hindamisnõukogu. Esile toodi lisamärke „tunnustust vääriv”, mille komisjon andis hindamisvaldkonna Ühiskonna teenimine alavaldkonnale “Muu avalikkusele suunatud tegevus”.

2012

Kõrgkoolis oli seitse õppetooli: õenduse, ämmaemanduse, optomeetria, hambatehnika, tegevusteraapia, farmaatsia ja tervisedenduse õppetool, kutseõppe- ja õppeosakond ning keeleõppe koordinaatori haldusala. Õppijate arv oli kasvanud: novembriks 2012 oli õppijaid 1883; kaheksal rakenduskõrgharidusõppe õppekaval õppis 1643 üliõpilast ja kolmel kutseõppe õppekaval 240 õpilast.

Pärast Tallinna Pedagoogilise Seminari reorganiseerimist avati 2012. aasta sügisel lapsehoidja kutseõppe õppekava. 2012. aasta sügisest on kõrgkool Tallinnas ainus hooldustöötajate ja lapsehoidjate koolitaja.

Tallinna Tervishoiu Kõrgkool valmistus rahvusvaheliseks institutsionaalseks akrediteerimiseks.

Juunis esitati Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuurile institutsionaalse akrediteerimise eneseanalüüsi raport. Detsembris toimus hindamiskomisjoni eksperdivisiit.

2013

Valmis simulatsioonikeskuse esimene etapp.

Valmis simulatsioonikeskuse teine etapp.

Kõrgkooli 75. aastapäeval avati Tallinna õppehoones moodne simulatsioonikeskus, farmaatsia profiiliga laborite kompleks ja tervisedenduse ergonoomiline näidisloenguruum.

Tervisedenduse õppekava sai kümneaastaseks.

Koostöös Eesti Õdede Liidu ja Pärnu Haiglagla on olnud 10 aastat järjepidevat õpet Pärnus.

2014

Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli kutseõppe tervishoiu ja sotsiaalteenuste õppekavarühm akrediteeriti kuueks järgmiseks aastaks.

Kõrgkooli 74. aastapäeval 16. oktoobril avati Tallinna õppehoones võimlast ümber ehitatud raamatukogu. Kõrgkool sai tänapäevase ja avatud planeeringuga töö-, õpi-, uurimis- ja suhtluskeskkonna.

2015

Kohtla-Järve struktuuriüksus sai „Aasta Tervisedendaja” tiitli.

Kutseõppes avati abivahendispetsialisti neljanda taseme õppekava.

2016

Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri kõrghariduse hindamisnõukogu kinnitas tervishoiu ja meditsiini õppekavarühma hindamiskomisjonide aruanded, mille põhjal on järgmine hindamine Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli kolmel erialal alles seitsme aasta pärast. Kvaliteedihindamise läbisid edukalt meditsiini ja tervishoiu õppekavarühma esimene õppeaste, samuti tervisedenduse õppekava (kõrvaltingimustega).

Avati tegevusjuhendaja ja sterilisatsioonitehnika neljanda taseme õppekava.

2017

Seitsme õppetooli ja kahe osakonna asemel jätkati õppestruktuuriga, kus oli kolm keskust, üks õppetool, kaks osakonda (kutseõppe- ja õp-peosakond). Avati terviseteaduse magistriõppe õppekava. Sügisel alus-tas õpinguid 30 magistranti.

Valmis juurdeehitus koos simulatsioonikeskuse kolmanda etapiga. Juurdeehitus kerkis õppehoone kahe majatiiva ühendamisel. Kõrgkool sai laienduse tulemusel juurde üle 600 ruutmeetri kasulikku pinda, mida kasutatakse kiirabiauto simulatsiooniruumiks, õppeklassideks-auditoo-riumiteks, töötajate kabinetideks, avalikkusele mõeldud ürituste korral-damiseks.

Juurdeehituse katusele loodi ravimtaimede aed.

Kõrgkooli kingitus Eesti Vabariigi 100. aastapäevaks: 1000 elustamis- ja esmaabikoolitust “Sinu käed päästavad elu” läbinud Eesti inimest, kelle abil parandada elanikkonna teadlikkust esmaabi andmises ja õpetada elustamisvõtteid. Koolituse vajalikkuse tõttu jätkati projekti ning no- vembriks 2019 oli koolitatud juba üle 5000 Eesti elaniku.

2018

2018

2019

2020

Koolis õppis 1966 õppurit ja töötas 104 õppejõudu (töötajaid 157).

5. septembril avati hambaraviassistendide kaheaastane töö- kohapõhine kutse- õpperühm Tallinnas.

27. septembril avati Tallinna õppehoone siseterviserada.

TALLINNA
TERVISHOIU
KÕRGKOOI

Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli 80. tegevusaasta juubel.

Kogu kõrgkooli edukas üleminek e-õppele pandeemia oludes.

August 2018.

Värsked tervi- seteaduste dok- torid Ülle Ernits ja Kristi Rannus Tampere ülikoo- lis promoveeri- misel.

Lõpetas terviseteaduse magistriõppe esimene lend. Diplomi sai 47 värsket magistranti.

Kaheksa kümnendi jooksul on kool õpetanud tervishoiutöötajaid ja erialaspetsialiste, kes on aidanud sadu tuhandeid abivajajaid Eestis ja väljaspool.

Meditsiinitehnilise hariduse keskus

Meditsiinitehnilise hariduse keskus

Rahvusvaheliselt tunnustatud õpe koolitab farmatseute, hambatehnikuid ja optometriste, edendab õpetatavaid kutsealaseid teadusarenduses ja rakendusuringutes ning on hinnatud kompetentsikeskus.

Farmatseudi õppeprogramm eeldab häid reaalteadmisi. Farmatseut tunneb ravimeid ja apteegitööd, tegeleb ravimite valmistamise ja kliendinõustamisega. Töö sellel erialal eeldab täpsust ja head suhtlemisoskust. Eestis on vajadus farmatseutide järele suur, samas võimaldab farmatseudi diplom ja kutsetunnistus erialast tööd teisteski riikides.

Hambatehniku erialal ei ole haridusturul vastast. Ainus võimalus Eestis õppida hambatehnikuks on Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis. Hambatehnik on rakenduskõrgharidusega spetsialist, kes koostöös hambaarsti ja protesistiga valmistab hambaproteese. Hambatehnilistes õppelaborites on kasutusel kvaliteetsed materjalid ja õppevahendid. Üliõpilased kinnistavad õpitut kogunud hambatehnikute käe all praktiseerides.

Optometrist on hinnatud eriala ja optometristid on nõutud. Optometrist uurib ja korrastab inimese nägemist, valmistab prille, kontaktläätsi ja teisi optilisi abivahendeid. Oma valdkonna eksperdina lahendab optometrist nägemise abivahendite probleeme ja suunab vajadusel silmaarsti uuringule. Meie kooli optometristi diplomit tunnustatakse Eestis ja välismaal.

A portrait of Lilian Ruuben, a woman with short, reddish-brown hair, smiling. She is wearing a black long-sleeved top with a large, stylized floral pattern in a light beige or tan color. The background is a blurred indoor setting with green and blue lighting.

Lilian Ruuben

meditsiinitehnilise hariduse
keskuse juhataja,
õppejõud-lektor,
farmatseudi
õppekava juht

Minu lugu

Pärast gümnaasiumi otsisin, kuhu õppima minna. Mulle meeldisid korraga nii keemia, anatoomia kui ka bioloogia. Juhuslikult jäi ajalehekuulutusest silma, et on eriala, mis ühendab kõik kolm lemmikvaldkonda. Jõudsin oma dokumentidega kooli veel viimasel vastuvõtupäeval ja tulingi siia farmatseudiks õppima. See oli 1993. aastal. Pärast kooli lõpetamist olin lastega kodus, siis läksin apteeki tööle. Eesti Farmatseutide Liidu loomisega seoses sattusin uuesti kooli käima. Selle loomulik järg justkui oligi, et astusin proviisoriõppesse. Pärast seda kui 2004. aastal proviisoriõppe lõpetasin, kutsusid endised õpetajad, Eevi Tamm ja tolleaegne õppekava juht Udo Margna mind kooli tööle. Nii tulingi siia õppejõuks. Tulin ja jäin.

Õppejõud, isiksused, mõjutajad

Pean lähemalt rääkima oma õpetajatest kui mõjutajatest, nii Eevi Tammest kui ka Udo Margnast. Eevi Tamm, endise nimega Eevi Rõuk oli tuntud keemiaõpetaja, kes töötas siin majas oma kolmkümmend aastat. Teda teati kui ranget õpetajat, aga mulle ta sobis, sest tema tunnid olid hästi üles ehitatud ja ta oli isiksus. Sõnapidaja, hästi nõudliku olemisega, aga väga õiglase suhtumisega õpilastesse. Tõeline oma ala patrioot. Eevi Tamm arendas välja meie maja esimese keemialabori. Teatepulga andis ta mulle üle 2004. aastal. Südames oli uhke tunne, aga aukartus ka, kas ma ikka toime tulen ja hakkama saan. Eevi oli väga toetav, ta käis mul pensionipäevilgi külas, andis nõu ja küllastas kooli kuni oma elu lõpuni. Tahaks loota, et olen õigustanud tema valikut.

Teine toetaja ja minu suur eeskuju oli Udo Margna. Tol ajal oli ta farmaatsia õppekava juht. Suhtlesime tihedalt tema elu lõpuni. Margnaga seoses meenub tore seik. Pidasin esimese loengu just oma sünnipäeval. Tunni lõppedes, kui tahtsin välja minna, seisis ukse taga Udo Margna koos Virve Lillendiga. Olin hirmu täis, kas nad tõesti kuulasid terve aja ukse taga, kuidas ma tundi annan. Aga nemad tulid hoopis õnnitlema. Esimese loengu andmise õhinas oli mul sünnipäev täiesti meelest läinud. Alles hiljem mõistsin, et selline meelespidamine tähendas teisisõnu, et mind, noorukest alustajat, on õppejõudude sekka arvatud.

Udo Margna oli õppejõu ja isiksusena üliõpilaste seas väga lugupeetud. Ta oli äärmiselt karismaatiline ja omapärase huumorimeelega. Oma eriala patrioot ja õpetamisele pühendunud. Tema panus erialasse ja õppekavadesse on hindamatu, praegune õppekavagi on veel tema loodud.

*Olin hirmu täis,
kas nad tõesti
kuulasid ukse taga,
kuidas ma
tundi annan.*

Lisaks oli Udo Margna väsimatu seltskonnahing, kes tegi alati päevakohast nalja või rääkis kohvitassi taga toreda loo. Margnal jätkus jõudu elada üliõpilastele kaasa ka väljaspool kooli. Ja kui kellelgi oli mõni eraeluline probleem, aitas ta alati nõu ja jõuga, tema empaatiavõime oli tohutu.

Põnev eriala

Kogu see aeg siin koolis on olnud mulle hästi arendav. Tänu kolleegide toetusele sai minust kui kogemusteta algajast õppejõust õppekava ja kogu keskuse juht. Aastate vältel kujunevad välja püsiväärtused. Mulle on see sära üliõpilaste silmis. Eriliselt hea meel on siis, kui raskustega alustanud üliõpilane teeb õppimises läbi suure arengu. Kasvab tudengist sinu tulevaseks kolleegiks. Siis on tunne, et oled saanud panustada Eesti farmaatsia arengusse.

Suuremaid kordaminekuid on, kui suutsime neljandale korrusele luua moodsa varustusega õppelaborid ja apteegi. Terve maja, kogu õpikeskkond on muutunud tohutulult palju kenamaks. Oli hea otsus mitte ehitada uut maja, vaid renoveerida olemasolev. Meile on loodud väga mõnus keskkond. Lisaks suurepärase tööõhkkond. Mul ei ole 16 aasta jooksul tekkinud mõtet, et jälle pean sinna tööle minema. See on koht, kuhu tulen hea meelega.

Meie ala nõuab enam reaalinetele orienteeritud inimesi, kellele meeldib omaette nokitseda. Sageli on nad sissepoole suundumusega, introverdi loomus on meie erialal sobilik.

Meie õppes on põhiohk rohkem kliinilistel ainetel: farmakoloogia, farmakoteraapia, õppekavasse on lisandunud palju nõustamist, mis meeldib üliõpilastele. Nad saavad end filmida, pärast üle vaadata ja on arutelu. Farmatseut ei nõusta üksnes ravimite võtmist, vaid peab olema võimeline andma toitumis- ja tervisekäitumisnõu.

Ja veel üks aine, mida farmatseut peaks hästi teadma, on botaanika. Apteegis on ravimtaimed ja nendel põhinevad preparaadid siiani päevakohased. Farmatseut peab taimi tundma ja aru saama, millel ravim põhineb. Hiljaaegu loodud ravimtaimede aed on farmaatsia õppekava osa. Kasutame omakasvatatud ravimtaimi õppes. Tudengite lõputööde käigus valmis nutika ravimtaimeaia kontseptsioon, mis põhineb QR-koodiga siltidel. Koodiga saab vaadata kogu infot taime kohta, esialgu eesti, hiljem ka inglise ja vene keeles. See annab hea võimaluse taimi päriselus näha.

Meil on botaanikalabor, kus tudengid hooldavad, kastavad ja kasvatavad taimi koos õppejõududega. Põnev on üheskoos keemilisi analüüse teha, uurida taimi mikroskoobi all. Botaanikalaboris kasvatame taimi ette, meil on selleks erivalgustusega taimeriiulid. On palju ravimtaimi, mida taas ellu kutsuda. Avastamist väärivad lagritsajuur, suhkruleht, taralõng,

Palk on oluline, aga see teine asi peab juures olema. Südamerasi.

Lilian Ruuben:

Põnev on. Õppejõud ja tudengid teevad keemilisi analüüse üheskoos. Tihti peale uurime taimi mikroskoobi all, et nende kohta veel rohkem teada saada.

veiste-südamerohi, puju, erinevad mündid. Isegi seemnete hankimine on sportlikult põnev. Oleme neid leidnud Eestist ja Inglismaalt.

Kõige selle kõrval on endiselt oluline keemia. Kuidas ravimid on ehitatud, mida nad täpselt teevad, kui organismi satuvad. Keemias on suur rõhk nüüdisaegsetel analüüsimeetoditel ja seetõttu on meie üliõpilased võimelised töötama ka laboris.

Farmaatsiaõppega lahutamatu on ladina keel. Oma koolis oleme ainus eriala, kus ladina keelt õpitakse ning ühtviisi olulised on terminoloogia, grammatika ja literatuur.

Tänu avatud ülikoolile õpivad paljud farmatseudist edasi proviisoriks.

Õpetamisest

Kui ma kooli tööle tulin, oli siin neli täiskohaga inimest. Enamik õppejõude käis väljastpoolt. Praegu on vastupidi, enamik õppejõude töötab täiskohaga. Pühendumine oma ainele on suur, kõik õppejõud õpetavad oma eriala südamest.

Ma pole kunagi ühtegi tööd teinud pelgalt palga pärast. Eeldan, et kõik, kellega koos töötan, mõtlevad samamoodi. Palk on oluline, aga see teine asi peab seal samuti juures olema. Südameasi. Et eriala on su südames. Mure eriala pärast, et see ikka kestma jääks. Aga õppejõud ei saa loorberitele puhkama jääda, siis ta enam edasi ei arene.

MIDAGI ERILIST

Mulle meeldib katsetada orhideede kasvatamisega ning jõudumööda iluaiandusega. Praegu kasvab mul peenardes ligikaudu 250 taimeliiki ja -sorti. Kodus elab mul kaks kassi, kelle toimetusi ja koerustükke on lõbus jälgida. Mulle on oluline elada nii töömaailmas kui ka väljaspool selliselt, et tööd ja toimetused pakuksid rõõmu, mitte ei oleks ainult kohustused. Et nii koju kui ka tööle minnes oleks tunne hea ja hing rahul.

*Mulle on oluline,
et nii koju kui ka tööle
minnes oleks tunne hea
ja hing rahul.*

Vaata ka:

Lilian Ruuben:

Hiljaaegu loodud ravimtaimede aed on meie farmaatsia õppekava näitlik osa. Meie botaanikaõpetaja Kaie Eha on sinna tohutult panustanud. Kasutame omakasvatatud ravimtaimi õppes ja ainuüksi seemnete hankimine on olnud sportlikult põnev. Tudengite lõputööna valmis nuti-ravimtaimeaia kontseptsioon, mis põhineb QR-koodiga siltidel. On palju ravimtaimi, mida taas ellu kutsuda ja seda me püüamegi teha.

*Alina
Voronova*
farmatseut

Minu lugu

Juba lapsepõlvest teadsin, et pean oma elu meditsiiniga siduma. Olen pärit inseneride perekonnast, kus hinnati kõrgelt täppisteadusi, käisin prantsuse kallakuga humanitaargümnaasiumis, aga mingi sisemine tunne ütles, et minu saatus on meditsiin. Veel üheksa-aastasena andsin kõigile suure uhkusega teada, et tahan saada hambaarstiks ning elasin selle kindla mõttega gümnaasiumi lõpetamiseni. Kahjuks jäi sisseastumiskatsetel puudu üksainus punkt. Õnneks olid ka loodus- ja täppisteadused minu suur kirg ja ma astusin Tallinna Tehnikaülikooli, et õppida geenitehnoloogiat. Laboris töötades tundsin, et midagi on mu elust ikka puudu. Igatsesin üle kõige inimestega suhtlemist! Samal ajal sattusin tööle apteeki ning siis mõistsin, et ei kujuta oma elu ilma meditsiini ja inimsuhtluseta ette. Otsustasin, et muudan oma elu ja annan endale teise võimaluse. 2016. aasta suvel kandideerisin Tartu Ülikooli arsti ja hambaarsti erialale ning Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli farmatseudi ja õe erialale. Mõlemale erialale sain esimese vooruga sisse. Raske oli valida, aga otsustasin oma elu siduda farmaatsiaga.

Põnev eriala

Esimene põhjus olid loomulikult isiklikud huvid ja eelistused. Kuid siis taipasin, et farmaatsia on just seesama teadusharu, kus minu lemmikõppeained kokku saavad. Farmaatsia on pidevalt arenev valdkond, kus kogu aeg tuleb uusi asju juurde. Ja ka minul ei lõppenud õppimine diplomi kättesaamisega. Need teadmised, mida kõrgkool annab, on põhipakett, lihtsalt lähtepunkt tulevaseks enesetäiendamiseks. Lõviosa teadmistest ja oskustest tuleb ise ja iga päev pähe juurde laadida – ja nii terve elu.

Ja inimesed – ma nii igatsesin inimesi geenitehnoloogia laborivaikuses töötades. Mulle meeldib inimestega suhelda, neid nõustada, ma tõesti naudin seda. Farmatseudi erialal on suhtlemisoskus väga oluline, võib-olla isegi olulisem kui suurepärased erialateadmised. Kogemus näitab, et tihti tulevad apteeki ka inimesed, kes vajavad lihtsalt seda, et keegi kuulaks neid. Sõnadel on uskumatu jõud ning mõnikord toob kliendiga vestlus talle rohkem kasu kui tablett. Vahetevahel olen saanud tänusõnu, ainult selle eest, et vestlesin kliendiga. Tundub, et apteekri roll tänapäeval on natuke rohkem kui ainult raviminõustaja. Kõrgkool andis mu teadmiste aluse, märkimisväärseid infoot-singu oskusi ja inspiratsiooni. Ja äratas veelgi suurema uudishimu farmaatsia vastu.

Minu lõputöö oli seotud vaksineerimisega apteekides – uurisin, mida meie apteekrid selle kohta mõtleavad, millised on nende ootused ja vajadused vaksineerimise korraldamiseks. Loodan, et juba lähitulevikus kolib vaksineerimisteenus apteekidesse ning mu lõputöö uuring aitas sellele oluliselt kaasa.

*Inimeste heaolu,
nende rõõm on
kõige parem
motivatsioon.*

Edaspidi kavatsen õppida proviisoriks. Tunnen, et mida rohkem ma farmaatsiat õpin, seda janusem olen uute teadmiste järele, sest järjest tekib uusi küsimusi, millele vastuseid leida. Loodan, et magistrantuur annab neid ammendavalt.

Kogu oma õpiaja Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis olen olnud ka tuutor ehk tudeng-nõustaja, kes aitab esmakursustel ja välisüliõpilastel õppimise ja Eestiga kohaneda. Minul ei olnud kõrgkooliga kohanemine probleem, kuid märkasin, mis muresid tekib teistel üliõpilastel.

Tuutoritunni kontseptsiooni välja mõeldes ja meie kooliellu tuues kohtusin esmakursustega ning rääkisin sellest, mis neid esimesel semestril ootab. Suutsin ilmselt luua usaldusliku atmosfääri. Tudengid teavad, et neil on sõber, kelle poole oma muredega pöörduda. Tegelen ka Erasmuse kaudu saabuvate välisüliõpilastega, tutvustan neile kooli, praktikakohta ja Eestit üldse ning hoolitsen selle eest, et nende viibimine siin oleks kasulik ja unustamatu.

Sel sügisel sain ka farmaatsia õppetooli esindajaks kõrgkooli üliõpilasesinduses ning hea meelega tegutsen meie kooli huvides. Korraldame üritusi, aitame lahendada erinevaid probleeme ning mõtleme, kuidas teha tudengite elu põnevamaks. Ma ei saa kõrvalt vaadata, kui tunnen, et võin midagi kasulikku teha.

Õppejõud, isiksused, mõjutajad

Kõik meie õppejõud on olnud toredad ja abivalmid, neist paljud on huvitavalt õpetanud ja juhendanud. Eriti tänulik olen aga neile.

*Loodan, et saan
ühendada tehnika-
ülikoolist ja tervishoiu
kõrgkoolist saadud
teadmised.*

Kaie Eha, botaanikaõpetaja. Kui teda esimest korda nägin, oli mu esimene mõte: „Tema on minu tulevane lõputöö juhendaja!” Ja nii juhtuski. Mul on väga hea meel, et olen saanud õppida tuliselt ja kriitiliselt, teadusele pühendunud inimeselt.

Merle Kiloman, farmakoloogiaõpetaja. Kuidas ta suudab nii lihtsalt ja arusaadavalt keerulisi asju seletada!

Lilian Ruuben, keemiaõpetaja. Olen talle väga tänulik mulle osaks saanud usalduse eest.

Kairi Lenk, psühholoogiaõpetaja. Tänu tema põnevatele ja mängulistele loengutele tean nüüd, kuidas klientidega toime tulla.

Ja muidugi olen tänulik õppejõududele, kes rääkisid meile lugusid oma apteegitöö kogemusest. Sain kuulda mitte ainult ravimite ja toidulisandite eripärast, vaid ka heast teenindusest. Kõige raskem farmatseudi töös on mõista õigesti kliendi muret.

Meie õppejõud õpetasid, kuidas selles olukorras paremini toime tulla – millele tähelepanu pöörata, mida küsida, millist lisanõu anda jne.

Ma tõesti armastan oma eriala. Mulle meeldib meditsiin. Inimeste heaolu, nende rõõm on kõige parem motivatsioon. Seesama tunne paneb mind mõnikord puhkepäeval oma tööd igatsema, see võluasi, ilma milleta mu elu ei olnud täielik. Soovin inimestele, kes on meie kõrgkooliga seotud, leida oma elus üles see, mis teeb teid õnnelikuks ja ongi teie elu tähendus.

Midagi erilist

Mind huvitab väga farmakogenoomika – üsna uus teadusharu, mis uurib seoseid ravimiefekti ja kindla indiviidi geneetilise eripära vahel. Võimalik, et tulevikus saan seeläbi ühendada oma tehnikaülikoolist ja tervishoiu kõrgkoolist saadud teadmised. Ka loodan, et leian lähitulevikus aega selleks, et fitnessitreeneriks õppida. Olen suur spordisõber ning näen selles võimaluses panust tervisedendusse.

Optomeetria

Kuidas see nüüd oligi? Pluss-silinder või miinus-silinder ...
Prillide koostamise laboris käib manuaalse dioptrimeetri õpe.

↑ Kuidas käsitseda autorefraktomeetrit nägemise uurimise praktikumis? Palun sulgege suu ja avage silmad.

Tõise praktikumi jäljed ehk okluuderid, punarohed testid ja muud abivahendid ootavad peale praktikumi lõppu korrastamist.

Õppejõu valvas silm näeb kõike ajal, mil tudengid harjutavad oftalmoloogia õppelaboris biomikroskoopiat.

↑ Töö pilulambiga ehk oluline osa optomeetri igapäevaelus: ma nüüd pisut kohendan neid pikki ripsmeid.

← Harjutused pilulambiga silmahaiguste praktikumis.

Ikka tilkhaaval nagu teadmised ja oskusedki.

← Veidi kõhe. Kontaktläätses esmakordne silma asetamine nõuab täpsust ja raudseid närve. Mõlemalt osapoolt.

Harjutused kontaktläätsede sobitamise praktikumis.

Vootele Tamme

optometri sti õppekava
juht, õppejõud-
lektor

Minu lugu

Olin 19 aastat vana, kui õppisin selgeks, kuidas prille valmistada. Kui 1998. alustati meditsiinikoolis optometri sti õppega, siis mina tulin kooli kaks aastat hiljem, 2000. aastal, ainult prillide valmistamist õpetama. Innustusin ja alustasin töö kõrvalt õppimisega. 2006 oli kõrgharidus käes, kuid juba aasta enne seda töötasin täiskohaga õpetajana. Õpingutele Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis järgnes Läti Ülikooli füüsika-matemaatika teaduskonna optomeetria ja nägemisteaduste magistrantuur.

Põnev eriala

Prillide maailm on põnev. Paljud protsessid, mida teeme inimesega, on samalaadsed nagu 150 aastat tagasi. Ja inimesel on ikka kaks silma, üks aju. Ainult vahendid ja mõõteriistad, need arenevad kogu aeg.

Optometrist on nõutud amet. Tööd neil on ja tööd pakutakse. Alustasime prillipoodidest, kuid aja jooksul on optometristid „väljunud” optikakauplustest ja jõudnud silmakliinikutesse, tervishoiu kabinetidesse, refraktiivkliinikutesse. On loodud optomeetria lisaerialad.

Optometri sti erialale on aastaid olnud suhteliselt stabiilne ja kõrge konkurss. Kool pakub mitmekülgset rakenduskõrgharidust ja sellele ei olegi haridusturul vastast. Kooli renomee ei ole ka halb.

Meil on väikesed, 16 üliõpilasega grupid, sageli poolitame needki. Meil on alati aega kõikide õpilastega tegeleda, teame kui kaugel nad õppimisega on. Tõsi, tegu on peaaegu individuaalõppega ja selliselt õpetades on kulu ühe õpilase kohta suur. Üritame tagada, et kõik õpetatu jõuaks pärale.

Vahel näitan tudengitele, kuidas nad on ajas edenenud. Vaadake oma nägusid siin, kui te alustasite, ja nüüd, kus olete kaks-kolm aastat õppinud. Näitan neile neid endid esimese, teise ja kolmanda kursuse fotodel: vaadake, kuidas teie näod on läinud targemaks.

Optomeetria areng on mõjutanud õppekava, mida oleme aastate kestel kõvasti uuendanud. Algul oli meil erialaaineid vaid pool õppekava mahust, nüüd juba kaks kolmandikku koos praktika ja kõige muu vajalikuga. Õpe meie erialal kestab kolm ja pool aastat, seda lõpetades on võimalus teha uurimus või lõpueksam.

Õppekava muutsime viimati 2017. aastal õpiväljundite lahti kirjutamisega ja nüüd on see kujunenud äärmiselt erialakeskseks. Kõik meie optometristid-õppejõud on oma aines tõsiselt head. Peasjalikult õpetame oma erialal nägemise kontrolli. Tahame, et tudengid ei võtaks õppeaineid kui erialdiseisvaid osi, vaid tajusid arusaamise

Prillide maailm on põnev. Paljud protsessid, mida teeme inimesega, on samalaadsed nagu 150 aastat tagasi.

kaudu õppeainete omavahelisi seoseid. Näiteks, kui õpetame vaegnägemise rehabilitatsiooni, on tudengil vaja mõista, kumb on nägemispuudega inimesele olulisem, kas näha täppi paberil või omandada-säilitada liikumisvõime ruumis. Toimetulekuvõime on sageli tähtsam maksimaalselt saavutatud nägemisvõimest. Püüame õpetada nii, et tudengid hakkaksid selliseid olulisi tahke tajuma.

Kool ja õpetamine

Paljud teoreetilised ained üritan igapäevaste näidete varal arusaadavaks teha. Mida ma ka tudengitele ei räägiks, soovin, et nad teeksid omi järeldusi, et mu jutt ei oleks vaid maha pillatud sõnad. Olen konservatiivne. Tudengitel asjatult telefonis olla ei lase. Õppimine on töö, mitte lapsepõlve pikendus. Aga muret teeb see, et pingutus on muutunud millekski väga eriliseks. Minu õpetajad õpetasid mulle, et pingutus on osa õppimisest.

Meie kooli optometri sti diplomit tunnustatakse. Paljud on edukad Eestis, aga on ka neid, kes läinud teistesse riikidesse. Osa on suundunud oma erialalt juhiks ja mõned on läinud edasi õppima optomeetriat Läti Ülikooli, kus tasapisi on käivitunud ka doktoriõpe.

Õppejõud, isiksused, mõjutajad

Läti Ülikool on omamoodi nägemisteaduste maamärk. Sealsete õppejõudude teadmised füüsikas-matemaatikas on muljet avaldavad nagu ka nende suhtumine ülikoolis õppijaisse. Hoolimata oma eruditsioonist võtavad nad iga tudengit kui võrdset, suhtuvad neisse äärmise soojusega. Tegin pärast Läti Ülikooli oma õpetajahoiakus korrektiive. Läti õppejõududelt innustust saades võtsin vabama hoiaku, olen vähem range, aga saavutanud tudengitega parema kontakti. Õpetamine on vaheldusrikas töö. Meie töö ei lõpe kunagi.

MIDAGI ERILIST

Siinkohal võiks rääkida nägemisest. Sel talvel nägin esimest korda ilvest. Vabas looduses. Nägin teda kõndimas maal elava sõbra aida taga lumelagendikul. Suur uhke loom astus väarikal sammul. Olen näinud karu. Olen näinud hunti. Ilvest olen pikka aega tahtnud näha, nüüd on seegi õnnestunud.

Prillide koostamise praktikum: ma pean olema täpne, ma pean olema täpne, ma ...
Manuaalse dioptriimeetri kasutamine vajab head arvutusoskust ja teoreetilisi teadmisi.

↑ Prilliläätse õpitakse lihvimise poolautomaatkäial: see nupp peaks küll õige olema.

Prillide koostamise praktikumis polariskoobi abil prilliläätse sisepingeid uurides võib algaja mõelda: küll on hea, et talle selliseid prille pole tehtud. Või on, aga esialgu ta lihtsalt ei tea.

Väljakäitatud prilliläätse soonestamine prillide koostamise laboris on pingutus iseenesest: kui ma nüüd selle soone õigesse kohta saan, siis lähen koju. Lapsed ootavad.

Klassikalised töövõtted prilliläätsele õige kuju ja suuruse andmisel arendavad koordinatsiooni. Seega: silm ja käsi. Käsi ja silm.

Elektronika abil on lihtsam, aga kas ma siis ikka tean, mida ma teen või näen? Digitaalse dioptri-meetri õpe prillide koostamise praktikumis.

Kruviprillide valmistamine on prillide koostamise kõrgpilootaaž: et ma nüüd näpust läbi ei puuriks.

Tööriistade korrektne kasutamine prillide valmistamisel tagab ohutuse: nii, see kruvi läks vist õigesse kohta.

Prooviraami sobitamine nägemise uurimise praktikumis: rahu, ainult rahu, sa ju näed, kui keskendunud ma olen.

Agnes Lill

optometrist

Minu lugu

Sattusin Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli juhuse ja saatuse tõttu. Mind on meditsiin ja sellega seonduv alati paelunud, kuid pärast keskkooli lõpetamist ma Tartusse arstiks õppima ei läinud. Tegelesin sel ajal tiptasemel purjetamisega. Arstiõpingute ja tasemel treeningute, võistluste, laagrite ühendamine poleks olnud võimalik. Võtsin pärast keskkooli lõppu õppimisest kaks aastat puhkust: purjetasin ja läksin treeningute kõrvalt prillipoodi tööle. Seal kuulsingi esimest korda, mis eriala on optomeetria. Sain teada, et seda saab õppida Tallinnas ning on ka õhtune õpe neile, kes esmaspäevast reedeni koolis käia ei saa. See sobis mulle ideaalselt.

Astusin Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli 2004. aastal ja lõpetasin selle 2008. Õpingute vältel, 2005. aastal tulin purjetamises kuni 21-aastaste maailmameistriks paadiklassis 470. Olen koolile väga tänulik, et nad kannatasid välja mu pidevad puudumised, koolitööde ette- ja järeletegemised. Nõudis parasjagu pingutust, et kõik tehtud saaks, kuid asi oli seda väärt.

Kool andis mulle erialased teadmised, millest on kasu iga ilma ja valitsuskorra ajal. Kõikidel inimestel on tarvis mitmel eluetapil silmi kontrollida ja see töö ei lõpe iial. Peale erialatundide sain läbida muid toetavaid ja silmaringi avardavaid aineid, mida on hea kasutada tänini. Ja muidugi on kool koht, kust sain sõpru ja teadmisi kogu eluks. Mõne kursusekaaslase ja õppejõuga suhtlen tihedalt praeguseni ning see on mu elu mõõtmatul määral rikastanud. Väljaõppinud optometristina liitusin esimesel võimalusel Eesti Optometristide Seltsiga. Juba aastaid kuulun seltsi juhatusse, sest eriala käekäigu eest seista on mulle südamelähedane ja oluline.

*Kõikidel inimestel
on tarvis mitmel elu-
etapil silmi kontrollida
ja see töö ei
lõpe iial.*

Õppejõud, isiksused, mõjutajad

Meeldejäävaimad isiksused koolis olid meile füüsikat ja optikat andnud õppejõud Tõnu Ruus ja Villem Bender Tallinna Tehnikaülikoolist. Nad nägid kurja vaeva, et peamiselt tütarlastest koosnenud kursusele midagigi valguskiirte käikudest ja lainetest selgeks teha. Aga nad said sellega oma muhedal moel hakkama ning sügav kummardus neile selle eest!

Töötan praegu oma erialal – optometristina ega saaks seda tööd teha ilma koolist saadud teadmiste ja diplomita. Mul on ka Tartu Ülikooli magistrikraad kultuurikorralduse erialal. Võin kinnitada, et mõlemaid teadmisi läheb elus tarvis.

Õpetamisest

Kool peab ajaga kaasas käima, mida ta ka teeb. Hoiab kätt pulsil. Maailmas seilanud purjetajana soovin, et kogu hooga rahvusvahelise elu juures oleks välislektoreid ja tudengite välisvahetust rohkemgi. Kui veelgi süvendada silmahaiguste õpet ja aidata kaasa seadusemuudatustele, võiksid ka Eesti optometristid välja kirjutada kordusravimeid krooniliste silmahaigustega patsientidele, nagu seda teevad meie kolleegid Inglismaal. See tähendab suuri muutusi, aga kui suurelt ei unista, siis midagi tehtud ei saa.

MIDAGI ERILIST

Õpingute ajal tulin purjetamises kuni 21-aastaste maailmameistriks paadiklassis 470. Olen koolile väga tänulik, et nad kannatasid välja mu puudumised. Asi oli seda väärt.

**Paadiklassis 470 seilavad
Merili Randmaa ja Agnes Lill.**

Üheksa korda mõõda, ükskord lõika. Prillide valmistamine optikatöökogas tähendab igapäevast eneseületust.

Hamba- tehnika

Heli Kuuse

hambatehniku õppekava juht,
õppejõud-lektor

(Foto:
Helis Künnap, 2019)

Minu lugu

Olen töötanud hambatehnikuna kümme aastat. Esimesed aastad sellest ajast töötasin sakslaste rajatud hambalaboratooriumis, kus õppisin peale erialaste oskuste ka distsipliini, suhtlemist, suhtumist ja probleemsete olukordade lahendamist. Mul oli väga hea mentor, kellelt õppisin nii töövõtteid kui ka metoodilist õpetamist. Ühel hetkel teadsin, et minust saab eriala õppejõud, sest soovin nii. Võtsin vastu teadliku otsuse minna õppima õppejõuks. Õppisin hambatehniku erialale juurde viis aastat pedagoogikat. Nüüdseks töötan hambatehniku õppekava lektorina ja mul on väga hea meel, et mulle on usaldatud ka hambatehniku õppekava juhtimine, mida ma rõõmuga teen. Lisaks kuulun kõrgkooli nõukogusse ja saan anda oma panuse ka seal.

Põnev eriala

Mulle meeldib olla just hambatehniku eriala õppejõud. See eriala on nii eriline ja spetsiifiline. Seda on Eestis võimalik õppida üksnes Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis. Minu töö on mitmekesine, iga päev õpin enda kohta midagi uut. Saan oma töö raames teha erinevaid asju, olla eriala õppejõud praktikumis, juhtida uurimistöid, arendada ja edendada õppekava, anda loenguid ja praktikume välisriikides, saan olla mina ise.

Mulle meeldib, et minu ümber on positiivse mõtlemisega kolleegid. Olen rõõmuga kasutanud arenguvõimalusi, mida see amet minule pakub.

Tegelen ka hambatehnik erialaste artiklite kirjutamisega, innustust selleks pakub töö sisu ja tulemus Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis. Kirjutan hambatehnik erialast siin ja maailmas laiemalt, sellest, kuidas meie eriala edasi liigub. Minu artiklite eesmärk on jagada infot kõigile töötavatele hambatehnikutele, et näidata erinevaid trende maailmas. Ja muidugi on mul hea meel, et see on leidnud kolleegides väga positiivset vastukaja. Kõrgkooli töötajate tänuüritusel 2018. aastal pälvisin „Aasta kirjutaja” rändkarika. Mulle meeldib kirjutada.

*Pühendumisest
sõltub paljude
asjade tegelik
tulemus.*

MIDAGI ERILIST

Mulle meeldib õppida keeli. Hiina keel on olnud mulle kõige põnevam katsumus just selle huvitava kõla tõttu. Eripärane ja huvitav keelte kõla ongi see, mis mind paelub. Norra keel on lausa võrratu. Imeilusad on näiteks gruusia keele tähestiku tähed, mida õppisin tundma ja kirjutama mitu päeva.

Mängin natuke kitarri ja klaverit. Mediteerin ja loen palju, iga nädala lõpuks olen läbi lugenud vähemalt ühe raamatu. Spordi poolelt meeldib mulle kõige rohkem vehklemine, harrastasin seda pikka aega koos oma poegadega, kes nüüdseks on valinud oma uueks hobiks purjetamise. Nagu iga teisegi individuaalala puhul peab nii vehklemise ja purjetamisega tegelemisel seisma iseenda eest, keskenduma, et olla õigel hetkel täpne ja kiire. Kiirus on tehnilise täpsuse tulemus, mis tuleb läbi korduvate soorituste ja pühendumise. Pühendumisest sõltub paljude asjade tulemus.

Olen õnnelik inimene, sest ei pea pikalt mõtlema selle peale, mis on mulle kõige tähtsam. Lisaks üliõpilaste õpetamisele õpetan aktiivselt ka oma poegi, kes tarkusi lausa igal sammul endasse koguvad. Erinevad keeled, mida olen ise õppinud, olen ka edasi oma poegadele õpetanud. See, mida parasjagu teen, on mulle tähtis. Inimesed, keda olen valinud ja kes on saadetud minu ringi, on mulle väga olulised.

Olen oma õppekavajuhi ameti ajal loonud palju kontakte välisriikide hambatehnika spetsialistidega nii erafirma kui ka ülikooli tasandil. Olen õppinud ja õpetanud teistes riikides, kõige enam Bulgaaria Varna Meditsiiniülikoolis. Üliõpilaste jaoks kõige põnevam õppereis sai korraldatud Lõuna-Saksamaale. Saksamaale lendasime terve hambatehnika õppekava kolmanda kursusega, et läbida põnev mitmepäevane oklusaalkompassi koolitus, mis sai üliõpilaste tagasiside põhjal ainult kõige positiivsemad kommentaare.

Hambatehnika õppekava kolmanda kursuse üliõpilased Saksamaal oklusaalkompassi koolitusel.
(Foto: Manfred Tauber, 2019)

Heli Kuuse juhendamas Varna Meditsiiniülikooli üliõpilast hamba modelleerimisel. (Foto: Minko Milev, 2018)

Andry Tulp

hambatehnik

Minu lugu

Sattusin 2006. aastal tööle hambaravikliinikusse, kus alustasin tööd hambaarsti assistendina. Kokkupuude hambaproteesidega tekitas minus küsimusi ja huvi, kes ja kuidas neid teeb. Hambalaboris sain tutvuda proteeside valmistamisega ja tundsin, et see valdkond meeldib mulle järjest rohkem. Tõin oma dokumendid Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli, tegin katsed hambatehnika erialale ja imekombel saingi sisse.

Algasid õpingud. Hambaravis assisteerimisega jätsin ajutiselt hüvasti. Kool tähendas mulle sajabrotsendilist pühendumist, kuigi esimesel hetkel olin jahmunud, kui palju ilusaid tüdrukuid siin on ja mõtlesin, kas ma üldse suudan õppimisele keskenduda. Viimasel kursusel, lõpupraktika ajal sain juba täielikumalt tööle pühenduda ja otsustasin spetsialiseeruda digitaalsele proteetikale. Oli võimalus käia mitu korda Dubais CAD/CAM tehnoloogiakoolitusel. Kord ka Singapuris sarnasel kongressil.

Praegu elan Saksamaal. Olen lapsehoolduspuhkusel ja sõidutan pargis lapsekäru. Aga selles, et kõik nii juhtus, on samuti kaudselt süüdi hambatehnika eriala. Korraga sattus minu ellu sakslanna, keda kohtasin otse tööpostil. Tema jätkab Saksamaal õpinguid, meil on kaheaastane laps.

Põnev eriala

Hambatehnika töö kujutab endast praktilist ja kannatlikku meisterdamisostkust. Hoolimata arvutiajastust on elukutses palju käsitööd ja võtab aega, et neid käelisi oskusi omandada. Kui oskused olemas, saab igaüks otsustada, kas hakata modelleerima arvutis või teha oma tööd käsitsi. Minule on sümpaatsem käsitöö, võib-olla ka sellepärast, et meil olid tiptasemel õppejõud. Nemad täiendasid minus arusaama kohuse-tundest, sellest, et töö tuleb valmis teha parimal viisil ja õigeks tähtajaks.

Ma ei tea tänini, mis imeviisil kool neid õppejõude hankis, sest hambatehnikud ja hambaarstid on hõivatud, nende tööpäevad on pikad ja tudengid peavad eriliselt tänulikud olema võimekatele erialaspetsialistidele, kes saavad neid õpetama tulla.

Kool tegi minust tunduvalt parema inimese. Muidugi käis õppimisega kokku ka kirev üliõpilaselu, külaskäigud teiste riikide hambalaboritesse, pidusidki sai peetud. Aga et meeste osakaal on koolis vähene, kaasati mind õhtujuhina kõikvõimalikele kooliüritustele. Esineda tuli nii Salme kultuurikeskuses kui ka Estonia kontserdisaalis. Ajapikku asendus esinemishirm eneseusuga ja seda läheb elus tarvis.

Juba lähitulevikus on hammaste disainimine vaid arvutis ja hambaproteesi valmistatakse digitaalselt.

Kooli lõppedes pakkusin end tööle samasse hambakliinikusse, kus töötasin enne kooli. Kliinik oli just laienenud ja vajas rohkem spetsialiste. Sain tööd teha suuremates ja uhkematel ruumides, mul oli parim tehnika, mida siis Eestis kasutada sai.

MIDAGI ERILIST

Hambatehnika eriala areneb tohutul kiirusel. Koolist on teadmiste vundament saadud, aga edasi tuleb endal uurida ja arenda. Juba lähitulevikus on hammaste disainimine vaid arvutis ja hambaproteese valmistatakse digitaalselt. Minu õpingute ajal ei tehtud veel presskeraamikat, mida nüüd on võimalik õppida. Ja kuigi tehnoloogia areneb, peab tudengitel olema aimdus, kuhu hambatehnoloogia edasi suundub. Tulevikuvõistluse seminare oleks neile väga vaja.

Theodoriga, kes nüüd juba kahene, eelmisel suvel Hiiumaa praamil. Käisime külas minu hambatehnikust juhendajal, kes otsustas päriseks saarele kolida.

Õenduse õppetool

Õenduse õppetool

annab õppijale praktilised ja teoreetilised teadmised. Õeõppe edukalt läbinu leiab tööd haiglas, perearstikeskuses, hoolekandeesutuses, koolis või sanatooriumis – õdesid vajatakse kõikjal.

Õde on pikaajalise traditsiooniga amet, mistõttu ettekujutus õe tegevusest on üsna kindlaks kujunenud. Kuid miks on tänapäeval võimalik õeks saada alles kõrgkoolis 3,5-aastase õppimise tulemusena? Üldõde töötab enamasti meeskonnaliikmena koostöös arsti või teiste tervishoiutöötajatega. Selleks, et otsustada ja vastutada, peavad õel olema laialdased teadmised ja oskused, et seda kõike tagada.

Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli õe põhikoolituse õppekava vastab kõrgharidusstandardile ja Euroopa Liidu direktiividele. Õe õppekavas on 2011. aastast aluseks rahvusvaheline NANDA-I klassifikatsioon ning õppetool on tegelenud NANDA-I diagnooside raamatuversioonide (2012–2014, 2015–2017 ja 2018–2020) väljaandmisega eesti keeles. Tallinna Tervishoiu Kõrgkool juhib 2016. aastal loodud 3N Eesti tööühma tegevust, mille eesmärk on patsiendikeskse tõenduspõhise õendusabi arendamine 3N (NANDA-International, Nursing Outcomes Classification, Nursing Interventions Classification) praktikasse rakendamise kaudu.

2014. aasta sügisel sai alguse Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli, SA Pärnu Haigla ja Eesti Õdede Liidu koostööprojekt „Kool haiglas”, mille eesmärk on pakkuda Pärnumaa ja Lääne-Eesti inimestele võimalust omandada õe rakenduskõrgharidus kodu lähedal.

Pärnu Haigla annab õeõppeks vajaliku sisustusega auditooriumi ja praktikumide ruumid, õppe korraldamise eest vastutab kõrgkool. Kogu õpe on samadel alustel ja mahus ning teadmisi jagavad kõrgkooli õppejõud nagu kõrgkooli põhistruktuuriüksustes – Tallinnas ja Kohtla-Järvel.

2018. aasta jaanuaris lõpetas Pärnu Haigla juures juba esimene õe rakenduskõrghariduse omandanud lend. Teine alustanud õpperühm lõpetas oma õpingud haiglas 2020. aasta suvel. Samadel põhimõtetel õeõppega alustasime 2019. aasta sügisel Kuressaares.

Kristi Puusepp

õenduse õppetooli
juhataja-lektor

Minu lugu

Sattusin meie kõrgkooli veidi juhuslikult, vajati õenduse eetika õppejõudu ja mulle tehti ettepanek. Olin pärast meditsiinikooli lõpetamist töötanud pikki aastaid Pärnu Haiglas ja praktiseerinud ka Lääne-Tallinna Keskhaiglas. Ilmselgelt olin nüüd õigel ajal õiges kohas ja mõtlesin, miks mitte proovida. Juba mõned kuud hiljem, 2008. aasta sügisest alustasin õppetooli juhataja ametikohal. Nüüdseks olen õppetooli juhtinud üle tosina aasta.

Nende 12 aasta jooksul on kõrgkool läbi teinud totaalse muutumise. Muidugi torkab esmalt silma visuaalne muutus, aga paranenud on ka õpi- ja töökeskkond, mitte ainult kvalitatiivselt, vaid ka kvantitatiivselt. Kuna õenduse üliõpilasi õpib kõrgkoolis kõige rohkem, siis suured juurdeehitused ja muutused on mõjutanud väga palju õe õppe kvaliteeti.

Ka sisuliselt on õe õppekava läbi teinud suure arengu. Tosina aasta jooksul on meil käigus ja uuendatud õppekava kolmas versioon. Meil on valminud terviseteaduse magistri õppekava. 2018. aastal alustas esimene lend, kes lõpetas veebruaris 2020. Magistriõppe avamine oli märgilise tähtsusega kogu kõrgkoolile ja tähistas õppe järgmisele tasemele jõudmist.

Põnev eriala

Õendusteaduse tormiline areng ei käi koos niivõrd õppekava parendamisega, vaid õpetame tulevastele õdedele varasemaga võrreldes ka täiesti uusi teadmisi ja oskusi, nt NANDA-I õendusdiagnoosi ja 3N terviksüsteemi. Selle üle on mul hea meel. Suure muutuse tõi meie õppesse simulatsioonikeskuse laienemine, sest õdede, ämmaemandate, hooldustöötajate ja erakorralise meditsiini tehnikute õpe muutus korraka kõrgetehnoloogiliseks. Paralleelselt oleme korraldanud koolitusi õppejõududele, sest uus tehnoloogia vajab teistsugust meetodilist lähenemist. See on olnud pikk protsess. Viimane suurim saavutus on meie simulatsioonikeskuse juurdeehitus koos kiirabiauto simulaatoriga, sellisel kujul ainukene Eestis.

Olen algusest peale olnud uuenduste juures, unistamisest kuni valmimiseni. Kuigi muudatused on enamasti sündinud Euroopa Liidu Struktuurfondide toel, on kõrgkool ise nende valmimisse palju panustanud. Aga et see juhtuks ja jõuaks ideest teostuseni, on nõudnud meie meeskonnalt suurt tööd. Üks asi on vahendid ja keskkond, kuid need ei tööta ilma inimesteta ja selleks vajalike teadmisteta. Paralleelselt on tulnud tegeleda personali

Viimane suurim saavutus on meie simulatsioonikeskuse juurdeehitus koos kiirabiauto simulaatoriga, sellisel kujul ainukene Eestis.

koolitamisega, et olemasolevate vahendite ja uue keskkonnaga saavutaksime efektiivsed õppetulemused. Tulemus on üliõpilaste parem valmisolek. Kõrgtehnoloogia annab neile suuremad võimalused. Nad on vilinumad, saanud rohkem harjutada elulähedastel vahenditel, läbi mängida eriti keerukaid olukordi, mida päriselus nagu elu näitab, siiski ette tuleb. Tänu kõrgtehnoloogilistele simulatsioonivahenditele saame omavahel siduda erinevad õppekavad ja erialad. Kiirabiautos mängivad kahe eriala esindajad, erakorralise meditsiini tehnik ja õed läbi ühe näidisolukorra. Tekib kommunikatsioon, omavaheline koostöö, siin antakse „päris abi”, mis siis, et kõrgtehnoloogilisele patsiendile. Meie kutsete eripära nõuab palju suhtlemist. Nüüd harjutavad õppijad seda juba koolitunnis.

Õpetamisest

Eestis tehtud uuringu andmetel vajame juurde umbes kuussada õde aastas. Kahe kõrgkooliga, Tartu ja Tallinna tervishoiu kõrgkooliga oleme ületamas viitsadat õe õppekavale sisseastujat. Suurem puudus õdedest on Põhja-Eestis, maapiirkondades see-eest on pereõdede puudujääk. Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis võtame aastas vastu vähemalt kolmsada õde, kellest Ida-Virumaal, Kukrusel õpib igal kursusel 35-40 õenduse üliõpilast. Sellega oleme suutnud tagada Ida-Virumaale peaaegu vajaliku arvu õdesid.

Meil on hea kogemus regionaalse õppe korraldamisega õdedele. Projektiga „Kool haiglas” oleme juba kolmanda lennuga Pärnu Haiglas ja 2018. aasta sügisest Kuressaare Haiglas. Selline korraldus, kus õeks saab õppida töökohas, toimib suurepäraselt. Üliõpilased on rahul, ka kohalik tööandja on rahul, sest personali jätkuvus on tagatud.

Meie üliõpilased leiavad töö haiglas, perearstikeskuses, hoolekandeesutuses, koolis kui ka sanatooriumis – õdesid vajatakse igale poole. Kuigi õdede hulk on Eestis suur, üle kaheksa tuhande, on neid veelgi rohkem vaja. See on üleriigiline vajadus, mis nõuab regionaalset pilku ettepoole. Praegused alustajad on tööturul alles kolme ja poole aasta pärast. Peame planeerides mõtlema sellele, kui suur vajadus õdede järele on siis.

Kindlasti on õendus kutsealana arenenud, võrreldes kasvõi möödunud sajandi keskpaigaga. Viimase kümne aasta jooksul oleme õppekava muutnud kolmel korral. Tänapäevane õendus nõuab teistsuguseid teadmisi. Juurde on tulnud hädavajalikke uusi oskusi. Tehnoloogia arengu tõttu on osa õe tegevusi minetanud oma tähenduse. Tänapäeva õed õpivad käsitlema tehnoloogilisi vahendeid, puutudes kokku meditsiinilise aparatuuriga. Õde peab tundma tehnoloogia põhimõtteid, seadmete ohutusnõudeid, käsitsemist. See ei ole lihtsalt nupule vajutamine.

Tehnoloogilistel õppevahenditel õppimine eeldab nutikust, õe ampluaa on väga lai.

Uue valdkonnana on õppekavasse eraldi õppeainena sisse tulnud tervishoiutehnoloogia ja e-tervis. Tehnoloogilistel õppevahenditel õppimine eeldab nutikust, õe ampluaa on väga lai. Õeks õppida ei ole kerge. Meil on tugev ja kokkuhoidev meeskond. Me tahame teha. Ilma igasuguste isiklike ambitsioonideta. Sellest tuleneb sünergia, kus piasjadest kasvavad suured. Iga väike muutus, mille peale üliõpilasel silmad säravad, teeb meid õnnelikuks. Tahame sellist seisu hoida ja soovime, et see jätkuks edaspidigi. Meile tahetakse õppima tulla. Ja meile tahetakse tööle tulla.

Meil on palju rahvusvahelisi projekte nagu NANDA-I ja 3N. NANDA-I on ühtne standardiseeritud õenduskeel patsiendi terviseprobleemide määratlemiseks ja kasutusel õeõppes alates 2011. aastast. NANDA-I annab võimaluse ühesuguseks patsiendikäsitluseks ja loob ühesuguse õenduskeele. Nii on selgem ja üheselt mõistetav patsiendiga tehtav töö kaasates probleemide selgitamise ka patsiendi ning tema lähedased. Selleks et õendusabikvaliteedis veelgi edasi liikuda, kasutame ka veel eraldi õendustulemuste (NOC) ja õendussekkumiste (NIC) klassifikaatorit. Nii moodustavad NANDA-I, NOC ja NIC klassifikaatorid ühtse süsteemi, mida nimetame 3N terviksüsteemiks. Neid täiustatakse pidevalt tõenduspõhiste uurimistööde alusel, siin on üle 40 aasta kogemust. Patsiendi terviklikku käsitlust saab kasutada rahvusvaheliselt, sõltumata riigist. Eestis on hinnanguliselt NANDA-I põhjal õppinud või läbinud täienduskoolituse umbes pooled õdedest.

Meie koolitame neid juurde. Arvan, et see on suur lisaväärtus, mida oleme õdedele andnud, lisaks kõrgtehnoloogiline pool. Oleme lati endale kõrgeks seadnud, kuid see on tulnud loomulikult. Meie õed on kõrgelt hinnatud Eestis ja rahvusvaheliselt.

MIDAGI ERILIST

Mul on elus vedanud. Sattudes kohtadesse, kus tahetakse asju teha. Siin, kõrgkoolis on see veel erilisem, toimub uskumatu areng. Alustades ühe projektiga, on meil poole pealt mõtted juba uuel, järgmisel või ülejärgmisel. See on andnud ise kogemise tunde ja teadmise, et ükski asi ei ole võimatu.

Kui simulatsioonikeskuse juurdeehitust planeerisime, oli teada, et tahame sinna kiirabiautot. Aga miks ilmtingimata esimesele, miks mitte teisele korrusele, kus tudengitel oleks mugavam! Projekteerijatele oli see küll peavalu, aga idee sai õhku visatud ja nüüd on auto seal, kuhu soovisime. Kõik on võimalik. Meile meeldib meie töö ja me teeme ühte asja. Vaidleme palju ja see on hädavajalik, et asi oleks põhjalikult läbi mõeldud. Tulemus on sageli fantastiline, eriti tagasiside, mida me oma üliõpilastelt saame. See ongi meie panus, anda tulevasele tervishoiutöötajale võimalus sellises keskkonnas õppida. Ja ka vastutus. Sest õppejõud, kes auditooriumi astub, läheb õpetama õdesid, kes järgnevatel kümnenditel neidsamu kogemusi, teadmisi ja oskusi endas kannavad. Nad on need teadmised siit koolist saanud.

Oleme lati endale kõrgeks seadnud, kuid see on tulnud loomulikult. Meie õed on hinnatud Eestis ja rahvusvaheliselt.

Ljudmila
Linnik

õppejõud-lektor

Minu lugu

Olen õenduse õppetoolis simulatsioonikeskuse eestvedaja. Vastutan selle eest, et simulatsioonitundideks oleksid vajalikud vahendid olemas, et kõrgtehnoloogilised nukkpatsiendid töötaksid ja juhatan ka kliiniliste toimingute simulatioone.

Tulin siia Tartust, mul oli suur töökogemus ja teadusallikate lugemise harjumus. Teadsin, et mul on, mida õpetada. Simulatsioonikeskus näis kõige parem töökoht: mul on nukkudest patsiendid, tunnen tehnikat ja tean, kuidas patsienti elustada. Kandidateerisin ja sain.

Algus oli raske, võttis pool aastat, et aru saada, kuidas paremini tunde pidada. Siis hakkasin süvitsi minema. Koostöös kolleegidega tõime simulatsioonitundidesse välismaised meetodid. Nüüd koosnevad meie simulatsioonitunnid kolmest osast. Ennekõike on ettevalmistus simulatsiooniks, kus üliõpilased kordavad teooriat ja praktilisi toiminguid, mis on eesmiseva teemaga seotud. Seejärel on simulatsioon. Kuid kõige olulisem osa on arutelu, mis peetakse pärast simulatiooni. Filmime kõiki tegevusi ja jälgime oma tegemisi ekraanilt. Simulatsiooninukk on teisisõnu suur arvuti ja samas tundlik patsient, sa pead temaga ringi käimisel arvesse võtma meditsiinilisi oskusi ja ka rakedama empaatiat.

Põnev eriala

Meie õppekoht, simulatsioonikeskus on üks põnevamaid kogu tervishoiu kõrgkoolis. Siin on erinevad töötoad, kus õed õpivad mulaažil protseduure, jälgima südamearütmiat ja suhtlema nukkpatsiendiga, kelle emotsioonid pole sugugi alati positiivsed. Niisiis on tudengid keset „päris elu”, kus kedagi pole õpetamas ja õpetajagi on „peidus”, sest filmib. Püüan teha nii, et tudengite huvi oleks pidevalt üleval, et nad oleksid motiveeritud nähes, et ka õpetajal silm särab. Paljudel tudengitel on juba hea töökoht, aga nad tulevad ikka meelsasti õppima. Tihti peale jagame vastastikku nutikaid ideid, neile tuleb selleks võimalus anda.

Mul on hea meel, et kool laseb meil arendada erinevaid meetodeid. Praegu olen Erasmuse rahvusvahelise projekti Care of Pressure and Venous Ulcers in Simulation Environment juht, kuhu on kaasatud viie riigi tippspetsialistid Soomest, Portugalist, Ungarist ja Türgist. Projekti eesmärk on koostada e-õppe ja simulatsiooniülesandeid kroonilise haavandi käsitlemisest. Lahendame koos ülesandeid, arutame erinevate allikate tulemusi, näiteks kroonilise haava hooldamisest, teeme e-õpet, korraldame Skype'i teel kohtumisi. Nii valmib meil tõenduspõhine materjal. Kogu see rahvusvaheline suhtlus algas teiste riikide esindajate külaskäikudest meie simulatsioonikeskusesse. Alguse

Simulatsioonikeskus on üks põnevamaid kogu tervishoiu kõrgkoolis.

sai omavaheline suhtlus ja nii käivitus Erasmuse programm. Kooli juhtkond on meid uute ideede ellu rakendamisel ainult toetanud. Algasime projekti Sinu käed päästavad elu, kus teeme tasuta elustamiskoolitusi. Oleme koolitanud üle 4000 inimese – Tallinnas, Värskas, koguni Kihnu saarel. Kõik on olnud väga tänulikud.

Õpetamisest

Õpetamisemeetodeid on palju, kuid minu lemmikud on rühmatöö ja simulatsioonid, millele järgneb arutelu. Selle käigus suunan õppimist, esitades täpsustavaid küsimusi. Tunni lõpus arutleme koos üliõpilastega, kas elus võib juhtuda sarnaseid situatsioone ja mida saaksime teha teistmoodi. Igale tunnile järgneb kodutöö, mille üliõpilane sooritab iseseisvalt. Kodutööde tagasisidestamine on ajamahukas, aga tulemus on alati hea, sest lähtub just iga üliõpilase teemakäsitlest.

Selleks et õppemeetodid oleksid tulemuslikumad, otsime uusi allikaid ja seisukohti. Tegeleme tõenduspõhiste uurimustöödega, et välja selgitada, mis on õenduspraktikas kõige parem ja efektiivsem. Püüame oma avastusi ja saavutusi erinevate haiglatega jagada.

MIDAGI ERILIST

Viie aasta jooksul on kaks minu üliõpilast valinud töö infektsioonikontrolli teenistuses, kaks on Tartus õpetajaks nagu mina. Teised, kes on läinud haiglasse tööle, on mulle kirjutanud, et siin õpitud põhimõtteid nad ainult kasutavadki. See on hästi soe ja uhke tunne.

Simulatsiooni-
keskus ehtsa
kiirabiautoga on
üks põnevamaid
õppekohti tervis-
hoiu kõrgkoolis.

Monitoridel saab
jälgida mitme
õpperühma tege-
vusi, mille järjeks
on hilisem ühine
arutelu.

Tulevased erialaspetsialistid õpivad täiesti uusi asju, sest simulatsioonikeskus muutis õppe hoobilt kõrgtehnoloogiliseks. Nad praktiseerivad ka kõneleva nukuga, kes on üsna nõudlik patsient.

Aleksei Gaidajenko

Põhja-Eesti Regionaalhaigla
õendusdirektor,
Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli
vilistlane ja magister

Minu lugu

Tallinna Tervishoiu Kõrgkooliga tekkis mul seos juba 1988. aastast, kui alustasin õeõpingutega, praktilised kogemused sain Tallinna Kiirabihaiglas. Saades õediplomi asusin tööle Pärnu Haiglasse. Edasi viis elu mind ülikoolilinna, kus 1999. aastal lõpetasin Tartu Ülikooli arstiteaduskonna õendusteaduskonna diplomiõppe ning ülikooli kõrval töötasin Tartu Maarjamõisa Haiglas intensiivõena ja Tartu Kiirabis. Seejärel tulin uuesti kõrgkooli tagasi – õppejõuna.

2000-ndate alguses korrastati Eestis tervishoiusüsteemi: loodi uus haiglavõrgu arengukava, tekkisid regionaalhaiglad ja keskhaiglad. 2001. aastal kandideerisin Eesti suurima haigla, Põhja-Eesti Regionaalhaigla õendusdirektori, kus juhin tänini maailma parimat õendusmeeskonda. Jätkasin koostööd tervishoiu kõrgkooliga, sest mitu valdkonda vajas koos edasi arendamist – olgu see siis praktikakorraldus või õppekavade arendamine. Niisiis on suurem osa minu elust olnud pikka aega seotud Tallinna Tervishoiu Kõrgkooliga. Olen kõrgkooli vilistlane, endine töötaja, koostööpartner ja hiljuti taas õppijarollis – olen terviseteaduse magister.

Õpetamisest

Tallinna Tervishoiu Kõrgkool on minu tõeline *alma mater* ja olen selle üle õnnelik. Paljud minu endised õppejõud on senini siin majas tööl. Kui rääkida tööst õppejõuna, siis oli see tõsine proovikivi: algatasin mitmesuguseid projekte ning mul on väga hea meel, et paljud head ideed on nüüdseks juba realiseerunud. Näiteks on praktikakorraldus koostöös meie ja teiste haiglatega kardinaalselt muutunud. Leian, et praegune praktikavorm on üliõpilastele tunduvalt efektiivsem ja kasulikum. Tervishoiu kõrgkool pakkus mulle võimalust arendada ja juhtida täiendusõppe osakonda. Seegi aeg oli täis uuendusi ja toimekat tegutsemist.

Üle nelja aasta tagasi alustas tervishoiu kõrgkool koostöös tööandjatega magistriõppe arendamist. Loodud õppekava tunnustas rahvusvaheline komisjon ja 2018. aastal alustati õpetamist. Toetan väga, et endiselt on regionaalhaigla praktikud kaasatud õppe arendamisse. Regionaalhaigla kolme kliiniku õendusjuhid osalevad selles agaralt. Usun, et koostöös kooliga saavutatakse väga hea õppetulemus. Kuna olen loomult õppija ja arendaja, siis otsustasin, et peale 2009. aastal omandatud sotsiaalteaduse magistrikraadi organisatsioonikäitumises katsetan enda peal ka vast valminud terviseteaduse magistriõppekava – valisin intensiivõenduse. Nägin õpinguid tudengipilguga ja sain anda tagasisidet magistriõppekava arendajatele. Regionaalhaigla õendusdirektorina on mulle tähtis, et edaspidigi oleks kolleegidele antav õpetus tõhus ja arendav.

*Õenduse üks põhi-
teema on standarditud
õenduskeel. Teine oluline
teema on inimkesksus.*

Hindan väga, et koostöös tervishoiu kõrgkooliga korraldame ühiseid rahvusvahelisi konverentse, kus arutleme tänapäevase õenduse arenguprobleemide üle. Oleme kutsunud esinema parimaid asjatundjaid maailmast. Nii on meie konverentsidel jaganud teadmisi 3N gurud Inglismaalt ja Ameerikast ning Magneti kvaliteediprogrammi eestvedajad Belgiast, Soomest ja Iirimaa.

Põnev kutseala

Õenduse areng aastate jooksul on märgatav ja sellest on kujunenud välja iseseisev kutseala. Õenduse üks põhiteema on inimvara. Õdede puudus Eesti tervishoiusüsteemis on tuntud probleem, sellele on pööratud palju tähelepanu. Eestis on praegu (2020) puudu ligi neli tuhat õde ning see on fakt, mis tõestatud mitme uuringuga. Tööd saaks kohe tuhat õde. Arste ja õdesid ei jätku ning lisaks peame edendama toetavate kutse- ja erialade esindajate arengut – füsioterapeudid, tegevusterapeudid, kliinilised assistendid, erakorralise meditsiini tehnikud jne. Nende spetsialistide kaasamine on väga oluline nii õdede kui ka arstide töös ja sellest koostööst võidab eelkõige patsient. Kahjuks peab tunnustama, et edaspidine õenduse areng võib takerduda kutseala spetsialistide puuduse tõttu.

Teine oluline teema on inimkesksus. Räägime küll patsiendi ja tema lähedaste osalemisest tervisejuhtimises, kuid järjest rohkem tuleks pöörata tähelepanu kogu tervishoiumeeskonnale. Kui süsteem toimib, inimesed teevad rõõmuga oma tööd ja on õnnelikud, siis on nad paremini avatud ka teiste aitamiseks. Me hoolime patsiendist ja tema lähedastest, hoolime kaastöötajast ja iseendast.

Uus ülesanne õenduses on standarditud õenduskeele juurutamine praktikasse (ehk NANDA-NOC-NIC õendusabi klassifikaatorid). Tähtis on, et mõistame ja saame patsientide probleemidest ja muredest ühtmoodi aru, tunneme viise, kuidas neid lahendada, teame, et valitud sekkumine ja oodatud tulemused on ühtmoodi arusaadavad. Et tege-

mist on rahvusvaheliste klassifikaatoritega, ei ole vahet, kas õendusinfo patsiendi kohta jõuab Mehhikosse, USA-sse või Jaapanisse, sest igal pool on võimalik aru saada, mis probleemid patsiendil olid, kuidas neid lahendati ja millise tulemuseni jõuti ning see tagab õendusabi järjepidevuse.

Aastaid on arutletud õendus kvaliteedi teemal. Järgime õenduspraktikas rahvusvaheliselt tunnustatud kvaliteedinõudeid. Arendame ja rakendame õendustegevusest tingitud kvaliteediindikaatorite, patsiendi ohujuhtumite ja vigade juhtimise süsteeme. Patsiendi ootused õdedele on kasvanud, õed saavad laialdased kutseteadmised ning on valmis jagama neid patsientidega. Veel mõni aasta tagasi pakkusid õed arstidele valdkondi, mida nad on valmis vedama, kuid arstid olid kahtlevad. Nüüdseks on arstide suhtumine muutumas, nad usaldavad aina rohkem õdede iseseisvust ja vastutust. Suur roll õdede töös on suhtlemisel. Õed

*Inimeste puudus
meditsiinis on
ülemaailmne
probleem.*

peavad leidma aega suhtluseks patsiendiga ja veenduma, et patsient saab talle antud ravijuhistest aru. See on eduka ravi seisukohalt kriitilise tähtsusega.

Ja kui rääkida veel õendus kvaliteedist, väärib tähelepanu uudne *ANCC Magnet Recognition Program®*. Tegemist on ainulaadse mudeliga tervishoiuorganisatsioonidele, kes hindavad ja tunnustavad õendustalente ning tiptasemel tervishoiu- ja õendusabiteenust. Magnethaigla kontseptsiooni tuntakse kõige rohkem kvaliteedimudeli põhjal, millesse on koondatud 5 kvaliteedikomponenti ja 14 magnetismitunnust. 2019. aasta novembris peetud ühisel konverentsil Tallinna Tervishoiu Kõrgkooliga tutvustasid Euroopa eksperdid oma teekonda magnethaigla tunnustuse saamisel. Nad kirjeldasid, millise hüppe tegid kvaliteedinäitajad nende haiglas ja julgustasid meid programmiga liituma. Magnethaiglad pakuvad kvaliteetset ravi, turvalisemat keskkonda ja patsientide paremaid ravitulemusi. Usun, et meilgi tasub sellega kindlasti edasi minna.

Õe rollist ajas

Õed viibivad suurema osa tööajast patsientide juures, nad on esimesed, kes reageerivad patsiendi soovidele, aitavad ja nõustavad. Õe roll on ajas muutunud, lisandunud uued kohustused. Probleemid tervishoiuteenuse kättesaadavusega on aktuaalsed kogu maailmas ning nende põhjused erinevad: kohalik tervise poliitika ja -korraldus, vahendite olemasolu, ajaloolised asjaolud. Viimaste aastate jooksul on Eesti õendus palju panustanud tervise poliitika arendamisse ja viinud ellu hulga üleriigilisi projekte parandamaks Eesti inimeste tervist.

Õe kutse- ja erialakoolitus võimaldab praegu osutada õdedel iseseisva ambulatoorse õe teenust ja statsionaarset õendusabi. On välja kujunenud valdkonnad, kus õed-spetsialistid osutavad tervishoiuteenust, parandades seeläbi teenuse kättesaadavust. Esirinnas on pereõed, kiirabi õed-brigaadijuhid, õendusabi osakonnad ja haiglad ning vaimse tervise, hooldekodude, kodu- ja kooliõed.

MIDAGI ERILIST

Kolme aastakümnega on toimunud tohutu areng mitte ainult õenduses, vaid kõiges, mis meid ümbritseb. Infotehnoloogia pealetung lisab ülesandeid erinevatele põlvkondadele, aeg eeldab pidevat õppimist ja järjepidevat toimetulekut. On reaalne oht muutuda täielikult tehnoloogiakeskseks, sest uued infotehnoloogia ja meditsiini arengusuunad eeldavad kõrgelt spetsialiseeritud inimesi. Tean, et mõtte(valu)punkte õendusvaldkonnas on palju, kuid saame neid lahendada tehes koostööd, toetades ja mõistes üksteist. Kutsun teid alati jagama oma „parimat praktikat õenduses“, uusi ja uuenduslikke lähenemisi igapäevatöös.

Psühhiaatriaosakonna abiõde Iivi Niinepuu täis hakkamist ja valmis igasugusteks väljakutseteks.

Kes täna vererõhud mõõdab, arutavad II siseosakonna abiõed Aivar Koppas ja Karina Sorokina.

Pärnu. Kool haiglas

Ära talle haiget tee, hoiatab I siseosakonna õde Nata Dubentsova EMO õdesid Kadi Kuuske ja Merilin Mandelit, viimasel taskus värskel magistridiplom.

Margit Seppik

Pärnu Haigla
õendusteenistuse juhataja

Meie lugu

Kui Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli väljastpoolt vaadata, siis Ülle Ernitsa eestvedamisel on õpikeskkond tohutult arenenud. Veel rõhutaksin uuendusmeelsust, tehnika arengut.

Meil on 2006. aastast Tallinna Tervishoiu Kõrgkooliga olnud hästi tihe koostöö. Võib-olla ka selletõttu, et ma olen sama kooli lõpetanud. 2006. aastal alustasime ühist tööd tasemeõppe gruppidega. Suur projekt haiglas algas 2014, mil alustas esimene õppegrupp, 30 tulevast õde. Pärnu Haigla sisustas spetsiaalse õppeklassi, anatoomilised õppevahendid, loenguklassid. Esimesest päevast, mil kool paiknes haiglas, oli tunda kogu selle projekti võlu. Et nad on kohe haigla keskkonnas ja hingavad meiega ühte õhku. Esimene grupp lõpetas 2018. aasta veebruaris ja 30 õest 24 asus tööle Pärnu Haiglasse. Muidugi ei vaata me projekti ainult Pärnu Haigla keskmest. Soovime, et kogu Läänemaal suureneks õdede arv, seda enam, et paljud pereõded ja haiglaõded on juba pensionieas. Meil, Pärnus on õdesid vaja oluliselt rohkem kui neid praegu on. Püüame küll töökorraldusega õdede puudust katta, aga õdede defitsiit ei kao. Praegu on kaks kursust õppimas. Neist üks lõpetab 2020. aastal ja teine 2022. Pärnu Haiglas on juba 1400 töötajat, nendest õdesid 400 ringis. Oleme tööjõu plaanis ka arvestanud, et paljud lähevad pensionile, samal ajal kui kõik esmatasandi tervisekeskused tahavad lisatöökohti, samuti laieneb lähiajal õdede tööpõld hooldekodudesse. Nii on 30 õde iga kahe-kolme aasta tagant arvestatav personal.

Põnev eriala

Olen aastaid olnud sisseastumiskatsete vastuvõtukomisjonis. Nii hea meel on, et kooli on palju soovijad. Meil on tsükliõpe, sinna saavad minna erinevas vanuses inimesed, neist osa tuleb õppima teistelt erialadelt. Kool loob võimaluse selleks, et 25-, 30-, 40-aastased saaksid keerata elus uue lehekülje. See on suur asi, sest kui nad meie õppe läbivad, on nad tööturul nõutud ja hinnatud.

Hea on mõelda, et Eestis on meesõdede arv kasvamas. Kui veel 20 aastat tagasi ei olnud ühtegi meesõde, kuigi Soomes ja Rootsis oli see juba tavaline, on Eestis vähehaaval märgata meesõdede arvu kasvu.

Ja mis veel oluline: Tallinna ja Tartu tervishoiu kõrgkool alustasid magistriõpet. Ja Pärnu Haigla läheb Tallinna Tervishoiu Kõrgkooliga samavoolu. Õed saavad end arendada, magistrikraadiga on õendusjuhtimises kergem. Õeõppes on juhtimiskoolitusel arvestatav osa. On valikuvõimalus. Ühele sobib praktiline töö, teisele teadustöö ja detailidesse süüvimine. Minul on hea meel, et Pärnus kooli lõpetavatel õdedel on võrdsed võimalused edasiõppeks.

*Esimesest päevast,
mil kool paiknes haiglas,
oli tunda kogu
selle projekti võlu.*

Urmas Sule

Pärnu Haigla juhatuse esimees,
Eesti Haiglate Liidu
juhatuse esimees,
Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli
nõunike kogu liige

Meie lugu

Tallinna Tervishoiu Kõrgkool paistab silma avatud ja innovaatilise keskkonnaga. Kõrgkoolis viibides on selgelt tunda, et inimestele meeldib tegeleda arendustega.

Meie koostööprojekti ajalugu on natukene kaugem. Mõlgutasime juba 1990-ndatel Margit Seppikuga mõtteid, mida Pärnu inimestele vaja oleks. Mõtlesime, kui tore oleks pärnakate oma tervishoiu kõrgkooli filiaal. Hea mõtte teoks saamine eeldab kahte poolt. Teisel poolel, Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolil Ülle Ernitsa isikus on olnud selles õnnestumises kriitiliselt oluline roll. Rektarina meeldivad talle uudsed lahendused.

Tema panust meie uitmõtete ja unistuste teoks tegemisel on tähele pannud Pärnu linnavolikogu, kes otsustas talle anda Pärnu teenetemärgi. Suur tunnustus on läinud õigele inimesele õige asja eest. Sageli on Eesti elu liigagi Tallinna- ja Tartu-keskne. Otsuste langetamisel ei hoomata kaugemaid mõjusid. Pärnule on ülioluline, et meie tublid inimesed on saanud kodukohale võimalikult lähedal õppimisvõimaluse, mis tagab neile hiljem huvitava ja kogukonna jaoks olulise töö. Loodan, et innustame teisigi ja sarnaseid samme võetakse ette ka teistes regioonides.

Õed ja juhtimine

Õendusõppes on aastatega toimunud suured muutused. Praegu on tervishoiukõrgkoolid rakenduslikku kõrgharidust pakkuvad üksused, kus toimub pidev tööjõuturu vajadusi järgiv õpe ja arendus. Erialade populaarsus on õppurite hulgas suurenenud. Kui meie esimene Pärnu lend 2013. aasta suvel välja kuulutati, saime kohe sobivad inimesed välja valida, sest juba esimestel konkurssidel oli 6,2 soovijat ühele kohale. See oli õendusõppes uus asi. Aasta-aastalt lisandub üha rohkem meesõppureid. Kui esimeses lennus oli üks, siis kolmandas lennus juba neli meest.

Nüüdseks on õdede hea haridusbaas iseenesestmõistetavaks saanud. Nende teadmised, mis baseeruvad tõenduspõhistel andmetel ja võimaldavad analüütilist mõtlemist, on suure sammu edasi liikunud. Õed on väga head meeskonnatöö tegijad. Kui üldjuhul muudab pikk akadeemiline haridustee inimesi enesekesksemaks, siis õeõppes on suudetud säilitada meeskonnatunnetus. See on väga oluline. Haigla on spetsialistide organisatsioon, mis ei saa ilma selleta tegutseda. Tervishoiu kõrgkooli lõpetanud on suuresti selle olulise väärtuse kandjad, keda saab üha enam kaasata haigla keerukate protsesside juhtimisse.

Meie tervishoiusüsteem vajab inimesi, kes soovivad juhiks kasvada. See on väga oluline.

Noore spetsialistina tööd alustades tuleb õel nagu arstilgi omandada kõigepealt põhioskused ja kehtestada end tiimiliikmena. Kui oled aktiivne, on võimalik valida mitme arengusuuna vahel: võid panustada erialaoskustele ja hakata osutama iseseisvaid õendusteenuseid või siis teha akadeemilist karjääri. Toimimise poolelt vaadates vajab meie tervishoiusüsteem inimesi, kes soovivad juhiks kasvada. See on väga oluline. Õdedel on meeskonnatöö veres ja see on juhi ametis ääretult oluline kompetents. Just sel moel suurt pilti nähes ja inimesi kaasates on võimalik parimaid tulemusi saavutada.

Praktiline juhtimine on paljuski kogemuslik. Õppida tuleb nii õnnestumistest kui ka altninekutest. Minul on küll hea meel, et õendusõppest on tulemas inimesi, kes võiksid tulevikus täita meeskonnajuhi rolli.

Kui õeks saamise esimesel kolmel aastal on oluline varustada end võimalikult laialdaste teadmiste ja praktilise oskustega, siis edasi järgneb kõrghariduse järgne õpe. Paljudele on siin võtmeküsimus võimalus praktilise töö kõrvalt õppida. Järelikult peab õppemudel olema nõudmistele vastav. Ainult päevaõppe korral oleks kvaliteet viletsam ega saaks õpetada nii suurt hulka õdesid. Pärnu Haiglas on palju töötajaid, kes on valinud õeõppe isikliku karjääri arengusuunaks. Olles juba sektoris töötanud, on neil kollektiivi ja organisatsiooni tunnetus, mis on arvestatav lisa akadeemilisele haridusele. Nende inimeste toel õendusteenuste arendamine parandab arstiabi kättesaadavust ja kvaliteeti. Meie haiglas osutatakse juba täna iseseisvaid õdede ja ämmaemandate vastuvõtte 36 erialal.

MIDAGI ERILIST

Pärnu teenetemärk

2019 – Ülle Ernits, panuse eest õenduse kõrgharidusõppe laienemisel Pärnu linna ja projekti „Kool haiglas” eestvedamise eest

2017 – Margit Seppik, panuse eest nüüdisaegse õendus- ja hooldusteenuse süsteemi väljatöötamisel ja elluviimisel ning õenduse eriala arendamise ja propageerimise eest

Pärnumaa ja Pärnu linna vapimärk

2012 – Urmas Sule, Pärnumaa vapimärk

2014 – Urmas Sule, olulise panuse eest Pärnu linna tervishoiusüsteemi nüüdisajastamiseks ning Pärnu Haigla arendamiseks ja juhtimisse

Pärnu linna aasta naine

2012 – Margit Seppik, töö eest õendus- ja hooldusteenuse arendamisel Pärnu linnas ja maakonnas

Marko Talving

Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli
õe rakenduskõrghariduse
tudeng Pärnu Haiglas,
kiirabitehnik

Minu lugu

Minu puhul oli meditsiini juurde jõudmine ainult aja küsimus. Mu vanemad on arstid. Olen terve elu olnud vähemal või rohkemal määral meditsiiniga seotud. Ilma meditsiinita ei oleks ma ka siin, kus praegu. Mõne aasta eest, pärast rasket operatsiooni haiglavoodis lebedes otsustasin, et kui siiani olen elus tegelenud erinevate asjadega, siis nüüd on aeg see, mis tegemata, ära teha.

Kooli astumise hetkeks töötasin juba Pärnu Kiirabis kiirabitehnikuna. Selle tööga kursis olles ei olnud mul valiku osas mingit kahtlust. Kui ei oleks olnud võimalust õppida Pärnus, oleks Tallinna või Tartusse õppima minek töö ja pere kõrvalt küll väga keeruline olnud.

Põnev eriala

Õe eriala oli mulle loogiline valik, sest näen enda tulevikku erakorralises meditsiinis. Eestis on meditsiinilised kiirabibrigaadid, kus teise ja kolmanda liikmena töötavad ka parameedikud. Sealt edasi jõuda pole ilma meditsiinilise hariduseta võimalik. Kui endale eesmärgid püstitada, peaksid need olema sellised, kust on võimalik kõrgemale ja kaugemale pürgida. Näiteks brigadijuhiks saamine eeldab meditsiinilist kõrgharidust ja vähemalt õeõpet.

Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli õeõpe Pärnus on andnud mulle hea põhja, sest õenduse eriala on väga lai. Olen saanud teadmisi erakorralisest meditsiinist kuni taastus- ja hooldusravini välja. Õe eriala annab väga hea ülevaate kogu meditsiinist. Omaette väärtus on loomulikult see, et õpe ja praktika toimuvad enamjaolt Pärnu Haiglas. Hea on õppida samas keskkonnas, kus töötavad sinu juhendajad, praegused ja tulevased töökaaslased, lugupeetud meditsiinitöötajad, kelle käest on alati võimalik nii erialasse kui ka õppetöösse puutuvat nõu küsida. Nii kujuneb õpingutest ja tulevases tööst palju selgem pilt.

Üliõpilastele on koolil rohkelt võimalusi. Erinevaid väljundeid õppimiseks ja praktikaks on nii Eestis kui ka väljaspool. Juba õpiajal pakutakse erinevaid töökohti. Tõtt-öelda ma ei teagi teist õppeasutust, kes peale tavapärase hariduse loob sedavõrd palju lahendusi oma üliõpilastele.

Ja muidugi õppejõud. Praktilised kogemused jäävad ikkagi paremini meelde nii teadmiste kui ka õppejõu poolest, võrreldes mõne kõrvalainega. Ja põnev on õppejõududele küsimusi esitada, sest nad on aastaid oma erialal töötanud ja oskavad kõigele vastata, tuues näiteid oma erialasest kogemusest.

*Õe eriala annab
väga hea ülevaate
kogu meditsiinist.*

Töötan iga päev oma tulevasele erialale väga lähedal, istudes väljakutsetel kiirabiõe kõrval. Väljakutsetel ja muudel tööülesannetel töötame kõrvuti ühtse meeskonnana. See annab erialaseid eelteadmisi ja soodustab koolis uute omandamist. Igapäevases töös muutub kiiresti reaalsuseks see, mida koolis omandame. Minu arvates on aina olulisem, et kool suudab meile pakkuda teooria ja praktika järjepidevat lõimimist.

MIDAGI ERILIST

Kõige rohkem on minu silmis väärt teoreetilised ja praktilised ained, mis on otseselt seotud meditsiiniga. Vähem hindan kaudselt meditsiiniga seotud kõrvalaineid. Meditsiiniliste põhianete kõrval võiks olla valikained, mida valida lähtudes töösuunitlusest. Ei ole vaja võtta igäühest jupikest, vaid parem paar suunda, ja põhjalikult.

Meditsiini ja kiirabitaustaga inimesi vajatakse nii maal kui merel – õnnetus ei vali kohta.

Mis sa teed?
Võtan veenist verd.
Aga mis sa teed?
Vaatan, kas sa teed nii,
nagu õpetaja ütles.

Kohtla-Järve.
Kool ja kogukond

Olesja Zeel

õppejõud-assistent,
õppe koordinaatori
kohusetäitja

Minu lugu

Olen Ida-Viru patrioot ja minu linn on Kohtla-Järve. Kuigi alustasin tervishoiu kõrgkoolis õppejõuna 2007. aastal Tallinnas, kolisin 2008. aastal Kohtla-Järvele tagasi. Lõpetasin Kohtla-Järve meditsiinikooli 1992. aastal ja töötasin pärast seda Ida-Viru Keskhaigla nakkushaiguste osakonnas. 2006. aastal lõpetasin Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis tasemeõppe. Samast aastast sai Kohtla-Järve meditsiinikoolist Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli struktuuriüksus. Nüüd töötan juba 12 aastat oma kodukohas ja lõpetasin õpingud Tallinnas terviseteaduse magistriõppe esimeses lennus.

Koordineerin Kohtla-Järve üksuses õpet ja samal ajal õpetan. On väga oluline, et tervishoiuharidus on Ida-Virus kättesaadav. See on tähtis riiklik vara. Meil on üks kool, õpetame ühtmoodi nii Kohtla-Järvel kui ka Tallinnas. Oleme kokkuhoidev suur pere.

Õpetamisest

Meie tugevus Ida-Virumaal on moodsad õppekavad, pädevad õppejõud, haiglatest kaasatud praktikud. Õppejõud ja arstid tulevad õpetama Ida-Viru Keskhaiglast ja mujaltki.

Õpetame Kohtla-Järvel kahel õppekaval, need on õe ja hooldustöötaja eriala. Piirkonnale on palju kasu, kui Ida-Virumaa noored jäävad meie kogukonda ja seepärast teeme koostööd Tallinna Tehnikaülikooli Virumaa Kolledžiga. Suur osa lõpetajaist jääbki Ida-Virumaale, sest tervishoiuharidus on kättesaadav, nad elavad ja õpivad kodus, saavad kodupiirkonnas tööd ja jäävadki siia elama. Statistika näitab, et tervishoiu erialad on populaarsed.

Kõik meie tööandjad vajavad „värsket verd”. Igal aastal on kõrgkooli stabiilne konkurss. Aga meie kõrgkooli ei tule õppima ainult värsked gümnasistid, vaid ka juba haridusega inimesed. Järjest rohkem tuleb õppima mehi.

Paljud lõpetajad jäävad Ida-Virumaale, nad saavad kodupiirkonnas tööd ja jäävad siia elama.

Põnev eriala

Vastuvõtt meie tervishoiu kõrgkooli Kohtla-Järve üksusesse koosneb kolmest etapist. Esimesena läheb arvesse lõputunnistuse keskmine hinne. Teises etapis teevad sisseastujad eesti keele testi. Kolmas, meie arvates kõige olulisem etapp, on vestlus, kus sisseastujat intervjuerib kolmeliikmeline komisjon – neist üks on tööandjate seast ja kaks koolist. Meile on oluline teada saada, kas sisseastuja on motiveeritud, millised on tema iseloomuomadused, suhtle-

mine, empaatiavõime. Hea õde peab suutma patsiendiga rääkida, olema alati valmis teda aitama. Need, meile kõige olulisemad omadused on sisseastujas näha. Ja muidugi tahame teada saada, kas ta läheks pärast lõpetamist tööle tervishoiu valdkonda.

Igal aastal toimuvad avatud uste päevad, samuti messid. Juba mitu aastat töötame gümnasistidega, lõpuklassides on eraldi meditsiiniline suund, ja mul on hea meel, kui näen, et noored toovad oma dokumendid meie kõrgkooli.

Tänapäeva üliõpilased on uuendusmeelsed, iseseisvad, mõtlevad kriitiliselt. Õdede teadmised on nüüdisaegsemad kui varem, kuivõrd õe õppekavad on olnud pidevas muutumises. Praegune õpetuse suund on patsiendikeskne. See toetub rahvusvahelistele õenduse alustele, täpsemini NANDA-I õendusdiagnooside klassifikatsioonile, mis lihtsustab patsiendile järjepideva tõenduspõhise õendusabi osutamist, parandab õendusabi kvaliteeti ja on kasutusel haiglates üle Eesti.

Kõikide nende aastate jooksul on mul suurim rõõm rahvusvahelisest koostööst ning ka oma algatustest ja saavutustest. Meil on tore koostöö Peterburi Behterevi-nimelise Meditsiini Kolledžiga, Zaporozje Riikliku Meditsiini Ülikooliga Ukrainas, Vitebski Meditsiini Kolledži ja Vitebski Riikliku Meditsiini Ülikooliga Valgevenes ning Moldova Riikliku Meditsiini ja Farmaatsia Kolledžiga. 2018. aastal toimus Peterburis Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli, Behterevi meditsiinikolledži ja Vitebski meditsiinikolledži üliõpilaskonverents, kus väga edukalt esinesid meie kõrgkooli õe eriala üliõpilased. See oli esimene koostöökatsetus, mis õnnestus väga hästi. 2019/2020. õppeaastal alustasime üliõpilaste rahvusvahelistumise ja erialase inglise keele arendamiseks koostööd Behterevi meditsiinikolledžiga Moodle'i e-õppe keskkonnas. Ühisõppeaine kannab nimetust Adult Health Behavior. Loodetavasti kujuneb sellest traditsioon.

Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli ja Kohtla-Järve struktuuriüksuse arengukavast lähtudes pakume teadmisi ja oskusi erinevatele vanuserühmadele nii Ida-Viru maakonnas kui ka maakonnast väljaspool.

Tervisehariduslikele üritustele soovijaid on meie üliõpilaste seas palju. Kolmandaks kursuseks on üliõpilased sedavõrd pädevad, et suudavad juba ettevõtmisi korraldada. Kaasatakse kogu elanikkond, püüdes iga vanuserühma kõnetada. Aprilli südamenädalast saigi juba südamekuu. Peame loenguid, mõõdame vererõhku, veresuhkrut ja arvutame kehamassi indeksit. 2015. aastal pälvisime „Aasta Tervisedendaja” tiitli.

Meil on kujunenud hea koostöö Politsei- ja Piirivalveameti, Päästeameti, Punase Risti, Ida-Viru Keskhaigla ja Narva Haigla, Viru jalaväepataljoni ja kohalike spordiklubidega. Igal aastal kasvav ühiste ettevõtmiste arv näitab, et meid usaldatakse. Inimestel on tekkinud huvi tervislike eluviiside ja oma tervise vastu.

Tänapäeva üliõpilased on uuendusmeelsed, iseseisvad, mõtlevad kriitiliselt.

MIDAGI ERILIST

Otsus õppida õeks on õige valik. Siinsed tööandjad värbavad üliõpilasi juba praktikapäevilt. See on hea näitaja. Pärast kliinilist praktikat on teise kursuse üliõpilastel õigus abiõena töötada ja lõpuaktuseks on enamasti kõigil töökoht. Kui diplom käes, võivad nad oma tööandja juures end abiõe staatusest päris õeks ümber vormistada. Meie üliõpilased teavad, et kui tervishoiu valdkond on kord valitud, peab terve elu õppima. Elukestev õpe ongi meie sõnum.

Õppimine muudab üliõpilased sedavõrd pädevaks, et suuremate terviseürituste korraldamisel käib väike võistluski – kes seda tegema pääseb. Tervisepäev Narva Astri keskus läks igati korda ja korraldajad on rahul oma töö viljadega.

Tervishariduse keskus

Tervishariduse keskus

õpetab kolme eriala: ämmaemand, tegevusterapeut ja tervisedendaja.

Tervishariduse keskus pakub rahvusvaheliselt tunnustatud kõrgharidust, olles tegevusteraapia ja tervisedenduse kompetentsikeskus.

Tervisedendus on rahvatervise haru, mille fookuses on mõjutada inimese igapäevast käitumist kujundavaid sotsiaal-majanduslikke tegureid. Tervisedenduse õppekava tagab rahvusvaheliselt tunnustatud kvaliteetse rakenduskõrghariduse rahvatervise valdkonnas töötamiseks.

Tegevusteraapia tegeleb inimese tegevusvõime mõjutegurite väljaselgitamise ning suunamisega igapäevategevuste hõlbustamiseks. Tegevusteraapia erialal õpitakse aineid, mis aitavad inimest terviklikumalt mõista ja õpetavad talle toimetulekut.

Ämmaemandal on tähtis roll naiste, perede ja ühiskonna tervisekasvatusel ning nõustamisel. Ämmaemanda töö käsitleb ka sünnituseelset ettevalmistust ja kasvatust lapsevanemaks, põhinedes günekoloogia, pereplaneerimise ja lapsehoolduse teadmistel. Ämmaemandad juhivad turvaliselt sünnitust ning annavad kriisiolukordades parimat võimalikku abi, et säilitada ema ja lapse tervis.

*Silja
Mets-Oja*

tervishariduse keskuse
juhataja

Minu lugu

Ämmaemanda kutse üle hakkasin mõtisklema juba teismelisena. Vanaema kirjeldas värvikalt sõjajärgseid sünnituskogemusi ja need tundusid põnevad. „Vaata, et sina selle ameti peale ei lähe,” rõhutas vanaema. Sõnakuuleliku lapselapsena ma temaga rohkem ämmaemanda ametist ei rääkinud, kuid gümnaasiumi astudes tuli otsustada kutse suund. Valikus olid lasteaiakasvataja või meditsiiniõde. Viimane tundus kordades põnevam ja nii ma otsuse langetasin. Tervise teemalised tunnid toimusid valdavalt Tõnismäe haiglas, mille käigus külastasime Tallinna raviasutusi. Ükskord jäin vanas Sakala sünnitusmajas teistest kauemaks praktikale, et jälgida ämmaemanda tööd. Selles tegevuses oli midagi, mis mind kõnetas. Sisseastumiseksamid Tallinna Meditsiinikooli 1991. aastal läksid edukalt. Kolme aasta pärast sai minust ämmaemand. Olen ametile tänini truu. Mul on hea meel, et olen selles koolis õppinud ja õppejõuks kasvanud.

Kui varem juhatasin ämmaemanduse õppetooli, siis nüüd juhatan tervishariduse keskust, kuhu peale ämmaemanda õppekava kuuluvad ka tervisedendus ja tegevusteraapia. Teadsin neist õppekavadest küll mõndagi, aga põnev on olnud neid ka edasi arendada. Meie keskuse inimesed on hakanud omavahel rohkem läbi käima, tekkinud on tihe koostöö. Iga uus inimene, kes meie kõrgkooli astub, vajab aega, et leida oma koht siin. Juhina tuleb mul selgitada tööstiili ja rolle, anda võimalust ja aega kohanemiseks. Nüüd võin omavahelist läbikäimist ja koostööd lugeda saavutuseks, kuigi olen kokku puutunud erinevate hoiakute ja kogemustega.

Juhina kuulan, mida mulle räägitakse. Püüan kolleegide soove arvestada töö planeerimisel. See on samuti üks edu võti, mis pakub rahulolu. Samas on juhitoö jätnud mulle armsa eriala tagaplaanile ja ma ei saa nii palju praktiseerida ämmaemandana, mida olen teinud juba 25 aastat. Juba ongi mu esimestest titadest saanud uued lapsevanemad, kes oma peredega käivad minu juures. Pikkadel protsessidel on oma võlu, selle taustal on hea vaadelda, mis mured olid siis ja nüüd.

*Juhitöö on jätnud mulle
armsa eriala tagaplaanile
ja ma ei saa nii palju prakti-
seerida ämmaemandana,
mida olen teinud
25 aastat.*

Põnev eriala

Tervishariduse keskuses on kolm eriala: ämmaemand, tegevusterapeut ja tervisedendaja. Tegevusteraapia eriala uurib tegutsemisvõime mõjutegureid, parandades inimese osalust igapäevatoimingutes ja mõjutades tegevuste abil patsiendi kehalist ja psüühilist seisundit. Tegevusterapeut kui erialaspetsialist peaks jõudma iga tervisekeskuse meeskonda. Seevastu ämmaemandus peaks olema kodulähedasem, et osutada naisele teenust kogu elukaare ulatuses. Kui koondasime erialasid tervikliku keskuse alla, ei osanud ma kohe tajuda, mis võiks olla nende kõigi ühisosa. Tuli välja, et kolme õppekava ühine seos käib ringiratast. Tegevusteraapia on osa tervise, toimetuleku- ja töövõime taastamisest, sageli tuleb siin lahendada tõsisemaid probleeme lihtsate asjade abil. Kui tegu on erivajadusega inimesega, peab teadma, kuidas selle patsiendiga üldse käituda. Võib-olla vajab kuulmispuudega inimene sünnitusel viipekeelt. Kuidas aidata liikumispuudega inimesel last ilmale tuua?

Eestis on ämmaemand on üks populaarsemaid elukutseid. Konkurss on ka tegevusterapeuti erialale. Tervisedendus on pigem heaoluühiskonna elukutse. Siin võiks rohkem teha rakendusuuringuid, kaasates ka teiste erialade esindajaid. Fookuses on inimese igapäevase tervisekäitumise mõjutamine nii, et see avalduks ka kogukonnas. Mul on hea meel, et oleme sinna jõudmas.

*Juba ongi mu
esimestest titadest saanud
uued lapsevanemad, kes
oma peredega käivad
minu juures.*

MIDAGI ERILIST

Olen iseõppija. Loen päris palju. Teadmisi aitavad rikastada uuringute tegemine ja töötamine vahetusõppejõuna teistes riikides. Vahel tekib hasart, unustan end uuringute taha, kuniks keegi küsib, kas sa e-kirjadele ka vastad. Mõnikord tahaks ainult eriala uurida ja õpetada. Mul on kaks tööd tasakaalus.

*Annely
Kärema*

ämmaemand,
terviseteaduse
magister

Minu lugu

Tahtsin õppida lastearstiks, õeks või ämmaemandaks. Läksin Tartusse arstiteaduskonna katsetele, tegin ära eksamid, aga mulle Tartu keskkond ei sobinud. Tulin Tallinna. Minu onunaine töötas ämmaemandana, käisin tema töö juures vaatamas, mida elukutse endast kujutab. Otsustasin, et see võiks mulle sobida ja tulin siia kooli. Leidsin, et ämmaemand on lastearstile lähim eriala. Lõpetasin Tallinna Meditsiinikooli ämmaemanda eriala 1992. aastal.

Kohe pärast kooli läksin tööle Ida-Tallinna Keskaigla sünnitusjärgsesse osakonda. Muidugi tuli praktiline osa kolleegidelt juurde õppida. Aga teoreetiline põhi oli mul tugev, sest õppejõud tollases meditsiinikoolis olid lihtsalt imelised. Oli tugevaid aineid nagu farmakoloogia, lastehaigused. Oli väljapaistvaid õppejõude, näiteks Urve Kaasik-Aaslav õpetas meile ämmaemandust. Varsti olimegi valmis assistendid, keda olid koolitanud parimad günekoloogid ja väga head arstid, niisiis sain koolist põhjalikud teadmised. Minu õpinguajal oli ämmaemand pigem arsti abiline, meid õpetati tundma patoloogiaid ja riske. Kõike seda on vaja läinud. Siis ei õpetatud suhtlemist, mis tänapäeval on oluline. Pigem keskenduti ravile ja käelisele tegevusele.

Õpetamisest

Alustasin õpetajatööga kohe pärast kooli lõpetamist, olen õpetanud siiani. Olen töötanud ämmaemandana 25 aastat ja õppejõuna läheb juba 15. aasta. Aga tervishoiu suunad on nüüd muutunud. Tudengeid õpetades alustame väärtustest ja eetikast. Seda tundmata ei saakski tänapäeval töötada. Muutunud on seegi, et nüüd saab palju enam praktiliselt harjutada. Praegustel õppijatel on palju üldiseid teadmisi, muidugi, elukogemust neil veel ei ole. Samas on nüüdsed õppijad oma soovides ja ootustes konkreetsed. Oskavad tahta head haridust, teevad põhjalikku eeltööd ja siis otsustavad. Kooli pääsemise sõel on tihe, meil on kuus, kaheksa, isegi kümme soovijat kohale. Siia tulevad teadlikumad õppijad. Tervishoidu ei saagi nii õppima tulla, et „lähed umbes”.

Selline piirides olemine on väga keeruline, eriti noorele inimesele, kes on harjunud igal hetkel postitama ja blogima. Meie kutse kuvand on võrdne poliitikuga.

Põnev eriala

Räägime palju patsiendikesksusest. Püüame süvendada õppijates teadmist, et kõik inimesed on võrdsed ämmaemandusabi saama. Õpetame mitte võtma ega andma hinnanguid. See on noorele inimesele vahel keeruline.

Meie ülesanne on teha oma tööd. Peame oma teenust osutama hoolimata sellest, kas see meeldib või ei. Neljandaks kursuseks saavad tudengid sellest juba aru. Räägime, kuidas peab tervishoiutöötaja välja nägema. Mis on kuvand tänapäeva internetimaailmas. Mida on sobilik üles laadida avalikku ruumi, mida mitte, sest ka meditsiinitudengit võetakse kohe kui erialaga seotud inimest. Selline piirides olemine on väga keeruline, eriti noorele inimesele, kes on harjunud igal hetkel postitama ja blogima. Meie kutse kuvand on võrdne poliitikuga.

Ja muidugi suhtlemine. Meie elukutses peab olema soov inimesega suhelda. Ämmaemanda töö eeldab suhtlemisoskust, empaatilisust. Õppima peab väga palju, taskus teadmine, et see ongi elukestev õpe. Sinus peab olema pidev arengusoo. Pead pidevalt uuega kaasa minema, lugema. Ka stressitaluvus on oluline. Meie töö ei ole alati õnnelike hetkedega seotud, kuid sa pead suutma töötada ka sellistes tingimustes. See on koht, kus inimesed vahel murduvad.

MIDAGI ERILIST

*Õpetame mitte võtma
ega andma hinnanguid.
See on noorele inimesele
vahel keeruline.*

Lõpetasin äsja terviseteaduse magistriõppes. Läksin õppima iseendale, aga ka koolis on õppejõu eeldus magistrikraad. Magistriõpe terviseteaduses sai äsja avatud, aga mina olen rahul. Kõige huvitavam oligi silmaringi laiendada, saada teadmisi juhtimise kvaliteedist, protsesside arendamisest, millised on Eesti tervishoiu probleemid ja kuidas neid lahendada.

Mul on läinud väga hästi, olen leidnud eriala, mis mulle sobib. Tunnen, et ämmaemand on minu eriala, arvan, et saan oma tööga hakkama. Arstina oleksin pidanud veel palju rohkem õppima. Mida enam töötan, seda enam saan aru, et arstikutse on ikka suur teadus.

*Kaidy Aljama,
Liina Riisenberg,
Kristi Mõistus*

tervisedendajad

Minu lugu

Kristi

Mina tulin siia kooli õppima tänu endisele töökaaslasele, kes oma paberid sisse andis ning seeläbi ka mind inspireeris. Omades kehakultuuri tausta tundus, et vajan laiemat fookust. Olin alati mõelnud, et sooviksin õppida tervisedenduse sarnast eriala, ent ei teadnud varem selle olemasolust. Ja nii see läks.

Liina

Ka mina tulin sõbrannaga koos, tegin enne taustauuringu, mis erialaga tegemist on. Tervisedendus kui eriala tekitas palju seoseid, teadsin, et Rapla maavalitsuses on spetsialist tööl ning olin kursis tema tegevustega. Mulle pakkus rõõmu ja huvi leida vastuseid küsimusele: miks inimesed on terved, mitte miks nad on juba haigeks jäänud?

Kaidy

Mina teadsin terve oma elu, et hakkan kehakultuuri õppima. Siis leidsin tervisedenduse. Alguses tundus see eriala liiga laia fookusega ja kohati arusaamatu. Praktikal käimine aitas sihte seada ja asja rohkem päris ellu integreerida. Teooria hakkas praktikaga kokku minema.

Põnev eriala

2007. aastal avati kõrgkoolis tervisedenduse õppekava. Selle ajani tegutsesid praktikud kurses baasil, I astme kõrghariduse tasemel ei olnud võimalik õpet Eestis läbida.

Tervisedendus on jõudsalt arenenud ja tööturul on erialaspetsialistidest puudus. Tervisedendus kui tulevikeriala on liikunud individuaalselt lähenemiselt kogukonna ja elanikkonna mõjutamiseni. Kuna ühiskond on pidevas muutumises, siis sarnaselt võib väita, et tervisedenduse valdkonnas ei lõpe töö kunagi. Tervisedendus on mõjutanud riigi poliitikat. Alates kiivri kandmisest kuni siseruumides suitsetamise keelustamiseni – need muutused on mõjutanud meie elukeskkonda. Samuti kuulub siia globaalne tervis, kus prügi sorteerimise ja jäätmete käitlemisega saab ennetada keskkonnaga seotud tervisemõjusid. Ka infoajastu andmehulga üleküllus mõjutab meid ja meie tervist, seda eelkõige juba kriitilise mõtlemisvõime säilitamise kaudu. Tervisedendajad töötavad ühiskonnas valitseva ebavõrdsuse vähendamise nimel, püüdes oma tegemiste kaudu viia rahvastiku tervist mõjutavate negatiivsete tervisemõjurite osakaalu miinimumini.

*Tervisedendus kui
tulevikeriala on liikunud
individuaalselt lähenemiselt
kogukonna ja elanikkonna
mõjutamiseni.*

Tervisedendajate töö on jõuda üksikkomponentideni, mis mõjutab rahva tervist. Ühiskond muutub ja areneb. Näiteks ei saa me rääkida vaid inimeste teadlikkuse tõstmisest, sest pole inimest, kes ei mõistaks suitsetamise kahjulikku mõju tervisele. Samas, selle asjaolu tõttu ei muuda inimesed oma käitumist.

Õppimisest ja õpetamisest

Meile õpetajateks olnud tervisedenduse õppekava õppejõud on meid tublisti motiveerinud, alates sisseastumisest ja õpimotivatsiooni säilitamisest kuni tööle asumiseni. Õpingute jooksul tundsin, et olime teinud eriala valikul õige otsuse ning jäime endale kindlaks. Nüüdseks oleme kõik tervisedenduse õppekava õppejõududena tagasi koolis.

Meie õppekaval õpib ühel kursusel oluliselt vähem üliõpilasi kui paljudel teistel erialadel, enamasti 15 ringis, tänu millele on meie õpe oluliselt individuaalsem. Selleks, et tudengitel joonistuks teemast kokku tervikpilt, on õppekava jaotatud seitsmeks mooduliks: tervisedenduse alused, rakenduslik tervisedendus, rahvastiku tervis globaalselt, organismi elutegevuse alused, professionaalne areng, uurimistöö metoodika ja valikained. Fakt, et valdkond eeldab laiemat silmaringi, on just meile, õppejõududele, motiveeriv.

Ühiskonna muutustest tingituna võib tervisedendust pidada tulevikualaks. Praegu tervisedenduse spetsialiste napib. Samas, võimalus pärast kooli lõpetamist erialasele tööle minna on meie erialal tähtis.

Selle eriala baasteadmised hakkavad mõjutama ka iseenda käitumist. Meiegi õppisime algul põhiaineid, tänu millele oli võimalik luua paralleele ning mõista, kuivõrd suur roll on inimesel endal oma käitumise suunamisel.

Nüüdseks oleme aru saanud, et tervisedendus on protsess, mis ei alga ühest kindlast etapist, vaid arusaamisest, et teooria ja praktika käivad kokku. Praktilise kogemuse käigus tekib teine visioon. Loomulikult ei saa oodata kiireid tulemusi, vaid tervisedenduses on oluline järjepidevus ja jätkusuutlikkus.

Tervisedenduse puhul on olulised teemad ka inimõigused ja vaimne tervis. Erinevate tervisemõjurite puhul on oluline rääkida terviskäitumise olulisusest, harjumustest, toiduvalikust, liikumisviisidest, mõttemustritest ja paljust muust. Siinkohal ei ole ühest vastust, vaid kõik on omavahel seotud. Meile kui tervisedendajatele on iseloomulik suhtumise muutus: tervisedendaja on oma olemuselt tahtejõuline ja viib asju edasi. Selleks et mitte tegeleda tagajärgedega, on tervisedendajad proaktiivsed, osates näha seoseid ning tegeledes ennetuse ja tervise

Tervisedendus on protsess, mis ei alga ühest kindlast etapist, vaid arusaamisest, et teooria ja praktika käivad kokku.

säilitamisega. Tavaliselt me oma igapäevavalikutes ei mõtle, kui palju mõjutab terviskäitumist riigikord. Ja isiklik eeskuju on kindlasti oluline.

Töötame pidevalt õppekava parendamise ja ajakohastamise nimel. Võrreldes kümne aasta taguse ajaga on õpe läinud palju praktilisemaks. Peale baasteadmiste, ajaloo, erinevate kontseptsioonide ja mudelite õpetamise on oluline ajale mitte jalgu jääda ning suurendada õppes väitluse, turunduse, kommunikatsiooni ja uuemate kogemuste osakaalu. Meie õppekava on ainulaadne ka selle poolest, et 2014. aastast on tervisedenduse õppekaval Rahvusvahelise Tervisedenduse ja Hariduse Assotsiatsiooni (IUHPE) akrediteering.

Tervisedenduse kontseptsioon pärineb 1986. aastast, Ottawa Hartast, ning sealt tulevad ka peamised tegevussuunad. Kuigi igal riigil on oma strateegiad ja arengukavad, saadakse Euroopas ühtselt aru, kui räägitakse teemal *public health*.

*Tervist toetavad
valikud peavad olema
võimalikult lihtsalt
kättesaadavad.*

MIDAGI ERILIST

Õpetamise käigus suuname üliõpilasi aktuaalsete teemade ja probleemsete valdkondade juurde. Näiteks on oluline tervist soodustavate keskkondade kujundamisel teha aktiivselt koostööd linnaplaneeringute koostamises, kus tervisedendaja saab aktiivselt kaasa rääkida erinevatele tervisedenduse aspektidele tähelepanu juhtimisega.

Kui on loodud tingimused, on ka võimalused. Tervist toetavad valikud peavad olema võimalikult lihtsalt kättesaadavad. Näiteks, korraldatakse alkoholivabu avalikke sündmusi.

Vananeva ühiskonna ja eakate osakaalu suurenedes muutub järjest olulisemaks inimeste elukvaliteet kogu elukare vältel. Tervisedendaja planeerib ja koordineerib, mõjutades nii keskkonda kui ka inimeste terviskäitumist, valides selleks parimad meetodid ja vahendid.

Tänu keskkonna kujundamisele märkame indiviidi käitumisharjumustes muutust. Tervist soodustava keskkonna loomine on tänapäeval kohustus kõikidel sekkumistasanditel, sh valitsusel. Paljud meist ei kujutanud varasemalt ettegi tubakavaba keskkonda, näiteks et siseruumides ei suitsetataks. Tänu paljudele sarnastele muudatustele on inimeste elukvaliteet oluliselt parenenud.

Piret Tamme

kutseõppe osakonna juhataja,
elukestva õppe keskuse
õppejõud-lektor

Minu lugu

Minu taust on kasvatusteadused. Koolitajana olen kogu aeg selle valdkonnaga tegelenud. Noorest peast õppisin pedagoogikat, siis tegelesin andragoogikaga. Nüüd on minu doktoritöö seotud gerogoogika valdkonnaga.

Siin majas läheb mul juba 11. aasta. Sattusin siia Tervise Arengu Instituudi koolituskeskusest. Lugesin kuulutust ja kandideerisin.

Meie osakonnas on seitse õppekava: hooldustöötaja, erakorralise meditsiini tehnik, lapsehoidja, tegevusjuhendaja, abivahendispetsialist, sterilisatsioonitehnik, hambaraviassistent. Osakond areneb ja muutub kogu aeg. Rääkimata visuaalsest pildist. Meil on ju ikka väga ilus koht, kus töötame.

Kui siia tulin, siis kutseõppe osakonda veel ei olnud. Üks inimene tegeles hooldustöötajatega, kokku oli kaks õpperühma ja tol aastal lõpetas ajaloo väikseim rühm. Tuli luua osakond, struktuuriüksusena. Esimene uus õppekava oli erakorralise meditsiini tehnik, mis loodi selleks, et kiirabiauto juhid saaksid lisakompetentsi. Nüüd on haare laienenud: erakorralise meditsiini tehniku erialale tulevad õppima kiirabi ja erakorralise meditsiini töötajad, päästjad, sõjaväe taustaga ja ka erialase taustata inimesed. Eriala on saavutanud märksa ulatuslikuma profiili.

Pärast kiirabitehnikuid võtsime käsile lapsehoidja eriala. Algul pakkusime koolitust erivajadusega lapse hoidmiseks, kuid uue kutsestandardiga muutusidki erivajadused lapsehoidja põhikompetentsideks. Nii palju kui olen lasteaiatöötajatega rääkinud, on enamasti igas rühmas üks erivajadusega laps. Ega me ühe kutseõppeaastaga inimest psühhiaatrias välja ei koolita. Ja see ei ole ka eesmärk. Põhiline on see, et lapsehoidjad märkaksid teistsuguste vajadustega inimest ja teaksid, kuidas suhelda, mida teha.

Ka abivahendi spetsialistide õpe oli algul ilma kutsestandardita. Pärast seda, kui tööandjad pöördusid meie kooli poole, sai ka õppekava loodud. Seejärel võtsime ette tegevusjuhendajad, sterilisatsioonitehnikud ja siis hambaraviassistentid. Ühelt poolt on nende erialade kutsestandardite arendamist ja loomist tinginud tööandjate vajadus. Näiteks on sündimas uus eriala, kliiniline sekretär, kes töötab sekretäri-
na tervishoius. Seaduste muutudes on ümber kujunenud nõuded hooldustöötajatele.
2020. aastast üldhooldekodus ilma kutsetunnistusega töötada ei saa.

Tegevusjuhendaja õpe toimus meie koolis esialgu täienduskoolitusena. Vajadus kasvas, tööturul tekkis nõudlus. Eeldati, et koolid hakkavad seda eriala õpetama. Kõikide kutsestandardite arendamise taustal on toimunud muutused ühiskonnas. Muutunud on kultuur, eetika, suhtlemine, andmekaitse ja konfidentsiaalsus.

Kolleeg ei pea olema lähedane sõber, sa ei pea teda ilmtingimata sünnipäevale kutsuma, aga koostööd tuleb teha.

Ja siis rahvusvahelistumine. Kolmandat aastat lähevad meie õpilased üht osa praktikast sooritama välisriikidesse. Meie oskused hooldustöötaja ja lapsehoidja kutseõppes on silmapaistvalt head. Paljud partnerid Soomes, Saksamaal, Taanis ja Hollandis on meie õppijatest-praktikantidest huvitatud.

Praegu on meil üle 400 õppuri. Valdav osa tööandjaid soovib valida üksnes kutsetunnistusega töötajaid ja inimesi muudkui tuleb. Oleme teinud mõõndusi, et hooldustöötajad saaksid tulla põhihariduse baasil.

Juhtimisest

Olen kogu aeg olnud kutseõppe osakonna juhataja, olles ka hariduse juhtimise magister. Tean, et kõige olulisem on suhtlemine ja meeskonnatöö. Kuldreegel on, et töötajatega peab hästi läbi saama, aga üht ei saa eelistada teisele. Oleme üks meeskond, meie eesmärk on, et osakonnal ja kogu koolil läheks hästi. Siis suudame ka oma eesmärged realiseerida. Kolleeg ei pea olema lähedane sõber, sa ei pea teda ilmtingimata sünnipäevale kutsuma, aga koostööd tuleb teha. Pead suutma emotsioone vaos hoida, kuigi jah, kõik me oleme inimesed. Mõnikord peabki lugema seitsmeni ja tagasi ning alles siis minema rahulikult rääkima. Selleks et asjad toimiksid.

Teine oluline juhtimis põhimõte on, et inimesel tuleb lasta oma mure või probleem välja rääkida. Arvan, et juhina ei peaks ma emotsionaalsel tasandil sekkuma. Asjadel tuleb lasta laagerduda. Töötaja saab kitsaskohad välja tuua individuaalsel arenguestlusel. Selleks et juhtida täiskasvanuid, tuleb osata lahendada nii konflikte kui ka ennast kehtestada.

Õpetaja profiil, kogu tema profession on muutunud. Me ei räägi pelgalt tundide andmisest, vaid sellest, kui palju keegi on teinud muud tööd, kirjutanud artikleid, sõitnud Eesti teise otsa õpetama, korraldanud konverentse, arutelusid.

Aga miks inimestel silm särab? Kui ma midagi algatan, tulevad osakonna inimesed kaasa. Meil oli töökohapõhise õppe kvaliteeditunnustamine. Võtsime osa teaduse populariseerimise konkursist. Ja kui hooldustöötajad korraldavad teadusliku konverentsi, teevad uurimusi, tõstab see empiirilisel nende eriala mainet. Ise käisin muutuste juhtimise kursustel.

Areng on olnud kiire ja samal ajal positiivne. Areng tähendab sedagi, et peab järjest rohkem asju tegema. Ka juhtima peab rohkem. Meie kõrgkoolis on tippastme juhtide koosseis jäänud samaks. See sõltub inimestest, sõltub juhust. Meie arutame asjad läbi. Olen oma töötajatele öelnud, et kui sa oled ühe meili kirjutanud ja vastust ei ole, siis saada uus, ära hakka vabandama. Ja küll sa näed, et nad vastavad.

Kuldreegel on, et töötajatega peab hästi läbi saama, aga üht ei saa eelistada teisele.

MIDAGI ERILIST

See, et meil on praegu seitse õppekava, ei tähenda, et tulevikus ei võiks neid olla 17. Tahaks endiselt olla see hääl, kes panustab ühiskonna ja hariduse arengusse. Alustasime hooldustöötajate kutsevõistlusega, nüüd tahaks jõuda lapsehoidjate kutsevõistluseni. Tuua mängu mitmekultuurilised moodulid, sest lapsehoidjad viibivad kõige mitmekultuurilisemas keskkonnas. Ja neil on vaja teada, kuidas seal toimida.

Proloog

Praegu olen doktorantuuris. Kuigi see tekitab palju stressi, tahan öelda, et töö ei ole kõik. Mul on perekond, kodu ja sõpru, kellele palju panustan. Juba mõnda aega olen Kullaketrajates tantsinud. Kui on muud huvid, saab end teistes valdkondades tasakaalustada. Konfliktid tekivadki inimestel, kellel ei ole muud elu.

Juhina soovin, et meie osakonnal ja kogu organisatsioonil läheks hästi.

Ele Erik

sterilisatsioonitehnik

Minu lugu

2015. aasta lõpus sain e-kirja, saadetud meditsiiniseadmete tehniku töö asjatundjale Lõuna-Eesti Haiglas. Seal seisis, et õppekava töörühmal on valminud meditsiiniseadmete tehniku IV taseme kutsestandard. Seda tutvustati nüüd laiemale kasutajaringile. Järgmine kiri teavitas juba, et Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis saab 2016. aasta septembrist õppida uut kutset. Sterilisatsioonitehnikuks.

Kuni selle ajani oli Eestis ametit õpitud töökohal, sest erialaõpe puudus. Nüüd olin ootuses saada uusi teadmisi ja oskusi. Õppida pole kunagi hilja ja keegi pole teadmiste omandamiseks liiga vana. Pealegi on elukestev õpe tore ja hoiab vaimu värske. Peab vaid tahet olema.

Põnev eriala

Sterilisatsioonitehnika töö on põnev ja vastutusrikas. Erinevad meditsiinitarvikud jõuavad sterilisatsiooniosakonda. See on osakond, kus toodetakse puhtust. Tarvik võib olla ülisuur või hoopis mikroinstrument, õõnes või suisa terav. Meditsiinitarvikute käitlemine nõuab teadmisi, oskusi ja vahendeid. Eriala hõlmab puhastust, desinfektsiooni ning sterilisatsiooni. Mul on nii hea meel, et loodi võimalus sterilisatsioonitehnikuks õppida. Loodan, et meie lend ei jää viimaseks ja huvilisi jätkub.

Eriti on koolist meelde jäänud kutseõppe osakonna juhataja, lektor Piret Tamme ja minu kursuse juhendaja, õpetaja-õppekavade koordinaator Kristi Mähar. Neil on erialast professionaalsust, nad on täis pühendumust ja missiooni. Kristi suutis luua usaldusliku õhkkonna õpetajate ja õpilaste vahel, toetas ja suunas meid. Ja andis pidevalt tagasisidet. Olen alati olnud seda meelt, et oma erialal tuleb olla uuendusmeelne. Õppimisest on alati kasu.

MIDAGI ERILIST

Mul on hea meel, et saan rakendada saadud teadmisi oma töös. Lõputööga „Saastunud meditsiiniseadmete käitlemine sterilisatsiooniprotsessi eelselt Lõuna-Eesti Haiglas” olin haigla kvaliteedi töörühmal abiks juhendi koostamisel. Soovin koolile palju teadmishimulisi õpilasi ja seda igas eas. Et oleks koolirõõmu, tööõõmu, saavutusi, usaldust, märkamist, tunnustust ja mõttelendu!

Meditsiinitarvikud jõuavad sterilisatsiooniosakonda. See on osakond, kus toodetakse puhtust.

*Heidi
Naur-Šunkina*

õpetaja ja hooldustöötaja

Minu lugu

2012. aastal võttis elu uue suuna ja viis mind tööle Ida-Tallinna Keskhaigla neuroloogiaosakonda. Mõned kuud hool-dajana töötades mõistsin, et kui soovin teha oma tööd tiptasemel, on vaja õppida. Tahtsin omandada teadmisi ja oskusi, et osutada võimalikult head teenust abivajajatele. 2013 astusin Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli hooldustöötaja erialale. Pidev praktika, äsja õpitud teadmiste ja oskuste kasutamine tööl andis tugeva tõuke, et seda jagada teiste hooldajatega. Meie haigla koolitusosakond pakkus sisekoolituse võimalust, millest arglikult kinni haarasin. Nähes, kui väga mulle õpetamine meeldib, sain omakorda julgust teha elus järgmisi samme.

Kool andis mulle teadmiste ja oskuste, hoiakute ja väärtuste vundamendi. Mõistmise, et alati tuleb leida viis, kuidas asetada end mõttes abivajaja rolli, et teda toetada, suhelda ja juhendada. Erialal töötavate inimestena eeldame tihti, et kui tean mina, siis teab ka abivajaja. See ei ole nii, aga meie oleme need, kes saavad aidata, kaitsta.

Õppimisest, õpetamisest

Hooldustöötaja kutset omandades mõtlesin alternatiividele, mida veel tulevikus eriala heaks teha. Leidsin kaks suun-da, mis mulle huvi pakkusid: õpetajatöö ja erakorraline meditsiin. Et erakorralise meditsiini tehniku õpet on võimalik alustada ainult talvel, otsustasin aega kokku hoida, proovida õnne ja pärast lõpetamist suunduda esmalt Tallinna Üli-kooli kutsepedagoogi erialale. Kogu ülikoolis õppimise ja erialal töötamise aja tundsin, et vajan veel teadmisi ja oskusi, mida rakendada erakorralistes situatsioonides, sh tööl, kodus, tänaval jne. Liikudes pedagoogiliste õpingute lõpps-taadiumisse, tegingi otsuse uuesti sisse astuda Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli erakorralise meditsiini tehniku erialale.

Soovin oma erialal edasi arendada eeskätt hooldustöötajaid. Jagada oma igapäevaseid õppimis- ja töökogemu-si, leida erinevates olukordades mõlemapoolne parim lahendus, mis toetub eriala põhiväärtustele. Nähes, kuidas õpilaste mõttemaailm teadmiste ja oskuste järkjärgulise omandamise käigus muutub, on see tunnustus. Toetan hoiakute ja väärtuste kujundamisel kutse-eetilist lähenemist. Seda on vaja märgata. Õpetamine on väga paeluv. Kui näed õpilastes toimunud muutusi, siis tunned end aeg-ajalt isegi maailmaparandajana.

Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, kellega vaevalt et jõuab sammu pidada, on mulle teadmiste, hoiakute ja väärtuste tugisammas. Kogu minu erialaste oskuste baas sai alguse just Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolist. Mul on endiselt eri-nevates enesetäienduse ja arengusuundades kõrgkoolilt palju õppida. Neil on uued projektid, koostööpartnerid, visioon ja missioon.

MIDAGI ERILIST

Minu erilised õpetajad näitasid elumuutuste võimalikkust, olid toeks erinevate tegude elluviimisel. Nad pakkusid võimalust end proovile panna nii hooldustöötaja kui ka õpetajana. Oma eeskujuga loodi mulle pilt sellest, et minus peitub väärtus, mis aitab parendada kutseõppe mainet ja hooldustöötajate professionaalsust. Leian, et kutseõpet on vaja väärtustada, räägin seda alati ka oma õpilastele. Olen uhke selle üle, et töötan erialaspetsialistina, kellest oleneb suures osas abivajaja heaolu ja väärikas elukulg.

Inimliku kontakti tähtsus ei kao. Pikaajaliste haiguste ravis võime aina rohkem usaldada südamlikke ja oskustega hooldajaid, kes järjest enam võtavad üle õe kohustusi.

*Hanna-Stiina
Heinmeets*

Tegevusterapeut, õppejõud

Minu lugu

Minul oli tegevusteraapia eriala valik teadlik otsus. Massaažiõpingute ajal puutusin kokku füsioterapeudiga, kes töötas õppejõuna Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis. Kuuldes, et mul on plaan edasi õppida, soovitas ta mulle uut ja põnevat, tegevusteraapia eriala. Mulle tundus, et see on loomulik jätk massaažiõpingutele.

2004. aastal kandideeringi Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli tegevusteraapia erialale. Õpinguaeg oli väga huvitav, olen tänulik erinevate võimaluste eest osaleda intensiivkursustel Belgias ja Lätis. Just Belgias toimunud intensiivkursus palliatiivravist tõi mulle selguse, mida kõike tegevusteraapia eriala endas kätkeb. Et Eestis tookord alles nappis erialaspetsialiste, käis meil lektoreid Soomest, Lätist ja Belgiast. Ei jagunud ka praktikabaase, kust leida juhendajaks tegevusterapeuti. Tagantjärele mõeldes on see mind teinudki tugevamaks ja kindlamaks. Igapäevapraktika innustas mind pidevalt otsima ja analüüsima, kuidas rakendada tegevusteraapiat erinevatel tasanditel. Uurisin kirjandust ja teiste riikide kogemusi, kasutasin ka intuitsiooni ja varem omandatud kunstioskust. Mis peamine, mulle endale meeletult meeldis, mida kõike oli võimalik nende inimeste jaoks teha. Neljandal kursusel asusin eakate praktikale SA EELK Tallinna Diakooniahaiglasse – sinna, kus praegugi töötan.

Individuaal- ja rühmateraapiad patsientidega läksid edukalt. Aasta pärast tööle asumist pakuti mulle võimalust hakata juhtima dementsusega patsientide osakonda. Lähtusin erialaeetikast ja oma tõekspidamistest. Seadsin sihiks teha võimalikult palju meeskonnatööd, et neid inimesi paremini ja teadlikumalt aidata.

Aja jooksul sain selgeks, et see töö on midagi palju enamat ja sügavamat, kui arvata oskasin. Tegevusteraapia kätkeb endas peamist inimeseks olemise väärtust, milleks ongi elamine. Oma töö kaudu olen õppinud väärtustama lihtsaid asju, millele sageli ei mõelda, näiteks iseseisvus igapäevastes tegevustes, suhtlemises, liikumisel jne. Mu töö on mind õpetanud elu hindama ja olema tänulik iga hetke eest, mida elu pakub, nii ametialaselt kui ka isiklikult.

Mu töö on mind õpetanud elu hindama ja olema tänulik iga hetke eest, mida elu pakub.

Põnev eriala

Töötan palliatiivravi valdkonnas. Siin rakendatakse toetavat ja leevendavat lähemist neile, kellel pole lootust tervenemisele. Tegevusteraapial on palliatiivravis äärmiselt tähtis roll kliendi ja tema lähedaste toimetuleku, heaolu ja elukvaliteedi säilitamisel. Tegevusteraapia tee

leidmine selles valdkonnas on olnud põnev, vahel keeruline teekond. Olen pidanud ennast isiklikult ja erialaselt täiendama, aga ka vaimselt kasvama. Veel suurem proovikivi iseendale on olnud teadmiste edasi andmine tegevusteraapia õpilastele.

Minu töö on peamiselt seotud dementsusega inimestega. Iga aastaga on maailmas aina rohkem neid, kellel on dementsuse sündroom, samuti nagu neidki, kes on seotud dementsusega inimeste hooldamisega. Paljud hoolduse ja iseisivsusega seotud küsimused on tegevusterapeudi pädevuses. Tegevusterapeudil on suur roll sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kujundamisel ja toimetulekunõustamisel, et dementsusega inimesi ümbritsevad lähedased oskaksid teda märgata ja aidata, suhelda ja ennetada elu ohustavaid olukordi. Tallinna Diakooniahaiglas, Dementsuse Kompetentsikeskuses ja MTÜ Elu Dementsusega loodud tugirühmades töötades pakun dementsusega inimeste lähedastele toimetulekukoolitust.

Tegevusteraapial on palliatiivravis tähtis roll kliendi ja tema lähedaste toimetuleku, heaolu ja elukvaliteedi säilitamisel.

MIDAGI ERILIST

Eriala arendades sai minust vähehaaval õppejõud, õpetan kuuendat aastat Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis tegevusterapeute. Oleme Tallinna Diakooniahaigla koolituskeskuses aastate vältel korraldanud koolitusi ja konverentse erinevatele sihtrühmadele, näiteks hooldusteenust osutavatele asutustele.

2010. aastast olen MTÜ Palliumi asutajaliige ja Eesti Tegevusterapeutide Liidu liige;
2016. aastast MTÜ Elu Dementsusega lihtliige ja 2019. aastast MTÜ Elu Dementsusega juhatuse esimees;
2018. aasta tõi Vabariigi Presidendi tunnustuse aasta vabatahtlike kaasajana SA EELK Tallinna Diakooniahaiglas;
2019. aastal tunnustati mind kodanikupäeva aumärgiga dementsuse valdkonna arendamise eest, mille andis üle rahvastikuminister Riina Solman.

Siret Piirsalu

elukestva õppe keskuse
juhataja

Minu lugu

Minul on kooliga üsna pikk ajalooline taust. Esimest korda tulin siia 2003. aastal, riigikeele õpetajaks. Siis oli veel tegemist Tallinna Meditsiinkooliga. Olen eesti filoloogi taustaga ja alustasin tööd vene keelt kõnelevate tudengirühmadega, kes õppisid riigikeelt. Hakkasin nendele eesti keelt õpetama. Algusaastatel koosnesid need õpperühmad peamiselt tüdrukutest, aastatega on noormeeste osakaal tõusnud. Põhiliselt vene taustaga õppuritele koosnes eesti keele õpe tol ajal üld- ja erialakeele õpetamisest. Riigikeeles töötasime erialakeele õpetamiseks välja õppematerjalid, valmis õpikut ei ole kunagi olnudki. Olin kolm aastat riigikeele õpetaja, seejärel olin lapsepuhkusel. 2008. aastal, mil lapsepuhkuselt tulles hakkasin otsima töölemineku variante, lahkus siit pensionile kauaaegne eesti keele õppejõud Helgi Ummus. Mul avanes võimalus tema asemele kandideerida.

Nüüd sain juba alustada eesti keele õpetamisega tavarühmadele. Kuna meid, keeleõpetajaid oli koolis rohkem ja kolleegidega oli väga tore töötada, tekkis mõte luua oma keeleõppejõudude üksus, kuhu kuulusid meie eesti, inglise, ladina ja vene keele õppejõud. Pean mainima, et mulle väga meeldib õpetada. Koos inglise keele õppejõuga olime tol ajal keeleõppejõudude seas ühed nooremad.

Põnev eriala

Aastatega on vajadus eesti keele õpetamiseks järjest rohkem end õigustanud. Kursuse lõppedes tunnistavad paljud, et ei teadnudki end nii valesti rääkivat-kirjutavat. Õpetame õigekirja, lauseõpetust, erialakeele kasutamist, referaatide kirjutamist, arutame erinevad kirjavariandid läbi ja täidame harjutusi.

Olen eesti keele austaja ja seisan Eesti teaduskeele eest. Pooldan kõike eestipärast. Meie keel ja rahvus on meile väga olulised ja rahvusliku identiteedi kandjad. Rahvusel peab olema oma kultuur ja keel. Olen väga uhke meie keeleseaduse üle, kuigi võin sama hästi rääkida inglise, vene ja soome keeles.

Selleks et teada saada, kas peaksin õpetamises midagi muutma, loen üliõpilaste tagasisidet oma õppeainele. Tavaliselt on kõik rahul ja sooviksid rohkem ainetunde. Tähtis on tabada õige hetk ja saada üliõpilased huvituma sellest, kuidas nad keelt kasutavad. Näiteks oleme arutlenud, kuidas nad igapäevaelus märgikeelt kasutavad ja tõlgendavad emotikonide tähendust. Seevastu, kui õpetame teaduskeelt, peab sõnal ja tähendusel olema üksühene vastavus, ei tohi tekkida tõlgendamise variante.

*Ausalt öeldes
mulle väga meeldivad
keerukad
ülesanded.*

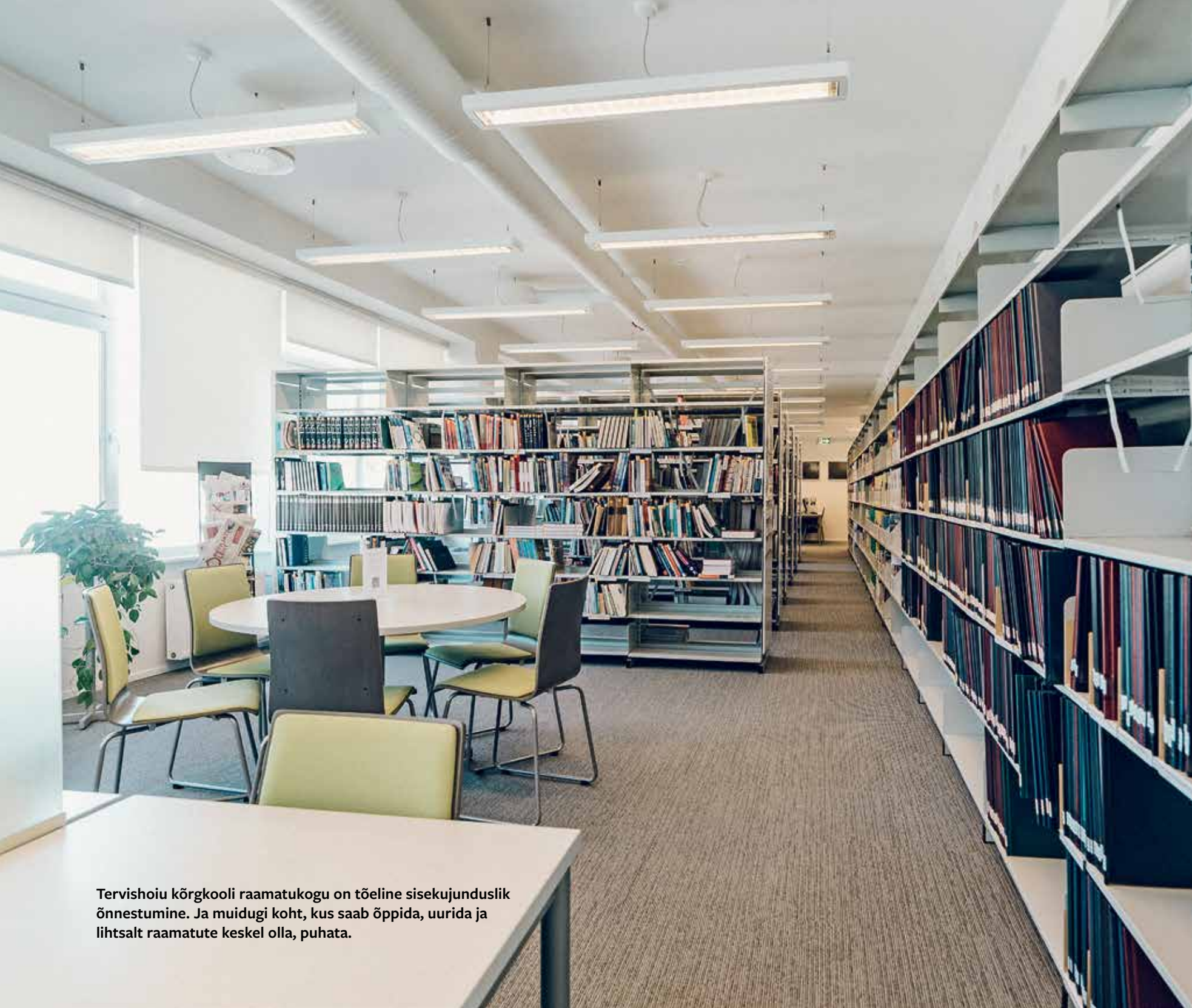
Teine valdkond, millega ma kõrgkoolis tegelen, on elukestev õpe. Pakume täienduskoolitusi tervishoiu ja meditsiini valdkonna spetsialistidele, nt õdedele, farmatseutidele, ämmaemandatele, aga ka laiemalt elanikkonnale ning ettevõtetele, näiteks stressi ennetamise ja esmaabi koolitust. Varem selleks eraldi struktuuriüksust ei olnud. Oli täienduskoolituste osakond. Kui 2016. aastal tekkis võimalus ennast proovile panna täienduskoolituste valdkonnas, võtsin pakkumise vastu, sest olin pikalt siin kõrgkoolis juba töötanud ja keeleõppe tõttu puutunud kokku ka tervishoiuteemadega. Ausalt öeldes mulle väga meeldivad keerukad ülesanded. Ma ei ole tervishoiu ega meditsiini taustaga ja uus võimalus pani mind endalt küsima, kas olen pädev seda tegema. Nii olemegi täienduskoolituste valdkonnas Liis Johansoniga kahekesi seda vedanud. Meil on palju suhtlemist, erinevaid projektitöid, mille käigus tutvume uute inimesega, loeme erinevaid materjale ja õpime pidevalt midagi juurde. Näiteks oleme hakanud organiseerima kõrgkoolis tervisedenduslikke perepäevi, mis on avalikkusele mõeldud tasuta üritused ja nende planeerimisel tuleb arvestada sellega, et igas vanuses osalejatel oleks midagi põnevat ja kasulikku teha.

*Rõõmu teeb see,
et elukestev õpe kui
protsess ühiskonnas
on järjest populaarsemaks
muutunud.*

MIDAGI ERILIST

Rõõmu teeb see, et elukestev õpe kui protsess ühiskonnas on järjest populaarsemaks muutunud. Nüüd ongi võimalus terve eluaja jooksul juurde õppida, ühendada varasemad teadmised uutega, mis annab palju rohkem võimalusi ennast realiseerida. Ja elukestev õpe on puudutanud mind ennastki. Olen pidevalt juurde õppinud, see omakorda on toonud mulle uusi vastutusvaldkondi. Kõige uuem teema on mulle Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli raamatukogu, kolmas valdkond, mida asusin koolis juhtima.

Tervishoiu kõrgkooli raamatukogu on tõeline sisekujunduslik õnnestumine. Ja muidugi koht, kus saab õppida, uurida ja lihtsalt raamatute keskel olla, puhata.

Tõnis Allik

nõunike kogu esimees,
AS Medicum
Tervishoiuteenused
juhatuse esimees

Minu lugu

Nõunike kogu esimees sai minust ühtpidi lihtsalt. See oli vist 2010, kui selline „tarkade klubi” seadusega rakenduskõrgkoolidele kohustuslikuks tehti. Rektor tegi mulle ettepaneku. Oli kohe tunda, et see mõte on läbi kaalutud. Kuivõrd ainult kaks kõrgkooli valmistab õdesid ette tervele sektorile, on tööandjatel väga suur huvi koostööks ja ma ei lasknud end kaks korda kutsuda. On väga tähtis, et meil õdede pealekasv jätkuks.

Õdede juurdekasvust

Õdede arvu ebapiisavus ja kasvav tervishoiusisene konkurents personalile on olnud üks suuremaid probleeme. Ainult koolitustellimuse suurendamisega seda ei lahenda. Personali väljavoolu peatamine oli kriitiliselt tähtis ka õendusvaldkonnas. Saavutasime selle mitme järjestikuse palgakokkuleppega, et õdede nappus ometi hakkaks vähenema ja muidugi tuli leida uusi võimalusi, et õdesid ka rohkem ette valmistataks. Koostööl, mis algas suhteliselt keerulistel aegadel, oli sel ajal kõige kuumem teema tasu, mida kõrgkoolid maksid õdede praktika eest haiglates, perearstipraksistes ja kiirabis. Kuna haiglatel oli õdesid krooniliselt puudu ja praktika korraldamine oli lisakoormus, otsustasime nii, et kõik osalised panustavad. Ministeeriumid toetavad, haiglad loobuvad raha küsimast ja võtavad hoopis kohustuse. See kokkulepe kehtib siiani. Minu arvates on see suur võit kogu tervishoiusektorile, sest arstide arvu suurenemisest on palju räägitud, õdede arvu suurenemisest aga suhteliselt vähe. Ühelt poolt leidis kool võimaluse, kuidas õpilaste arvu tõsta. Haiglad eraldasid raha, et praktika eest tasuda. Kuigi arstide olukord on praeguseks palju parem, ei ole me õdede puudusest veel üle saanud. Eriti Tallinnas ja selle ümbruses on püsiv õdede defitsiit. Ometi on loogika ja struktuur leitud, kuidas vastuvõttu veelgi kasvatada. Samuti on aeg uuesti kolmepoolsed kokkulepped läbi vaadata. Õnneks on eriala säilitanud populaarsuse ja ülikooli saamiseks on päris suur konkurss. Nõunike kogu on selliseid arengusuundi ja kokkuleppeid alati toetanud.

Suur pilt ja ettemõtlemine

Kui õppe- ja tehnilise kvaliteedi parandamine on tulnud kooli seest, siis nõunike kogu on kooli juhtkonda toetanud, kaasanud nii palju kui on vaja, haiglate tuge ja arste. Üheskoos rajasime simulatsioonikeskuse, seegi on eeldanud pädevat lisajõudu. Kui simulatsioonikeskusega tehti tervishoiu kõrgkoolis algust, oli meil

Õdede võimestamine on oluline, mistõttu õdede soov kraadi tõsta on mõisteta.

sama asi ka haiglas plaanis. Kool aga oli juba raha leidnud, oli asja üles ehitamas. Pöördusin haigla spetsialistide poole ettepanekuga appi minna ja aidata õpet alustada. Ma arvan, et meil õnnestus nii mõnigi õpetaja koolile leida. Siin on oluline ettemõtlemine, moodne mõtlemine. Sa pead pildist aru saama. Kui vaatad küüned enda poole ega ole valmis raha või aega panustama, siis head tulemust ei tule.

Tallinna eripära on see, et kuna siin arstide väljaõpet pole, on raviasutusel tahe tervishoiu kõrgkooliga tihedamalt koostööd teha. Tartus on see pigem loomulik olek. Nõunike kogul on alati olnud soov, et haigla ja ülikool oleksid tihedamalt integreeritud. See, et Pärnus ja teisteski kohtades Eestis on õe ja ka kutseerialade õpe avatud, näitab ülikooli paindlikkust. Ja kindlasti tuleb kõrgkoolil kvaliteetivse vastuvõtu kasvatamisega edasi minna. Kooli juhtkond on nii sisu kui ka vormi mõttes viimastel aastatel arenenud. Rektoril on piisav usaldusväärsus, ta on ikka tagasi valitud. Heas mõttes kahepaiksust peaks edasi arendama, et haiglates töötavad võimekamad õed saaksid õpetajatena praktiseerida ning et neil oleks motivatsiooni õpetada.

Tervishoiualane kõrgharidus ongi mõnes mõttes saavutanud eristaatuse. Arstide puhul oli riiklik tellimus selgelt ette öeldud. Õdedele tekitati riiklik tellimus aastaid hiljem. Siin mängivad olulist rolli ka kõrgkoolid, sest lobi ja sektori surve on oluline, samuti erialaliitude roll. Nõunike kogu, kus on nii sotsiaalministeeriumi kui ka haridusministeeriumi inimesi, teeb tööd, mis on aidanud otsuseid ministeeriumides läbi rääkida. Ma arvan, et selline, seljad koos taktika on olnud hea. Haridusministeerium on paljude sektorite surve all, aga kui tööandjate poolelt on vajadus selgelt välja öeldud, aitab see neil rahastamisotsuseid kiiremini langetada.

Üks viimaseid selliseid olulisi otsuseid oli magistriprogrammi algatamine. Põhjendades selle vajadust õppeprogrammi auditeerijatele leidsime, et kuigi praegu pigistab king kõige rohkem bakalaureuse tasemel õdede koha pealt, on veelgi pikemalt vaja ette näha, et haiglates oleks püsivat kompetentsi nii teaduse kui ka juhtimise tasemel.

MIDAGI ERILIST

Minu arvates on oluline õdede võimestamine, mistõttu õdede soov akadeemilist kraadi tõsta on mõistetav. Paljud teevad seda organisatsiooni käitumise ja juhtimise valdkonnas. Kuid kraadiõpe ei saa jääda ainult juhtimisega seonduvaks, peame suutma õendust ka erialaselt edendada ja arendada. Õenduses on hulk teemasid, nagu kvaliteedisüsteemid, kindlate rahvusvaheliste standardite loomine, need juurduvad visalt, kuid selle teadmise edendamine on haiglatele tulevikku silmas pidades vajalik. Magistriprogramm on vajalik erialaselt. Ja tähtis on, et õenduses selline tase tekiks.

Nõunike kogu on kõrgkoolile nõu andev kogu, mis viitab, et kool ei pea otseselt nõu kuulda võtma, aga soovi korral võib küll. Aastate jooksul olnud kooli nõu ja jõuga toetatud ja aidatud luua uusi perspektiive.

Ülle Rohi

nõunike kogu aseesimees,
AS Ida-Tallinna Keskhaigla
juhatuse liige-
õendusjuht

Minu lugu

Kuigi ma ei ole ise kunagi Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis õppinud, ei mäleta viimasel 23 aastal aega, kui ma ei oleks Tallinna Tervishoiu Kõrgkooliga suhelnud ja koostööd teinud. Omandasin õe kutse Tartus, millele järgnesid õpingud Tartu Ülikoolis õendusteaduse osakonnas; niisamuti oli erialakoolituse diplomi andja Tartu kool. Mis on siis loonud suhtlussilla Tallinna kooliga? Koostöö formaalsem pool on tulnud ametite kaudu – Mustamäe Haiglas koolitusosakonna töötajana ning hiljem Ida-Tallinna Keskaigla õendusjuhina töötades. Kindlasti on selle suhtluse tegelik vundament meie ühine huvipunkt ehk õendus ja selle arendamine ning missioonitunne tervishoiusüsteemi kestlikkuse tagamisel erinevate valdkonna spetsialistide õpet arendades.

Olen kõrgkooli nõunike kogu liige selle loomisest alates. Nõunike kogu on kõrgkoolile nõu andev kogu, mis viitabki, et kool ei pea otseselt nõu kuulda võtma, aga soovi korral võib. Loodan, et meil on aastate jooksul olnud võimalus nõu ja jõuga kooli toetada, tuua teavet ja väljakutseid praktikast ning samas luua uusi perspektiive. Rõõm on tõdeda, et kõigi ühise panustamise tulemusel on kool arenenud keskeriharidust andvast meditsiinikoolist tunnustatud rakendus kõrgkooliks. Kooliks, millel on oma selge tervishoiu õppeasutuse kuvand õppijatele ja kindel roll koostööpartnerite jaoks.

Õppimisest, õpetamisest

Väärtustan kõrgelt elukestvat õpet. Juhina või spetsialistina ei kujuta isegi ette, et paneksin enda jaoks õpingute ukсед kinni. Õppimine on elu osa nagu hingamine, sa ei mõtle sellele, see on eksisteerimise alus. Tõenäoliselt on see vajadus peale õendusvaldkonna õpingute viinud mind aastate jooksul Tallinna Ülikooli sotsiaaltööd ja hiljem magistriõppesse organisatsiooni-käitumist õppima. Vaadet on avardanud aastaste õppeprogrammide läbimine TÜ majandusteaduskonnas ärijuhtimise intensiivkursusena ja TTÜ kvaliteedijuhi pädevuskoolitus. Mu eriline huvi on läbi aastate olnud juhtimise, eelkõige personalijuhtimise ja arendamise valdkonnaga seonduv.

Õppimisest suurem proovikivi on ehk isegi õpetamine, juhendamine. See eeldab oma teadmiste süstematiseerimist, fookuste seadmist, sihtrühma järgi teema sügavuse taseme määratlemist jms. Oma teadmisi ja kogemusi analüüsid ning õppematerjale koostades õpid lõpuks ise ehk kõige enam. Samamoodi on õppimine ja õpetamine suur väärtus kogeda, kuidas noorem või vanem kolleeg mõtleb, millele ja milliseid tähendusi antakse, mis inspireerib või hoiab kolleege tagasi, kas ja kuidas tunnetatakse vastutust – iga inimene on ammendamatu õppimise allikas.

*Õppimine on elu osa
nagu hingamine, sa ei
mõtle sellele, see on
eksisteerimise
alus.*

Arvan, et inimesed, kes on käinud siin koolihoones eri aegadel, märkavad esimesena, kuidas on muutunud kooli keskkond. Hea meel on tõdeda, et muudatused ei ole piirdunud vaid keskkonnaga. On uuendatud ja edasi arendatakse kutse- ja erialasid, õppekavasid, õpetamise ja juhendamise kvaliteeti, iga aastaga on järjest enam hoogu saamas rakendusuringute pool. Kool on avatud hoiakuga ja märkab, et tervishoiusüsteem vajab erinevaid spetsialiste. Traditsiooniliste õenduse ja ämmaemanda õppekavade kõrvale on lisandunud uusi rakenduskõrghariduse ja kutseõppe võimalusi. Magistriõppe alustamisega on loodud uus tase, mis sillutab teed edasistele haridustasanditele. Samas ei tohi unustada, et professionaalne areng ei pea olema ainult vertikaalne. Täiendkoolituste võimalused peavad olema ka kodus Eestis rohkem kättesaadavad horisontaalseks arenguks ja elukestvaks õppeks. Õppimisvõimaluste olemasolu nii kraadiõppes kui ka praktilisema suunitlusega täiendkoolitustel suurendab võimalust, et inimene jääb muutusi ja muudatusi otsides tervishoiusüsteemi. Koolis rakendatav varasema õpi- ja töökogemuse arvestamine on hea näide, mis lubab paindlikumalt liikuda õppekavade vahel, reageerida muudatustele tööjõuturul ning kavandada erialast karjääri.

Põnev kutseala

Mis on õendus? See on eelkõige holistiline lähenemine inimesele. Selle sõna tähenduse mõistmisest ning praktikasse rakendamisest algab õendus sügavaimas ja parimas tähenduses.

Õendusvaldkonda jäävate kutsealade esindajad teevad ära väga olulise osa tööst patsientide heaks. Oma valdkonnale pühendunud õed on tasemel, mis võimaldab võtta vastutuse näiteks patsiendiõpetuse ja haiguspuhuse nõustamise valdkonnas, krooniliste või pikaajaliste haigustega patsientide jälgimisel, rääkimata tervisedendusest. Ükski arst ei ole oma spetsialisti kuvandis kaotanud, kui tal on meeskonnas professionaalne õde-spetsialist. Tugeva meeskonnaga on võimalik luua sünergia, mis tagab parima abi patsiendile. Tervishoiuteenuste osutajate rollis toimuvaid muudatusi iseloomustab paar arvu: kui meie haiglas oli eelmisel aastal üle 600 000 ambulatoorse visiidi, siis pea kolmandik neist ehk üle 184 000 külastuse tehti õe ja ämmaemanda juurde.

Eraldi esiletoomist väärib õdede tegevus iseseisva õendusabi ja koduõendusteenuse osutamisel, ämmaemandate roll rasedate jälgimisel ja sünnitusel, väljaõppinud hooldustöötajate panus meeskonnatöös. Kõik see on niisamuti Eesti tervishoiu kõrgkoolide õppe ja arengu muutuste peegeldus.

MIDAGI ERILIST

Kool on õppiv ja arenev organisatsioon, õpetav ja arendav nii õppijatele kui ka meile – koostööpartneritele. Alati, kui kool on läbinud akrediteerimise, räägib see püsimisest, arenguvõimest.

Tähelepanuväärne on olnud õppekeskkonna nüüdisajastamine, näiteks tehniline baas, mis on loodud simulatsioonikeskusesse õppimiseks ja õpetamiseks. Kool ei ole jäänud enesekeskseks, vaid loonud sidemeid Tallinna Ülikooli, TalTechiga, arendanud rahvusvahelisi suhteid, osalenud aktiivselt rakenduskõrgkoolide rektorite nõukogu töös.

Oluline on seegi, et aasta õppeasutuse juhiks 2018 valiti Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli rektor Ülle Ernits. See on tunnustus kogu tervishoiukoolitusele, mille taga on kooli juhtide töö, järjepidevus, visioon ja tahe areneda.

Nõunike kogu ühise panustamise tulemusel on kõrgkool arenenud keskeriharidust andvast meditsiinikoolist tunnustatud rakenduskõrgkooliks. Siia kuuluvad tervishoiuasutuste juhid, kõrgkoolide ja erialaliitude ning ministeeriumide esindajad.

1. rida vasakult Ivi Lillepuu, Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse osakonna peaekspert, Merike Sisask, Tallinna Ülikooli Ühiskonnateaduste Instituudi sotsiaaltervishoiu professor, Heli Paluste, Sotsiaalministeeriumi tervisesüsteemi arendamise osakonna tervishoiuvõrgu juht, Ülle Ernits, Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli rektor, Ülle Rohi, AS Ida-Tallinna Keskhaigla juhatuse liige-õendusjuht, Ester Öpik, Terviseameti Põhja regionaalosakonna juhataja.

2. rida vasakult Kalju Meigas, Tallinna Tehnikaülikooli professor, Urmas Sule, SA Pärnu Haigla SA juhatuse esimees ja Eesti Haiglate Liidu juhatuse esimees, Tõnis Allik, AS Medicum Tervishoiuteenus juhatuse esimees.

Fotolt puudub nõunike kogu liige, Turu Ülikooli õendusteaduse professor Elina Haavisto.

Ivi Lillepuu

nõunike kogu liige,
haridus- ja teadus-
ministeeriumi kõrg-
hariduse osakonna
peaekspert

Minu lugu

Sidemed Tallinna Tervishoiu Kõrgkooliga on mul 2013. aasta sügisest, kui tulin haridus- ja teadusministeeriumisse tööle. Kooli juurde töidki mind töökohustused ehk vastutus rakenduskõrgkoolide eest ja sellega kaasnev nõunike kogus osalemine. Aastatega on töösuhted kasvanud sõprussuheteks ning kool saanud mulle lähedaseks ja armsaks.

Nõunike kogu liikmena olen ikka püüdnud aidata, kui kool on abi küsinud. Nende valmisolek töös abi küsida on mulle oluline. Tänu sellele saab võimalikud ohukohad ühiselt läbi arutada ning jõuab kiiremini ja valutumalt lahenduseni.

Õpetamisest

Juhtkond on kooli väga tugevalt panustanud. Neil jätkub entusiasmi ja ideid, arutatakse uusi plaane ja kavasad, raskused ja takistused on koolielu normaalne osa ning need on lahendamiseks, mitte põhjus kurta või kiruda.

Oma valdkonnas on nad väga tugeva fookusega hariduse kujundajad. Nad on sotsiaalministeeriumi partnerid, haiglate, õdede liidu ja paljude teiste organisatsioonide partnerid, õppekavasid on koos kujundatud töömaailma tegelike vajaduste järgi.

Kui haridus- ja teadusministeeriumi haldusalas olevaid rakenduskõrgkooli omavahel võrrelda, siis Tallinna ja Tartu tervishoiu kõrgkoolid on olnud veidi innovaatilisemad, keerulised tehnikavaldkonnad ei ole saanud uuendustega kaasa minemise, õpingute katkestamise vähendamise ja valdkonna propageerimisega nii hästi hakkama kui tervishoiu kõrgkoolid. Veelgi enam, tervishoiu kõrgkoolid on tõusnud aste kõrgemale, pakkudes magistriõpet. Kui ma ministeeriumi tööle tulin, oli meil seisukoht, et rakenduskõrgkool ei pea magistriõpet pakkuma. Kaua püsinud barjäär on nüüd murtud ja magistriõpe avatud. See on tähendanud kõrgkoolile väga suurt tööd.

Tihedasseastumiskonkurss õppekohale on kindlasti kõrgkooli suure panuse tulemus. Kõik tüdrukud mängivad poodi, paljud lapsed tahavad saada õpetajaks, kuid millalgi unistused muutuvad ja nii müüjatest kui ka õpetajatest on meil väga suur puudus. Tervishoiu valdkonna erialadel aga sisseastujaid jätkub. See näitab, et valdkonna propageerimisel on õigeid asju tehtud. Oli aeg, kui õdedele oli oluline saada Soome tööle, nüüdseks on meil õdede palgad kasvanud ja me ei koolita enam kalleid spetsialiste teiste riikide tervishoiusüsteemide jaoks. Kuid õe töö on endiselt vastutusrikas ja raske ning kuigi demograafiline langus on olnud suur, ei ole sisseastumiskonkurss kooli vähenenud, seega on osatud õppimine kõrgkoolis atraktiivseks teha.

Oma valdkonnas on nad väga tugeva fookusega hariduse kujundajad.

Põnev eriala

Tervishoiusüsteemi on vaja rohkesti n-ö tavatasandil toimetavaid õdesid ja mõnevõrra vähem valdkonnale spetsialiseerunud eriõdesid. Pikka aega koolitati viimaseid samuti rakenduskõrgharidusõppes, aga valdkonna arenguks, selleks, et tervishoiu kõrgkool endale ka õppejõude saaks, on vajalik magistriõpe. Ka selleks, et valdkond rakendusuringute toel edasi areneks, et haiglad oleksid võimelised otstarbekamaid süsteeme rakendama, uuendustega kaasa minema jne, on osal spetsialistidest vaja magistrikraadi ja väiksel osal ka doktorikraadi. Eriti on viimased olulised jällegi kõrgkooli õppekvaliteedi parandamisel.

Veel meeldib mulle väga, kuidas kõrgkool rahvusvaheliselt toimetab, tihedat koostööd tehakse Soome ja Ukrainaga ning paljude teiste riikidega. Nende kompetentsi ja võimekust hinnatakse ja kasutatakse välispartnerite juures. See on jällegi üks aspekt, tänu millele kõrgkool areneb. Jah, Eesti tööturu tarvis ei ole vaja ingliskeelset õeõpet korraldada, aga kõrgkoolil on vaja muutuda rahvusvahelisemaks, et silmaringi laiendada ning häid kogemusi leida ja rakendada. Väga hea pinnas on selleks juba tekkinud ja nad ajavad vagu innuga edasi. Ja miks me ei võiks tulevikus rahvusvahelise turu jaoks õdesid või optometriste inglise keeles koolitada, kui meil selleks kompetents on olemas.

Õe eriala on muutunud tehnoloogiapõhiseks, lihtsustades ja kergendades rutiinseid kohustusi, aga inimliku kontakti tähtsus õe töös ei kao. Empaatia ja kindlad väärtushinnangud on õe eriala juures vajalikud edaspidigi. Valdkond areneb kiiresti ning me ei tea, kuidas see tulevikus hooldaja, õe, arsti ja proviisori vahel ära jagatakse. Mis tähendab, et kool peab kogu aeg muutustel kätt pulsil hoidma.

Inimeste arusaam haigeks jäädes on ikka see, et tore, kui minuga tegeleks arst. Krooniliste haiguste ja lihtsamate juhtumite ravis võiks me rohkem usaldada pereõde, kes vaatab raviplaani üle. Patsientide hulgas ei ole õe vastutusalala laienemine niiväga veel usaldust tekitanud. Kui nad tõestavad ennast, tekib kindlasti ka usaldus pöörduda otse õe poole. See on pikk protsess, aga õige suund. See on hea, kui õde on kõrgelt haritud. Siis on kontakt arstiga parem, teineteisemõistmine kiirem. Kui õe haridustase tõuseb, on vaja ka hooldaja oskused üle vaadata. Hooldajate seast peab tulema inimesi, kes võtavad üle osa õe kohustustest. See on pikk protsess, aga õige suund.

MIDAGI ERILIST

Imetlen, kuidas nad on suutnud Tallinnast välja minna ning luua sellise haarde ja tasemega töökohapõhise õppe. Sellel, kuidas nad on toimetanud Pärnus või laienenud Kuressaarde, rääkimata Kohtla-Järvest, on minu silmis väga suur väärtus. Niisugune kohapeale minek ongi see regionaalpoliitika, mida riik peaks ajama, et inimesed piirkonda jääksid, saades väljaspool Tallinna nii hea hariduse kui ka kvaliteetse tervishoiuteenuse.

Elina Haavisto

nõunike kogu liige,
Turu Ülikooli
õendusteaduste
õppetooli professor

Minu vaade koolile

Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli areng on olnud kiire ja kõikehõlmav viimase 14 aasta jooksul, mil olen olnud nõunike kogu liige. Arenenud on võtmevaldkonnad: haridus, uuringud ja arendustöö, juhtkonna kompetents ja õpikeskkond. Õpe põhineb nüüd õendusteadusel, selmet keskenduda üksnes meditsiinile. Õppeprogrammidel on Euroopa Liidu akrediteering. Õppematerjali on rohkem ja see on kvaliteetne. On hulganisti rahvusvahelist õppematerjali. Hariduse areng on olnud süstemaatiline, eesmärgid hästi orienteeritud ja tagasisidestamine juhitud. Mentoriteks on kaasatud nii kohalikke kui ka rahvusvahelisi eksperte.

Muutunud on uurimis- ja arendustöö ja kasvanud selle ulatus. Koostöö kohalike ja rahvusvaheliste partneritega, eriti tervishoiuorganisatsioonide ja sotsiaalteenuste osutajatega on elav, mistõttu ka välisrahastuse osakaal on suurenenud. Kõrgkooli konverentsid on hästi korraldatud. Teisenenud on juhtkonna haridustase. Praegu on suurem osa lektoreid magistriharidusega ja mõned neist ka doktorikraadiga. Õppejõududel on teadmised õendusteadustest. Rahvusvahelised eksperdid peavad loenguid ja korraldavad seminare. Kõrgkoolil on oma õppejõud ja see hõlbustab ning aitab kaasa teaduslike arutelude ja teadmiste levitamisele avalikkusele.

Ka õppekeskkond ja -materjalid on läbi teinud tohutu muutuse. Tänapäeva õpikeskkonna areng on teinud reaalsuks simulatsioonikeskkonna, loonud moodsad klassiruumid ja raamatukogu, digilahendused ja keskendumist pakkuvad õpikohad, kus teadmisi omandada. Kõik need tingimused loovad head eeldused õppimiseks ja õpetamiseks.

Eriala areng

Õendusteadus iseseisva teadusvaldkonnana on edulugu hoolimata oma noorusest. See johtub osaliselt sellest, et pädevamad teadustegijad on julgelt ületanud piire, olnud avatud ja uuendusmeelsed oma teadusvaldkonda arendades. Ka Soome õendusteaduse kultuuri on õnnestunud siirdatud rahvusvaheliselt heaks kiidetud ja mõjukaid protsesse ning tegevusmuudeid. Nii näiteks on uutesse valdkondadesse loodud Soome profes-suure nagu gerontoloogilise õendusteaduse professor või terviseteenuse korralduse ja ülikooli ühine professor. Teadusmaailma siseselt on laienenud ka akadeemiline koostöö, puudutades ühiskonna eri sektoreid. Traditsiooniliste

*Õendusteadus
iseseisva teadus-
valdkonnana on
edulugu.*

valdkondade nagu meditsiini-, kasvatus- ja ühiskonna- ning juhtimisteaduste esindajatega tehtav koostöö on laiendanud meie ühistegevuse võimalusi muu hulgas tehnika-, kirjandus- ja keeleteaduste, samuti teoloogia ja tuleviku-uurijatega. Kõrgkoolide omavaheline koostöö õendusteaduse õpetamisel ja uurimustöodes on süvenenud ja juurdunud ka Soomes. Akadeemiline koostöö eri erialadel ilmneb ühise uurimiskoostööna mängu-uuringute ja digitaalsete teenuste valdkonnas. Rakenduskõrgkoolide omavaheline koostöö on loomulik ja kummalgi on selles tähtis roll. Rahvusvaheline koostöö on märkimisväärselt laienenud ja ulatub üle riigi kõikidesse piirkondadesse hõlmates teaduse eri sektoreid uurimustöödest ja koolitustest kuni ühiskonna mõjutamiseni. Õenduses on esikohal kliinilised uuringud ja interventsioon ning teoreetiline õpe jäämas tagaplaanile. Uurijate ja läbiviidud uuringute ning õendusteaduse õppijate arv on tuntavalt kasvanud. Teadustööde hulk on kulgenud tõusujoones ja nende kvaliteet on märkimisväärselt parem. Eelmainitud tegurite mõjul on uurimistööd varasemaga võrreldes kõrgemal tasemel.

Vajame haritud õdesid kui valdkonna arendajaid, kes ekspertidena panustavad selleks, et muuta hõendustegevuse kvaliteeti, edendada tervist ja luua hästitoimiv ühiskond. Tervishoiu valdkonna inimesed vastutavad õdede koolitamise eest, kes on suutelised pakkuma kvaliteetset õendust ja patsiendi turvalisust, mis põhineb teaduslikul kogemusel. Ühtlasi harivad ja arendavad nad ka õendusteadust. Teaduslike uuringute ja doktoriõppe programmide sisu ülikoolides on uuringud ja teaduslik lähenemine. Uurijad võtavad vastutuse produtseerida viimaste uuringutulemuste levitamist igapäevaellu ja haridusse selliselt, et see suudab muuta teadmispõhist praktikat.

MIDAGI ERILIST

Rektori ja juhtkonna panus koolile on olnud silmanähtav. Rektoriil on Soome doktorikraad terviseteadustes, mis on ülioluline, kui juhtida ja arendada asutust, kus omandatakse kõrgharidust.

Soome doktoriõppe programm õendusteadustes on hästi tuntud oma haridustaseme ja uuringute poolest nii kohapeal kui ka rahvusvaheliselt. Kuid mitte ainult rektor ei ole kvalifitseeritud ja kõrgelt haritud. Ta on ajendanud ka juhtkonda ja üliõpilasi oma oskusi ja potentsiaali arendama.

Hindan juhtkonna panust, mis tugevdab nende endi kompetentse ja valmidust haridusasutuse juhtidena, et arendada haridust ja kogukonna kohustusi.

*Teadusmaailma
siseselt on laienenud
ka akadeemiline
koostöö.*

Raimond
Lihtmaa

Tallinna Meditsiinkooli
direktor aastatel
1995–2001

Minu lugu

Kui kandideerisin meditsiinikooli direktoriks, käisin kõigepealt koolimaja läbi. Oli hulk asju, mis panid mind hämmastama. Söökla sarnanes raudteesööklaga. Ma polnud harjunud, et tervishoiuasutuses on raudteesöökla. Imestasin, et ühiselamu oli sellises seisukorras nagu ta oli, seda enam, et elasin mõnda aega ühiselamus. Naisüliõpilastele olid tualettruumi laotud silikaadist alused jalgade jaoks, duširuum oli muldpõrandaga. Duši alt tulles pidi jalad kraanikausis üle pesema.

Olin enne juhtinud haiglaid. Nüüd vajasin natuke aega sisseelamiseks. Mõtlesin, et teeks esmalt materiaaltehnilise baasi korda. Järgmiseks vaataksin personali üle. Kõigepealt saigi korda tehtud söökla ja siis ühiselamu. Tehnikaülikoolis valminud projekti tulemusena saime ühiselamusse soojussõlme. Säaatsin sellega kümneid tuhandeid kroone. Kokkuhoitud raha arvelt sain hakata kooli remontima ja ajakohastama.

Saatsin oma õppejõude Soome, üks neist oli Ülle Ernits. Tegin personali seas muudatusi ja sain siia tööle kuus teaduste doktorit, nende seas Udo Margna, Jaak Uibu, Meego Remmeli, kes kaitses oma väitekirja kristliku eetika teemal, sest eetikat tol ajal ei olnud. Häid õppejõude oli veel.

See oli aeg, mil hakati tegema uusi õppekavasid. Püüdsin selgitada, et ei tasu teha õppekava, millest jätame kõik hea välja. Et koolitame välja väga head, aga mitte eriti targad õed. Tol ajal oli soov õppeprogrammist välja võtta kõik, mida õde nõukogude ajal oskas. Aga meil oli vaja, et õde suudab lahendusi pakkuda rahvusvahelisel tasemel.

Õpetajatest, õpetamisest

Suhtlesin siis endise kursusekaaslase Toomas Saviga, kes oli sel ajal riigikogu esimees. Rääkisin, meil oleks vaja kõrgharidust õdedele ja ämmaemandatele. Toomas Vilosius oli siis sotsiaalminister, Jaak Aaviksoo haridusminister. Rääkisin neile, et nangunii tuleb ülemaailmne haridus- ja tööjõu turg, et kui inimesed lõpetavad, poleks neil probleemi ka töökoha leidmisega väljaspool. Teisi Remmel oli siis õdede ühingu president, Ester Puusepp ministeerimis õendusspetsialist. Nemad olid kõik selle asjaga nõus. Aaviksoo kutsus juristid, neile anti üks kuu aega seadust teha. Kahe kuu pärast võeti rakenduskõrghariduse seadus ilusasti vastu ja mingit küsimust ei olnud.

Järgmiseks hambatehnikud. Siis optometristid. Andres Preega kahekesi käisime Soomes. Professor Aleksei Pannov otsis mulle arsti, kes oleks valmis tulema õppejõuks.

Hambatehnikute õpe tundus nagu tsaariaegne värk siin. Et saada projekti taha, oli vaja võtta keegi Euroopa Liidust. Võtsime taanlased. Hankisime sellise aparatuuri, mida kellelgi Euroopas polnud, ohutustehnika nõuded olid

Hambatehnikute õpe tundus nagu tsaariaegne värk siin.

meil kaks korda rangemad. Esialgu oli taanlaste panuse tõttu natuke protesti, siinsed hambatohtrid kartsid, et nende töö võetakse ära. Aga nagu ikka, iga uuendusega on algul vastuseis. Siis käisid siin vaatamas sakslased, soomlased, rootslased. Korraga olime pildil.

Pöörasin suurt tähelepanu koolitustele. Mul oli korraga „Peda” ülikoolis õppimas 12 töötajat, doktoriõppes oli neid ka. Kooli oma tulu oli nii palju, et sain sellest töötajate õpet finantseerida. Siin oli täiskasvanute koolitus, Eesti Telefoni alajaam – sealt sai kulusid kokku hoida. Söökla all oli tatamisaal, jõusaal, saunad – need jällegi tõid koolile sisse. Peaaegu pool sellest summast, mis riik eraldas, sain juurde. Selle arvelt saime suuri projekte teha.

Meie kooli lõpetanud õed said välismaal kohe tööle. Soomlased ja norrakad ütlesid, et meie õppekava on palju parem kui neil. See sai võimalikuks tänu meeskonnale. Mul olid head meeskonnaliikmed: Ülle Ernits, dr Reine Kadastik. Meeskonnaga oli meil väga hästi.

Eesti esimene üliõpilasesindus moodustati Tallinna Meditsiinikoolis. Nad olid igal pool, kui meil olid koolitused, alati olid üliõpilasesindused kaasas. Igasuguste protsesside otsustamisel olid tudengite esindajad juures. Neilt saime objektiivset infot, mis tegelikult koolis toimub.

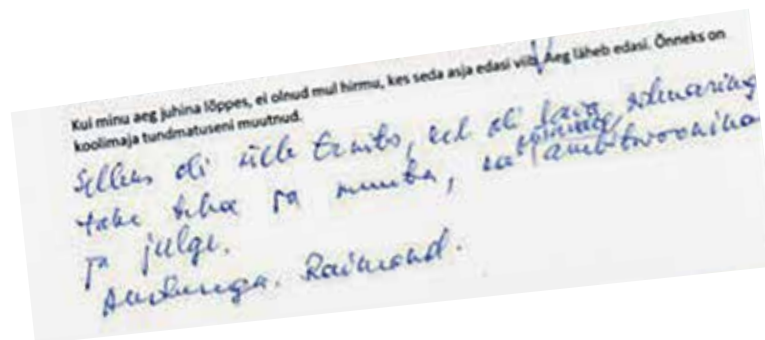
Uued tulijad olid uuendustele rohkem avatud. Kui ämmaemandate õppekava valmis, tegime kohe selgeks, et läheme maailmatasemele ja et mida varem läheme, seda parem.

Tudengid tegid väga head tööd, korraldasid teaduskonverentse ja said preemiad dollarites. See ajendas meid mõtlema, et meie oma tudengid peavad tegema sama väärt tööd.

Ka vaimse poole eest sai hoolt kantud. Võtsin siia Rootsi juhtiva perepsühholoogi, kes pidas kaks aastat meile loenguid. Esimesel aastal käis tema loengutel 500 tudengit ja õppejõudu.

PROLOOG

Kui minu aeg juhina lõppes, ei olnud mul hirmu, kes seda asja edasi viib. Selleks oli Ülle Ernits, kellel oli lai silmaring ja tahe teha ja muuta. Ka piisavalt ambitsiooni ja julgust. Aeg läheb edasi. Õnneks on koolimaja tundmatuseeni muutunud.

*Arkadi
Michelson*

Tallinna Meditsiinkooli
direktor aastatel
1982–1995

TALLINNA
MEDITSIINIKOOL

XXV
TALLINNA
MEDITSIINIKOOLILE
TARTU
MEDITSIINIKOOLILT

Minu lugu

Minu lugu on selline, et minu ema ja isa olid hariduselt pedagoogid. Ema oli Tallinna Õhtukooli direktor. Väga range proua. Ta õppis Leningradis Herzeni-nimelises instituudis.

Isa oli Eesti korpuses. Ta tuli sõjast tagasi jalgsi, Kuramaalt Tallinna, pere juurde. Ema lõpetas siin pedagoogilise kooli. Sama kooli lõpetasin ka mina, töötades juba direktorina. See oli aeg, mil kõrgharidus täiskasvanutele hakkas moodi minema. Kuid et ülikooli pääseda, oli vaja kahte aastat tööstaazi.

Nõnda siis töötasin kaks aastat enne ülikooli Tallinna Raudteehaiglas, kus oli väga tugev kollektiiv. Just neil aastatel koondati Nõukogude armeed ja Eestisse saabus palju nimekaid arste: dr Akivo Lenzner, dr Evald Kullamaa, dr Aleksandra Laube jt. Mind palgati operatsioonitoa sanitariks. Hommikuti anti kaheksa ruumi pesta. Minu valdkonnaks olud operatsioonituba ja sidumistuba pidid sõna otseses mõttes läikima.

Olles kõigest 16-aastane sain liigagi kõva kogemuse, nähes operatsioonitoas asju, mida tavaliselt ei kohta. Ilmselt tänu nendele kogemustele võeti mind 1963. aastal ülikooli arstiteaduskonda. Olin vilets õppija, aga miskipärast sain väga häid hindeid. Mul tekkis huvi psühhiaatria vastu. Läksin psühhiaatria ringi ja nõnda jäingi eluks ajaks psühhiaatria juurde. Tartu oli omal ajal tipus, seal olid Elmar Karu ja Jüri Saarma, kaks professorit. Saarma oli hakkaja inimene ja Tartu nägi palju valdkonna kuulsusi. Just tänu tema sidemetele loodi psühhofarmakoloogia labor, meile toodi kliinilistele katsetustele ravimeid, mis ei olnud veel kasutusel. Tänu sellele tekkis mul väga hea kogemus psühhiaatrias. Arstiteaduskonna lõpetamise järel töötasingi ülikooli psühhiaatria kateedri vanemlaborandina.

Kuna Saarma vajas ka venekeelse praktikumi juhendajat ja mina olin tema sõnul poluvernik ehk valdasin vabalt eesti ja vene keelt, sai minust ka pedagoog. Sain kroonust ära, jäin laborisse tööle. Tuli internatuur. Laborist algaski minu pedagoogiline töö.

Põnev eriala

Sattusin esimesse psühhiaatria internatuuri, kus olid dr Anti Liiv jt juhtivad psühhiaatrid. Sõjaväeteenistusest päästis mind see, et Tartu Ülikoolis seati sisse sõjaline õpe. Meile anti leitnandi staatus.

1980-ndatel asusin tööle Tartu kiirabijaama psühhiaatria brigaadi. Sealsamas oli Tallinna Meditsiinikooli direktor dr Pavel Petruhhin, suurepärane lastearst ja meditsiinikooli direktor, kelle kohta võiks öelda, et intelligentsuse annab jumal, seda ei saa kuidagi haridusega juurde.

Kuidas ma selles Petruhhini "ussipesas" toime tulid? Mina ei seganud õpetajate tööd.

Ühel õhtul viskas Petruhhin oma vererõhuaparaadid voodile ja ütles: „Kurat, need naised medkoolis ajavad mind hulluks. Michelson, sina oskad kahte keelt. Michelson, kas sa oled partei liige?” Ütlesin, et sunniti astuma jah, sest olin ainus kõrgharidusega ohvitser. „Nii, Michelson, sina saad kooli direktoriks, homme sul valvet ei ole, lähme Valli-kraavi ministeeriumi ja ajame asja joonde.”

Järgmisel päeval läksime inspektori juurde, kes tegeles keskeriõppeasutustega. Minu käest küsiti, kas ma oskan õppetööd korraldada. Ütlesin, et muidugi oskan. Ülikoolis pidi selleks, et saada kaks kuud puhkust, läbi viima 200 tundi õppetööd. „Homme lähed ministri asetäitja jutule,” sõnas Petruhhin ja kinnitas, et tema „sellesse ussipessa” enam ei lähe. Oli aasta 1982.

Nõnda tõi inspektor mind Tallinna Meditsiinikooli. Kuu aja pärast, 1. veebruaril oli vaja esitada eelmise aasta aruanne tööst. Tallinna Meditsiinikool oli ainukene meditsiinikool Tallinnas ja siia kogunesid äärmiselt tugevad pedagoogid. Siin oli see kullafond, mis lõi koolile nime. Õpetaja Kuuse oli Tallinna parim matemaatik ja teisi väga häid oli veel. Õpilaste arv kasvas kogu aeg. Eestis ehitati üles tsiviilkaitse ja Taga-Karpaatiast tuli meile õppima palju tüdrukud. Andsime õpilastele täieliku keskhariduse.

Kuidas ma selles Petruhhini „ussipesas” toime tulid? Esiteks, mina ei seganud õpetajate õppetööd. Nende kvalifikatsioon ületas minu oma. Ainukene, mida sain teha, oli kaitsta neid igasuguste lolluste eest. Ja me tegime, mida meie õpetajad arvasid õigeks. Mina seadsin endale eesmärgi, et tuleb anda koolile võimalus rahulikult tööd teha.

Põhiliselt oli administratsiooni töö kaitsta oma kooli halbade asjade eest. Kollektiivis tekivad ikka pinged, olla nende pingete maandaja, see oli väga oluline. Kõik need 12 aastat ei teinud mina nende intriigidest välja. Kõik olid head õpetajad, ja kui keegi arvas, et asi ei pea nii olema, olin mina see kolmas isik, kes nad maha rahustas. Tegin ka õppetööd. Omal erialal. Mitte halvasti, nagu räägivad minu endised õpilased, kes töötavad praegu psühhiaatrias.

Meie majas kolmandal korrusel oli tervishoiu muuseum, mida juhtis Helle-Reet Martinson. Enne kui nad ära kolisid, palusin: Martinson, jäta siia nii palju kui saad. Ta jättis meile kohutavalt häid anatoomia tabeleid ja stende. Siis tekkis mul huvi teha seda protsessi koolis elavamaks, näitlikustada. Tegime kirurgia toa, tõime sinna lambid, laua. Kui oli kirurgia tund, said õpilased reaalselt steriilsust läbi mängida, siinsamas tekkisid põetusklassid ja õppevahenditeks tulid esimesed nukud. Pluss uus maja, mis lihtsalt kukkus meditsiinikoolile sülle. Kusagil jäi üks koolikomplekt „üle”, ei teatud, mis sellega teha. Ja siis leiti, et meditsiinikoolil on maja vaja, teeme ära. Siin oli ju varem suur järv. Selle asemele ehitati ruttu kool. Hakkasime seda sisustama nagu päris haiglat, see on see, mida praegu jätkatakse. Viimastel aastatel oligi see minu põhieesmärk ja tekkisid ka võimalused. Meil toimus üleliiduline meditsiinikooli direktorite kokkutulek, ainult parimatesse koolidesse said niisugused asjad tulla.

Mina seadsin endale eesmärgi, et tuleb anda koolile võimalus rahulikult tööd teha.

MIDAGI ERILIST

Muidugi praegune kooli rektor. Meile oli vaja praktika juhatajat.

Meil olid sõprussidemed Soomega, juhtiva Berliini meditsiinikooliga. Hakkasin käima ühe õe juurest teise juurde. Sattus praegune proua mulle ette. Meie viimane jutt oli selline, et ma tundsin: ta kõhkleb. Kuule, kas sa tahad, et ma nüüd seisan sinu ees põlvili, küsisin. Ernits tuli siia praktikajuhatajaks ja siia ta jäigi. Sain aru, et mul on aeg täis.

PROLOOG

Olin 1991. aastast Kaitseliidu liige ja arst, mind kutsuti peastaapi ravi- ja väljaõppe osakonna ülemaks. Ja mina läksingi. 1995. aastal, kui meditsiinikoolist ära läksin, sain 31. augustil 50 ja 1. septembril olin juba kaitseväes, sama päeva õhtul juba Alutagusel, võtsin osa õppusest.

Ilve-Teisi Rimmel

Nõukogu esimees
Tallinna Meditsiinikooli
päevilt
Eesti Õdede Ühingu
president

Minu lugu

Olen selle maja vilistlane. Kuigi siis ei olnud veel seda maja ega seda hoonet, oli tolleaegne Tallinna Meditsiini­kool. Õppisime Hariduse tänaval 7. keskkooli ruumides ja laupäeviti sanitaarhariduse majas Vene tänaval.

Ei meenu­gi, kas tegelesin meditsiini­kooliga juba enne, kui sain õdede ühingu presidendiks. Igal juhul, 1988. aastal, kui minust sai Eesti Meditsiini­õdede Seltsi esinaine ja 1990, mil taastasime Eesti Õdede Ühingu, oligi mu esimene mure meditsiini­kooli õpe. Pärast põhikooli oli õdedele kaheaastane, velskritele ja ämmaemandatele kolmeaastane õpe. Tollane õpe ei vastanud meie meelest nõuetele.

1989. aastal, kui piirid lahti läksid, hakkasime suhtlema Soome ja Rootsi õdede ühingu­ga. Saime teada, et Soomes ja Rootsis on kõrgharidusega õed, kelle staatus on hoopis teistsugune nagu ka paljudes teistes riikides. Õdede ühin­gu presidendina oli mul 1989. aastal võimalus viibida Briti õdede ühingu ja kõrgkoolis. Tekkis hirmus tahtmine teada saada, miks meie õdedel sellist positsiooni ei ole. Õige pea valiti mind kui õdede ühingu juhti Tallinna meditsiini­kooli nõukogu esimeheks. Hakkasime taotlema õdedele Tartu Ülikooli juurde kõrgharidusega õpet, mis ei tahtnud alul hästi toimida, sest tollane arstiteaduskonna dekaan Allikmets oli selle vastu. Võitlesime kaua, püüdsime saada õeõppele pikendust. Suure võitlusega olime juba saavutanud, et õdesid ei võetud enam meditsiini­kooli vastu põhihariduse põhjal. Kindlasti pidi olema keskharidus. Aga õppekava muutmine oli endiselt väga keeruline. Vastulööke oli rohkesti, sain nahutada nii kõrgetelt ülemustelt kui ka õdedelt endilt. Kõige taustal oli õdede pidev küsimus, kas me ei olegi nii palju väärt, et omandada kõrg­haridus?

Nagu elus ikka, tõi suure muutuse üks väga õnnelik juhus. 1990-ndate algul hakkas Eestis käima palju väliskülalisi. Selleks ajaks olid meil kujunenud juba väga head suhted Rootsi ja Soome­ga. Soome õdede ühing aitas meid väga palju, saime tutvuda õdede õppe ja tööga Soomes. Vastastikuse abistamise korras Eesti ja Rootsi vahel alustasid mõnedki õed õpinguid Rootsis. 1992. aastal, kui Eesti oli juba vaba, tuli siia külla kõrge külaline Taanist. Temaga oli kaasas ühe suure haigla ülemõde ja ka Taani koolide esindaja. Ene Tomberg tookordsest tervishoiu­ministeeriumist helistas ja küsis, kas ma saaksin külalised vastu võtta. Pakkusin siis neile oma tillukeses Mustamäe kodus lõunat ja sellest kujunes mõnus olemine.

Nad olid nii liigutatud sellest väikesest kodusest vastuvõtust. Küsisid minu käest otse, mida nad saaksid minu heaks teha, kas maksaksid mulle iga kuu palka? Aga mina ei soovinud endale midagi. Ütlesin, et mul on suur mure õdede kooliga. Meil on vaja kooli õppekava ringi teha ja ma soovin, et ka meie õdedel oleks võimalik saada rakendus­lik kõrgharidus. Nad lubasid sellele mõelda. Ei läinudki väga palju aega mööda kui nad kutsusid mind Taani, kohtuma Taani õdede ühingu presidendiga Kirsten Stallknechtiga. Taanlased olid Eesti käekäigust huvitatud hoolimata sellest,

*Kõik need aastad
on olnud võitlus õe
olemuse eest.*

et Põhjamaad olid Balti riikide toetamise riigiti ära jaganud. Taani toetas Leedut, Norra Lätit ning meid hoopiski Soome ja Rootsi. Kuid ilmselt oli mu palve selline, et need Taani daamid otsustasid sõbrakäe ulatada. 1993. aasta septembris, esimesel Põhjamaade ja Balti riikide õdede ühingu tegevuse konverentsil Riias võeti vastu resolutsioon, milles oli ära märgitud meie uue õppekava väljatöötamine koostöös Taaniga. Moodustati töörühm, kaks esindajat kum-mastki meditsiinikoolist, kaks esindajat Eesti õdede ühingust ja Taani õed. Eesti Õdede Ühingu, haridus- ja sotsiaal-ministeeriumi esindajatest moodustati ka juhtkomitee, mille esinaiseks valiti mind. Nii algaski projekt Eesti ja Taani esindajate vahel. 1993. aastal alustati õppekava loomist ja õdede rakenduslik kõrgharidus aktsepteeriti 1996.

Õpetamisest

*Leidsin, et me peame
saama õdedele
iseseisvad kõrgkoolid.
Ja nii ka läks.*

Arutusele tuli teema, kas seda kooli võiksid juhatada õed. See ei olnud sugugi kerge küsimus. See, et Ülle Ernits Tallinnas ja Annely Kannus Tartus olid lõpetanud magistriõppe, ei olnud veel sugugi tavaline.

Nähes Inglismaa õdede staatust oli mul suur soov, et Eestis võiks olla samamoodi. Meie inimesed ei ole rumalamad. Kui arusaam õdede kõrghariduse õppest hakkas Eestis vähehaaval levima, oli ka Tartu Ülikool valmis võtma meditsiinikooli diplomiga õdesid kaheaas-tasesse õppesse. See tõi kaasa uue võitluse. Nii palju professoreid ja dekaane pole mulle elus helistanud kui 1993. aastal, soovides, et tervishoiu kõrgkool võiks olla Tartu Ülikooli alluvuses. Ma ei kirjutanud alla ühelegi dokumendile. Leidsin, et me peame saama õdedele iseseisvad kõrgkoolid. Ja nii ka läks.

Olen kaua töötanud tervishoius, olnud suure haigla õendusjuht. Südamas jään ma ikkagi õeks. Ega me ei olnud sellega nõus, et meditsiinis on hierarhia. Aga see oli nii, on ja jääb.

Hakkasime õdede ühingu välja andma kutsetunnistusi, kuniks esimesed õed saavad kõrghariduse diplomi. Kõik võttis aega. Esmalt pidid õppekavad olema akrediteeritud, tühjalt kohalt hakkasime välja töötama õenduskirjandust. Eriline tänu Mare Kraavile, kes töötas tol ajal haridusministeeriumis. Tänu temale sai uus õppekava teoks, ta võttis selle loomisest aktiivselt osa ja toetas väga palju. Palju õpikuid, nt õendusallused, lastehaigused, kõrgvererõhutõbi jt said tõlgitud eesti keelde, et oleks, mille alusel õppida. Koguni sõna „õendusteadus” ei tahetud kasutusele võtta. Seni oli olnud üksnes „pöetus”. See oli väga oluline etapp meie arengus, kui saime sõna „õendus” võtta kasutusele.

Järgmine etapp oli õdede doktoriõpe, et ülikooli juurde jääks magistriõpe ja oleks neid, kes võiksid magistreid õpetada. Kuna meil ei olnud oma õppejõude, jäi õdede doktoriõpe esialgu Põhjamaade juurde. Meil oli kokkulepe

Soome ja Rootsiga, et kogu õpe, mida ei saa Eestis teha, võimaldatakse meile Põhjamaades. Oli ime, et saime nii palju õdesid Soome ja Rootsi saata.

Ja muidugi olin kogu aeg seda meelt, et õendusteadus peab edasi arenema. Vaja on nii praktilisi õdesid, sest kõik ei lähe teadust tegema, kuid mida enam õendusteadus areneb, seda olulisem on, et meil oleks ka doktorante. See on olnud minu unistus. Sellest, et Ilme Aro sai esimesena õendusmagistriks*, tulevad mulle praegugi veel pisarad silma. Ütlesin, et nüüd võin õdede ühingust loobuda, sest mu eluunistus on täitunud.

Põhimõtteline läbimurre oli seegi, kui Ülle Ernits ja Anneli Kannus said meditsiinkooli direktoriks. Arst ei tea õpeteadusest ega praktilisest õetööst. Arstil on oma eriala. Et meil olid nõukogude ajal velskrid ametis, ei olnud normaalne. Sellele tuli teha lõpp ükskõik mis hinnaga.

MIDAGI ERILIST

Õnneks aeg on muutusi toonud. Juba on arste, kes võtavad õde kui partnerit. On loodud kooliõendus ja koduõendus ning inimeste mõtteviis sellega kaasa tulnud. Aga kui ma mõtlen sellele 30 aastale, on seal ikka kohutavaid tagasilööke olnud. Kõik need aastad on olnud võitlus õe olemuse eest.

Elan südamest kaasa kooli arengule ja mul on hea meel, et muutused siin on olnud nii suured. Võimalik, et vahepeal oleme läinud liialt teaduslikuks või veel hullem, näeme igas asjas lepingu mahtu ja tulu. Leian, et nüüdne ühiskond peab hakkama panustama taas õdede empaatiavõimele, hoolivusele, südamlikkusele. Õel peab olema kutsumust aidata inimest selliselt, et tal hakkaks parem. On väga oluline, millise näoga läheb õde haige juurde ja see näoilme on õige ainult siis, kui õde armastab oma elukutset, kui see elukutse on tal südames. Anna Erma, Eesti Õdede Ühingu esimene president ütles, et õppige ükskõik mida, aga jääge õeks. Sest kui arst ütleb, et enam ei saa patsiendi heaks midagi teha, siis õel on veel palju teha. Haigel on vaja, et ta tunneks lähedust ja õrnust ning see ei võta õel palju aega, olla haige jaoks olemas.

Ja veel on oluline, et õded oskaksid kokku hoida. Olin peres 11. laps ja mu isa ütles ikka, et hoidke kokku, te olete suur pere. Kui olete üks, saab kõik katki murda.

Õde, kes päev-päevalt töötab arstide maailmas, peab jääma endale kindlaks, viisakaks, rõõmsameelseks, positiivseks, aga see ei tähenda, et õde laseb enda üle valitseda. Iseendaks tuleb jääda. Väarikaks. Olen näinud paljusid arste, kes on just seeläbi õdesid tunnustanud.

* Ilme Aro kaitses oma magistritööd esimese eesti õpeteaduse magistina 1997. aastal, saavutades magistrikraadi cum laude Tartu Ülikoolis.

AUGUST 2018. Promoveeritud! Värsked terviseteaduste doktorid Ülle Ernits ja Kristi Rannus võtavad mõõtu Tampere ülikoolis. Kübarad ja möögad jäävad promoveerimise tõestusena kandjale uhkeks mälestuseks. Ees seisab jumalateenistus, rongkäik ja õhtune vastuvõtt raekojas.

Läbi Tampere linna sammus paarsada promoveeritud doktoranti, suunduti toomkirikusse jumalateenistusele.

Doktoriõpe terviseteaduses

Kristi Rannus, doktorikraad, 2015, (juhendajad) Tarja Suominen; Pirkko Elina Routasalo, Nurses' work motivation: Essence and associations (Õdede töömotivatsioon: olemus ja seosed), Tampere Ülikool, meditsiini ja tervisetehnoloogia teaduskond.

Ülle Ernits, doktorikraad, 2018, (juhendajad) Päivi Åstedt-Kurki, PhD; Eija Paavilainen, PhD, Viron hoitotyön kehittyminen ja muotoutuminen yhteiskunnallisessa muutoksessa: Seurantatutkimus (Eesti õenduse areng ja kujunemine ühiskonna muutustes: retrospektiivne uuring), Tampere Ülikool, meditsiini ja tervisetehnoloogia teaduskond.

Jekaterina Demidenko, doktorikraad, 2018, (juhendajad) Tarja Suominen; Pirkko Elina Routasalo, Older Patients' And Their Families' Wellness And Social Support In Emergency Departments, Tampere Ülikool, meditsiini ja tervisetehnoloogia teaduskond.

Värske PhD Ülle Ernits õhtuse piduliku peo eel, rõõm hinges, doktoritöö kaitstud, olles ühtlasi Eestis neljas doktor õendusteaduses.

Aare Piil

Administraator

Minu lugu

Siin sa suhtled inimestega päev otsa. Kolm puhkepäeva tundub vahel lausa piin, parema meelega käiks tööl. Mul läheb siin juba neljateistkümnes aasta. Töö sobib, olen väga rahul. Enne siia tulekut olin kaksteist aastat puude tõttu kodus. Siin on noored inimesed ümberringi, see annab head energiat.

Koolist tuleb mul palju teada. Tudengid küsivad enamasti, kas see või teine õppejõud on tööl, mis kabinetis ta on. Õppejõud küsivad sedasama.

Üliõpilasi on nii palju, et kõiki nimepidi ei tunne. Väiksemaid rühmi tean paremini, näiteks hambatehnikuid. Õppejõude, töötajaid tean ma küll. Algul oli natuke raske, ei viinud nägu ja õppejõudu kokku. Aga selle õpib ära.

Põnev töö

Mis on töös kõige toredam – kolleegid. Läbi aegade on jäänud kindlad tudengid, kes senini suhtlevad. Aga silmast silma suhtlemisest on ju praegustele tudengitele vähe. Tänu üliõpilastele pidin tegema Facebooki konto. Sealtskaudu paljud minuga suhtlevadki. Küsivad, kas see või teine õppejõud on majas.

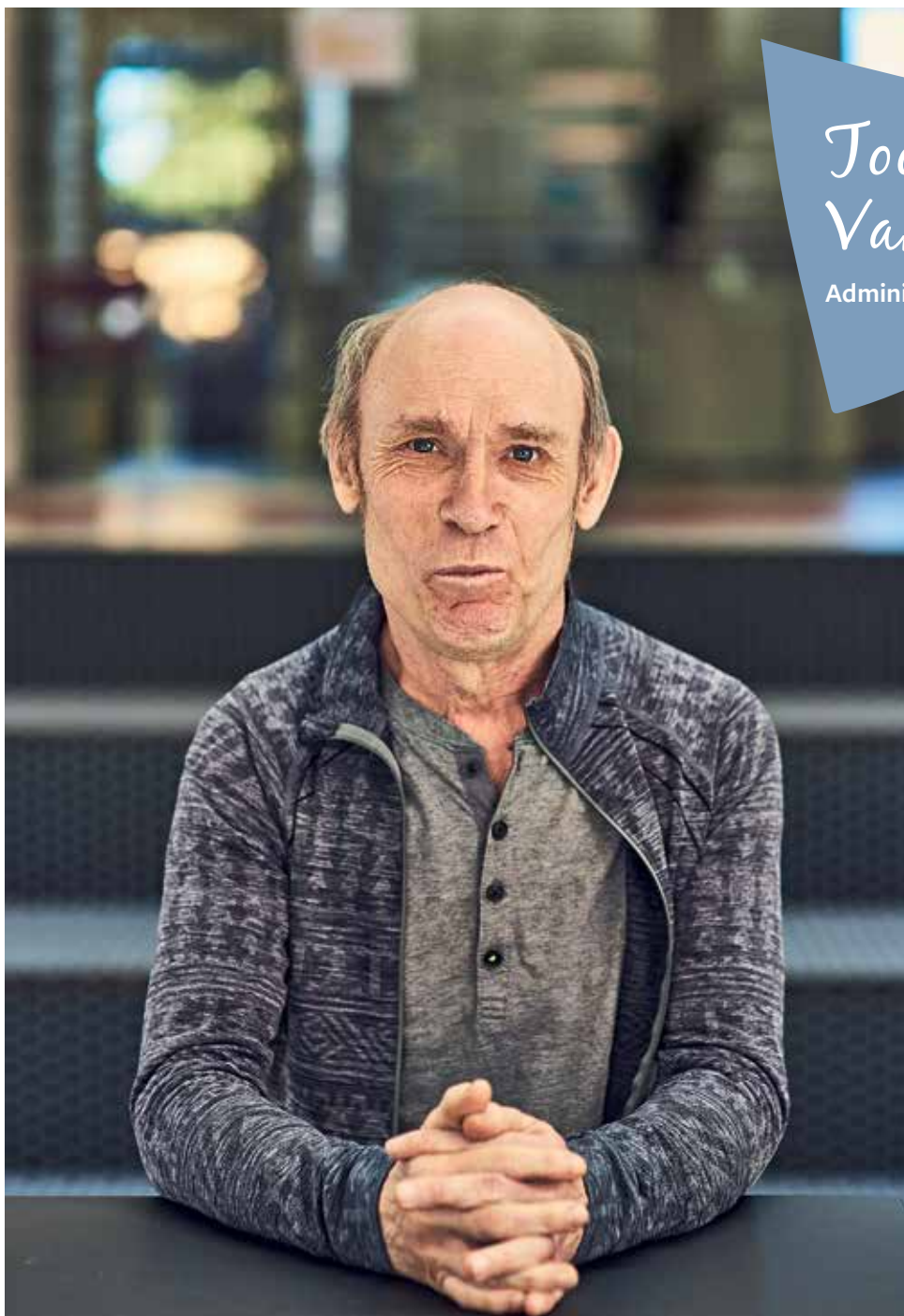
Tavaliselt tulen tööle pool tundi varem, siis saan vaikselt oma asju toimetada. Iga nädal on erinevad rühmad, on hooldustöötajad, magistriõpe, erakorraline meditsiin. Nende jaoks on vaja nimekirjad välja printida, garderoobi-kaardid välja jagada. Ka tunniplaanid teen lahti ja vaatan, kas seal muutusi on. Sügiseti, kui kõik seisavad fuajees ega oska kuhugi minna, on hea neid juhendada. Ja kui tean neile öelda, kuhu nad peavad minema, ollakse rõõmsad.

Mõni tuleb lihtsalt juttu ajama. Mul on tunne, et kuna kool on läinud ehituslikult paremaks, on ka inimestel siin mõnusam. Remonti on tehtud igal aastal. Simulatsioonis on ikka väga moodne. Kõik areneb, meie olmetingimused samamoodi. On näha, et töötajate eest hoolitsetakse, on massaažitoolid, jooksuliin, treeninguseadmed, jalgratas. Igal korrusel on puhkeruumid, eraldi köögiboksid, kohvimasinad. Ja ekraanid on, oi jah, neid on tõesti palju. Ka kohvikuosa tuli uus, aga rahvas läheb vanast harjumusest ikka sööklasse.

Kui mina siia tulin, polnud administraatori laual veel arvutitki. Tassisin oma sülearvutit kaasa. Nüüd on meil kõrge laud, arvutid ja tulijatest hea ülevaade. Pole võtmeidki, igaüks saab oma kaardi.

Käin suhteliselt palju mööda maja ka. Jagan õppematerjale laiali, koopiapaberit. Tavaliselt on nii, et kui midagi on vaja, siis: minge Aare juurde. Mida vaja on, seda teen. Ja kord on hoitud, minu silme all.

Tudengid küsivad enamasti, kas see või teine õppejõud on tööl, mis kabinetis ta on.

Toomas
Vanatoa

Administratoor

Ikka veel tunnevad õpilased mind ära. Ka need, kes rohkem kui viisteist aastat tagasi siin koolis on käinud. Õdedest, kes on kooli lõpetanud, on nüüd juba õpetajad saanud. Näo järgi tunnen minagi neid ära. Kahekümne kolmas aasta läheb mul. Ma tulen siia tööle nagu oma teise koju. Süda läheb alati rõõmsaks kui kooli näen. Nad on minu pere. Mõned on vahepeal haiglas töötanud ja siis kooli tagasi tulnud. Mõned on abiellunud. Lapsi tuuakse kõige esimesena mulle näha. Eks ma siis kaen perra.

Põnev töö

Administraatori amet on nagu psühholoogi töö. Sinult küsitakse ikka ühtesid ja samu küsimusi, aga sa pead kõigile rahulikult seletama. Kus keegi õpetaja on? Oled sa näinud teda? On ta veel majas – pean kähku reageerima, ja siis kui ei tea, siis ma helistan. Mõni tuleb hingehädadega. Mõni ei saa eksamil läbi ja nutab. Siis ma ikka lohutan. Sõbrapäeval on siin kallistajatest lausa järjekord.

Mina näen rohkem kooli õhtust poolt. Turvalisust vaatan, et mingeid kurikaelu ei tule. Kui mina tulen, siis õppetöö lõpeb juba, kella kolme-nelja paiku jääb maja juba vaiksemaks. Vaatan seda kooli siis ja tunnen, nagu rahu tuleb hinge. Majaga on toimunud tohu hüpe. Kõik ütlevad, et teil on nii ilus maja.

Siin oli üks koer ka, Kolli. Kolliga olid niisugused lood, et kui keegi tuli uksest või koputas, siis ta mind valvelaua tagant ära ei lasknud. Mõni külaline seisis vahel viisteist minutit ukse taga, enne kui Kolli teda sisse lubas. Ja mundris mehi ta ei sallinud. Kolli elas siin üksteist aastat, lõpuks jäi vanaks, läks välja ja enam tagasi ei tulnud. Naistel oli niivõrd kahju, niisugune tore koolikoer oli ta.

Ma viskan õpetajatega ikka nalja ka. Naeravad. Kohe südamest naeravad. Nagu rektor ütlebki, et pidin seda kooli edasi viima oma positiivse hoiakuga. Kahekümne kolme aasta jooksul on inimesed justkui paremaks läinud. Mina ei tea, millest see on. Mina olen heatahtlik kõigi vastu, mul tuleb see südamest. Siin õpetajad on ütelnud, kas sina kuri ka vahel oled. Minul kohe ei ole seda kurjust hinges, pidavat olema oma vanaisa moodi.

Eks ma igatsen seda kooli ka. Kui olin pikalt haiguslehel, mõtlesin, et lähen kodus hulluks, aga arstid panid mu käima. Arst ütles kohe, et sa lähed veel tööle, ei mingit koju jäämist. Mulle nad ütlevadki, et olen kooli hing ja päike.

Administraatori amet on nagu psühholoogi töö.

MIDAGI ERILIST

Kõige rohkem meeldib neile, kui ma ütlen, tere või head õhtut, kenad daamid. Neil läheb kohe süda lakke. Ütlevad vahel, et meil on nii kehv päev olnud, aga sina tuled nende ilusate sõnadega. Neil lähevad näod naerule.

KULDLÕIGE on raamat Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli kaheksast kümnendist. Tervishoiukoolitusest, selle arengust ja eelkõige inimestest.

KULDLÕIGE ajateljel on kümnendite saavutuste jada, aga ka austus neile, kes 80 aasta jooksul oma panuse andnud ja nüüdseks fotomeenutusena jäädvustunud. Tänapäevane kõrgkool on olemas tänu neile.

Loodetavasti leiad kaante vahelt mälestusi, mis Sinus ellu ärkavad ja puudutavad. Inimesi, kes on andnud koolile sisu ja tähenduse ning muutnud selle elavaks (aja)looks.

Tallinna Tervishoiu Kõrgkool on imeliste inimeste loodu. Õppijad ja töötajad, meeskonnatunne ja särav juhtimiskultuur on kõrgkoolist teinud eduloo, viies tervishoiu haridust üle Eesti sinna, kus seda vajatakse. Nad on kõikjal. Nad hoolivad ja on pühendunud. Ja see hool omakorda peegeldub meie rahva tervises.

TALLINNA
TERVISHOIU
KÕRGKOO L